

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 191

Poznań, piątek dnia 25 kwietnia 1930

Rok XXV

Kryzys imperjum brytyjskiego

Na to, co się dzieje w Indjach, nie można patrzeć, jak na objaw odosobniony i sporadyczny. Akcja Gandhiego jest tylko jedną z form przesilenia, jakie przeżywa imperjum brytyjskie, łącznie zresztą z ogólnym kryzysem cywilizacji europejskiej.

Europa w wieku XIX zapewniła sobie panowanie nad krajami i ludami zamorskimi, stwarzając podstawy dla swego dobrobytu i swej hegemonii. Ale po wojnie sytuacja się zmieniła. Stary kontynent zubożał ogromnie, jednocześnie wyrosła potęga Stanów Zjednoczonych, natomiast wśród ludów zamorskich zaczęła się szerzyć świadomość narodowa, co było zresztą zastosowanie nauk cywilizacji europejskiej, która stawiała tezę samostanowienia o sobie narodów. Europejczycy wraz z postępem technicznym i gospodarczym, przynieśli do krajów egzotycznych swoje pojęcia i swoje myśli. Czyż można się dziwić, że ludy zamorskie postanowiły w praktyce zastosować ideowe zdobycze cywilizacji europejskiej i przez demokratyzowanie się dojść do nacjonalizmu?

Oczywiście skutki tego przewrotu, a raczej tego uświadomienia, odczuwa w pierwszym rzędzie Anglia. Utrzymanie imperjum brytyjskiego, jako rezerwu sił Wielkiej Brytanii, staje się coraz trudniejsze. Rząd angielski ma obecnie kłopoty w Palestynie, prowadzi niezwykle drażliwe rokowania z Egiptem, który wysuwa zdecydowanie postulat pełnej niepodległości, wreszcie niemal, że stoi w obliczu otwartego powstania w Indjach. I gdyby jeszcze na innych polach odnosził sukcesy. Ale autorytet angielski musiał zmaleć po konferencji morskiej, która usankcjonowała zniesienie hegemonii angielskiej na morzu, przez zrównanie z Anglią Stanów Zjednoczonych. A wewnątrz kraju sprawa bezrobocia zaczyna przybierać charakter wręcz beznadziejny: od czasu dojścia do władzy socjalistycznego rządu Mac Donalda, liczba bezrobotnych wzrosła o pół miliona. Budżet angielski wykazał deficyt, który trzeba będzie pokryć nowymi podatkami. Węgiel, to przedwojenne źródło bogactwa brytyjskiego, nie może znaleźć dziś zbytu.

Zdaje się, że Anglicy, którzy mają ciągle niewyczerpane zapasy sił z okresu dobrobytu, nie zdają sobie sprawy jeszcze dokładnie z kryzysu, jaki przeżywa ich imperjum. W przeciwnym razie władze angielskie nie przypuszczałyby, że ignorowaniem i ośmieszaniem symbolicznego gestu pogwałcenia przez Gandhiego przepisów o monopolu solnym w Indjach powstrzymują nacjonalistyczny ruch hinduski. Czyżby zapomnieli, że mają do czynienia z ludem wschodnim, dla którego „symboliczne gesty”, wykonane zwłaszcza przez człowieka, uchodzącego za proroka narodu, urastają do wielkich rozmiarów i stają się impulsem do wybuchu wrodzonego fanatyzmu? Symboliczny gest z solą to nie był kaprys, czy przejściowa, nieco śmieszna, jak na pedanterję angielską, manifestacja. To był początek

Po podwyższeniu niemieckich cel rolnych

Niemieckie urzędowe wyjaśnienie w sprawie misji posła Rauschera — Protest rządu litewskiego

Berlin, 25. 4. (PAT.) W związku z informacjami prasy o oczekiwanej wizycie posła niemieckiego Rauschera u min. Zaleskiego komunikują z niemieckich kół rządowych, że Rauscher wogóle nie otrzymał żadnego zlecenia do wznowienia z czynnikami polskimi rokowań zarówno w sprawie wpływu niemieckich podwyżek celnych na polsko - niemiecki traktat handlowy, jak i w sprawie polskiej noty protestacyjnej. Obie wspomniane sprawy — argumentują miarodajne czynniki niemieckie — nie wymagają żadnych rozstrząsań, ponieważ ze stanowiska nie-

mieckiego chodzi w tym wypadku o akty dokonane. Na notę polską rząd niemiecki odpowie w drodze pisemnej, termin jednakże wysłania odpowiedzi niemieckiej dotychczas nie został ustalony.

Berlin, 25. 4. (PAT.) Do zgłoszonych w Berlinie przez szereg państw zagranicznych protestów przeciw podwyżkom niemieckich cel agrarnych, przyłączył się obecnie rząd litewski. Protest rządu litewskiego zwraca się głównie przeciwko podwyżkom cła na trzodę chlewną.

Protest warszawskiej Izby Przemysłowo - Handlowej

Warszawa, 25. 4. (PAT.) Wczoraj odbyło się posiedzenie warszawskiej Izby Przem.-Handlowej pod przewodnictwem b. min. Klarnera, na którym m. in. rozpatrywano zagadnienie traktatu polsko-niemieckiego. Po referacie, wygłoszonym przez dr. Rogo — Izba przyjęła jednogłośnie następującą rezolucję:

„Zważywszy, że sfery przemysłowo-handlowe, doceniając potrzebę traktatowego uregulowania stosunków gospodarczych z Rzeszą niemiecką, wypowiadały się zawsze tylko za takim traktatem, któryby oparty był na całkowitej równowadze wzajemnych korzyści i ustępstw, że w szczególności uważały one ułatwienie zbytu naszych płodów rolnych na rynku niemieckim i wzmocnienie przez to siły nabywczej rolnictwa za najdonioślejszą rekompensatę ofiar, jakie po zawarciu traktatu poniesie szereg gałęzi polskiego przemysłu przetwórczego, Izba przem.-handlowa w Warszawie stwierdza, że dokonana ostatnio w Niemczech podwyżka stawek celnych od artykułów produkcji rolnej pozbawia rolnictwo

polskie spodziewanych w związku z traktatem korzyści, że tem samem zasada równowagi wzajemnych ustępstw, na której miał się opierać traktat, została na niekorzyść Polski wyraźnie złamana.

W tych warunkach Izba wyraża przekonanie, że rząd nie dopuści do ratyfikacji traktatu z Niemcami przed przywróceniem tej nieodzownej równowagi i że na terenie Ligi Narodów rząd nietyko wystąpi z kategorycznym przedstawieniem, że ostatnia podwyżka cel agrarnych w Niemczech stanowi istotne naruszenie zgodnego porozumienia, jakie było podstawą podpisania w Genewie t. zw. konwencji handlowej z 24 marca rb., ale także z całym naciskiem podniesie, że wysiłki w kierunku zliberalizowania warunków międzynarodowej wymiany artykułów przemysłowych będą bezowocne i nie uzyskają poparcia krajów, tej samej struktury gospodarczej co Polska, o ile dopuszczalne będzie równocześnie zaostrożenie protekcjonalizmu agrarnego do granic, jakich przykład dały ostatnio Niemcy.”

Proces terrorystów zagrzebskich

Białogród, 25. 4. (PAT.) W procesie terrorystów z Zagrzebia, prokurator zarzucił oskarżonym m. i., że umieścili maszynę piekielną przed gmachem „Jugostampy” w Zagrzebiu, że usiłowali wysadzić w powietrze most kolejowy pod Zagrzebiem, podłożyli

maszynę piekielną pod Pawilon Muzyki oraz zorganizowali zamachy na generałów Marikowicza i Tomicza oraz szefa policji Bedkowicza, którzy jednak uniknęli śmierci. Ofiarą zbrodnego zamachu padł kapitan Kaleadin.

akcji o określonym kierunku. Akcja ta wyraża się już obecnie w bojkotowaniu wyrobów angielskich, a gdzieś tam, jak np. w Chittagong, przeradza się w krwawe walki. Nikt nie może przewidzieć, jakie formy i rozmiary przybierze ruch hinduski. Trzeba pamiętać, że Gandhi nie jest jego najsłabszym przedstawicielem, że w razie czego i on może być zalany przez radykalniejszą falę swoistego nacjonalizmu, podsycanego z tradycyjnej nienawiści do Anglii przez Moskwę. Polityka angielska w Indjach będzie musiała wykazać wiele stanowczości i zręczności, aby opanować sytuację. Ale czy dotychczasowe metody klócenia przeciwników i opierania się na wiernych Londynowi maharadżach, to na muzułmanach, którzy zresztą też są do Anglii zniechęceni, to wreszcie na pewnych niezadowolonych kastach wyda dobre rezultaty? Ostatnie posunięcia wicekróla Indji, lorda Irwina, nie były zbyt pomyślne. Zapowiedź urzeczywistnienia obietnicy z czasów wojny i nadania Indjom charakteru dominium brytyjskiego zamiast za-

spokość ambicje miejscowe, jeszcze je tylko podnieciła.

Anglia, jak powiedzieliśmy, ma duże jeszcze zasoby sił, aby zalepić rysy na gmachu imperjum brytyjskiego. Ale wiele jest słuszności w melancholijnym twierdzeniu „Journal de Geneve”, że Europa przypomina dziś imperjum rzymskie, starzejące się wobec barbarzyńców, podniesionych na wyższe szczeble cywilizacyjne przez sam Rzym. Jeżeli tak się pisze o Europie wogóle, to czyż uważa ta nie stosuje się w szczególności najlepiej wobec Anglii? Stoimy wobec wielkich procesów politycznych. Ruch Gandhiego, działającego przecież wśród milionowych mas, jest jednym tylko z przejawów przewartościowywania się sił światowych. Dotychczasowe podstawy ustroju i ładu światowego chwieją się coraz wyraźniej. Co je zastąpi? Jak ułożą się stosunki w czasach już niedalekich? I gdzie znajdą punkt oparcia? Oto wielkie zagadnienia, obchodzące całą Europę, wszystkie jej państwa i narody, a zarazem naszą cywilizację.

Z dnia politycznego

Piszą nam z Warszawy:

— Nie wie pan, czy w tym tygodniu nastąpi rozwiązanie Sejmu? — zagadnął mnie dzisiaj stary parlamentarzysta, który na sytuację patrzy zawsze pod kątem interesów gospodarczych.

— Wątpię, bo dzisiaj są wszyscy zajęci 1-y maja i postanowienia swoje odkładają na połowę przyszłego miesiąca.

— Ho, ho, to jeszcze w takim razie nic nie można przewidywać, boć przecie w Polsce nie można układać dalej, niż na tydzień — zauważył z uśmiechem.

Co może jeszcze zająć do połowy maja?

Płatamy się ciągle w domysłach, a u góry toczą się dyskusje na temat sytuacji gospodarczej i dalszego postępowania. Są czynniki, uznające powagę położenia gospodarczego i dlatego dążące do wyjaśnienia sytuacji przy normalnej ewolucji stosunków, są czynniki, które radeby chwycić się radykalniejszych sposobów, by rozwikłać trudności. Zdaje się jednak, że w chwili obecnej najmniej szans posiadają koncepcje, podsuwane przez czynniki konserwatywne, dążące do zmiany ustroju drogą zamachu stanu. Obawy w tym kierunku w danym momencie nie znajdują uzasadnienia dostatecznego.

Raczej się przychyła szala za temi wpływami, które chciałyby nowych wyborów.

Jedno zdaje się być pewne. Oto pułk. Sławek znalazł poważną opozycję w łonie samej „sanacji”, która widzi, iż weszliśmy w okres zupełnie podobny do okresu p. Światalskiego. Pogarsza tylko na jego niekorzyść sytuację fatalny stan gospodarczy, i dlatego też istnieją wielkie starania, by doprowadzić do zmiany obecnego stanu rzeczy. W szukaniu dróg pojawiają się nawet takie pomysły, jak tendencja do rozwiązania parlamentu i powołania rządu na czas wyborów p. Januszowi Radziwiłłowi, by pod hasłem katolicyzmu przeprowadzał nowe wybory w silnym oparciu o sfery zachowawcze, posiadające, gospodarcze i duchowieństwo.

Chodzi o przebrnięcie przez 1 maja. Co do wystąpień komunistycznych, które mają być tego roku silniejsze, niż zwykle, gdyż komintern prze do wyzyskania bezrobotnych i do doprowadzenia do starć z policją, to niema poważniejszych obaw. Uwaga najważniejsza skupiona jest na wystąpieniach P. P. S. i B. B. S. Socjaliści chcą się przekonać, jak sprawnie działa ich organizacja, a urzędowni B. B. S. owcy mają wykazać również swą żywotność. Ma to być zatem rewja sił: pro i contra.

Dopiero potem zadecyduje się i sprawa wystąpienia do p. Prezydenta z żądaniem zwołania sesji nadzwyczajnej, co do czego niema jeszcze ostatecznej w łonie centrolewu decyzji; zadecydują też czynniki „sanacyjne”, co zrobić z parlamentem i wyborami.

Ważą się także losy samorządów, w tym bowiem roku upływa termin trzyletniej kadencji rad miejskich. — Najwięcej zainteresowania budzi los samorządu warszawskiego, ale tu coraz bardziej ustala się przekonanie, iż w połowie czerwca dojdzie do rozwiązania rady, a potem do nowych wyborów. Powodzenie, jakie osiągnęło Stronnictwo Narodowe w ostatnich wyborach samorządowych w różnych ośrodkach miejskich, jest dla „sanacji” wysoce niewygodne.

H. W.

Adres Ligi Morskiej i Rzecznej w Poznaniu: Inż. Bielenia, Poznań, Ratusz — Konto czekowe P. K. O. 207083.

Dowódca pułku w Pińsku skonfiskował list otwarty ks. bisk. Łozińskiego!

Dowódca 84 pułku piech. podpułk. Zawiaślak wysłał do ks. biskupa Łozińskiego pismo, zaczynające się w sposób następujący:

„W odpowiedzi na list ks. Biskupa z dnia 8 bm. mam zaszczyt zawiadomić, że po zapoznaniu się z treścią nadesłanego mi listu otwartego pt. „Do Korpusu Oficerskiego w Pińsku” wydałem zakaz rozpowszechniania jego w tutejszym garnizonie, a doręczone mi przez ks. kapelana egzemplarze zatrzymałem.

„Jako komendant garnizonu, nie mogę dopuścić do tego, aby strawę duchową, podwładnych mi oficerów stanowiła broszura, która pomimo religijnego zewnętrznego charakteru posiada wszelkie znamiona ulotki politycznej, mającej na celu podważenie w szeregach wojska autorytetu konstytucyjnego Wodza Polskiej Sily Zbrojnej”.

Po wywodach na temat Józefa Piłsudskiego, którego zestawiono z Żółkiewskim, Chodkiewiczem, Kościuszką i t. p. pismo kończy się, jak następuje:

„I dlatego właśnie słowa ks. Biskupa, wypowiedziane w kościele dnia 19 marca rb. wywołały w szeregach żołnierskich smutek i rozgoryczenie, a wśród podwładnego mi korpusu oficerskiego — uczucie głębokiej obrazy. Nadesłana przez ks. Biskupa ulotka mogłaby powiększyć rozjątrzenie, któremu zapobiec jest moim, jako komendanta garnizonu, obowiązkiem”.

Pismo to jest najwznowniejszym potwierdzeniem tego, co ks. biskup Łoziński stwierdza w swym liście otwartym.

A więc za czasów „sanacji moralnej” doszło do tego, że podpułkownik, dowódca pułku odmawia enuncjacji biskupiej charakteru religijnego, kwalifikuje ją jako „ulotkę polityczną” i konfiskuje jej egzemplarze w garnizonie, przyniesione mu z polecenia ks. biskupa przez jego kapelana. Co więcej: dowódca pułku udziela biskupowi Kościoła Katolickiego nagany, że jego kazanie, wygłoszone w kościele wywołało w szeregach żołnierskich „smutek i rozgoryczenie”, a w korpusie oficerskim — „uczucie głębokiej obrazy”. List zaś otwarty ks. biskupa Łozińskiego dowódca pułku piętnuje jako „ulotkę”, która „mogłaby powiększyć rozjątrzenie”, wskutek czego podpułkownik jej egzemplarze „zatrzymał”.

Różne już rzeczy działy się za czasów „sanacji” w dziedzinie kościelno-religijnej, ale konfiskata enuncjacji biskupiej przez podpułkownika, dowódcę pułku, to — nowe dzieło, które wszystkim katolikom do reszty otworzy oczy na stosunek obozu „sanacyjnego” do Kościoła i jego sług, choćby nimi byli najwyżsi dostojnicy kościelni, jeżeli tylko popadną nagle w polityczną nielaskę.

Bo nie jest rzeczą do pomyślenia, by zarządzanie konfiskaty listu otwartego ks. biskupa Łozińskiego w garnizonie pińskim i wysłanie pisma o tem do ks. biskupa mogło być dokonane przez podpułkownika Zawiaślaka na własną rękę, bez porozumienia się z władzą przełożoną.

O liście otwartym ks. bisk. Łozińskiego

O liście ks. biskupa Zygmunta Łozińskiego do korpusu oficerskiego w Pińsku, ogłoszonym w Wiadomościach Dłec. Pińsk., milczy w dalszym ciągu prasa rządowa. Tylko p. Testis - Okulicz zabiera głos w „Kurjerze Wileńskim”, stwierdzając w toku swych rozważań:

„Ks. biskup Łoziński nigdy nie uchodził w rzędzie polskich wysokich dostojników kościelnych za człowieka, ulegającego wpływom obozu nazjonalizmu polskiego, obozu walki z Piłsudskim”.

Wiadomo wszystkim w kraju, że tak jest, a to po winno być nawet zacieklej zwolennikom p. Piłsudskiego nasunąć myśl, że nie ks. biskup Łoziński odbiega od prawidłowego trybu rzeczy, ale odbiegają żądania użycia kościoła i nabożeństwa do politycznych hołdów. P. Okulicz mówi dalej:

„Pomimo zadokumentowania tego, że zwrócono się do niego z odpowiednią prośbą, ks. biskup Łoziński pominął milczeniem imię marszałka Piłsudskiego, jako solenizanta w owym dniu i ograniczył się do pewnych uwag, częściowo polemicznych, częściowo pouczających. Trudno się dziwić, że na ludzi, żyjących cześć dla wielkości i czystości postaci marszałka Piłsudskiego wywarło to bardzo przykre wrażenie. Była to wyraźna demonstracja, tem dziwniejsza i niespodziewana, że mówca demonstrację w kościele w tej samej chwili potępiał”.

Czyli, że unikanie demonstracji w kościele jest demonstracją w kościele. Zapewne sam uzna, że na takich drogach rozumowania niema granic możliwości i niemożliwości. Zajmujące, bo w pewnej mierze zabawne, są wywody, które p. Okulicz uzasadnia swe zdziwienie, dlaczego ks. biskup Łoziński nie uczynił dla p. Piłsudskiego... wyjątku:

„Wypadłoby może zgodzić się na egalitaryzm ks. biskupa Łozińskiego, tak rygorystycznie zastosowany do marszałka Piłsudskiego, gdyby w ogóle w Kościele Katolickim był on równie ściśle przestrzegany. Czyż nie widzimy jednak co krok w przeszłości i teraźniejszości Kościoła bardzo rozciąglej skali w traktowaniu osób świeckich? Czy w epitaflach, nagrobkach, kazaniach i innych wspominkach kościelnych nie spotykamy słów uznania, czci, wyliczania zasług i cnót, nieraz nawet przesadnych, nieraz dość subiektywnych, nie znajdujących pełnego potwierdzenia w obiektywnej ocenie życia i czynów danego człowieka? Czyż cała filozofia i nauka katolicka, oparta na zasadach autorytetu i hierarchii, nie przeczy temu egalitaryzmowi kościelnemu, który leży u podstaw rozumowania ks. biskupa Łozińskiego?”

Zabawne jest to dlatego, że p. Okulicz jest chorązym demokracji, a jednak chciałby z nagrobków i wspominków przesunąć wywyższanie jednostek w kościele, w czasie nabożeństwa, na żyjących. Trzon rozumowania p. Okulicza tkwi jednak w zdaniu:

„Praktyka kościelna nie potwierdza

również, aby jedynie osoby koronowane, lub co najmniej formalnie piastujące najwyższą władzę w państwie godność, były uprawnione do wyjątkowego honorowania ich w kościele. Jednak ks. biskup Łoziński, podając dalsze motywy swej odmowy w dniu św. Józefa, powiada: „P. Piłsudski nie jest głową państwa, a jest działaczem politycznym”. A więc dlatego nie jest godzien wspomnienia w kościele w dniu swego patrona, że odsunął od siebie najwyższą godność państwową, że pogardził zaszczytami, które płyną z tytułu formy, a nie z tytułu bezpośredniej wartości i wielkich zasług człowieka. A więc wkręścił zmierzwił w narodzie ideę niepodległości, jej zwycięski szermierz i wódz, pogromca zagrażającej Europie i chrześcijaństwu nawały bolszewickiej, człowiek, którego imię otoczone jest legendą w masach, a dla wojska starczy za hasło i sztandar, za symbol całkowitego poświęcenia ojczyźnie, jest w oczach ks. biskupa Łozińskiego tylko „p. Piłsudskim”, tylko „działaczem politycznym”, tylko „jednym z generałów polskich”, niezastępowalnym na inną w kościele wzmiankę, jak tylko na wezwanie do modlitwy za niego, „aby umiał wszystkich do pracy dla ojczyzny pociągnąć i jednoczyć, nie zaś przez swój charakter lub metody rozbić siły narodu... aby go Bóg broniał od złych doradców i od „przyjaciół” — pochlebców... od wpływów wspólnej nam wszystkim krewkości... itd.”

Na szczęście w sprawie tej stoimy na gruncie nie jakiegokolwiek i czyjejkolwiek dowolności, ale na ustalonym gruncie prawnym, bo art. 8-my koncordatu między Stolicą Apostolską a Rzplta Polską, który jest obowiązującym u nas prawem (Dz. Ust. 1925 nr. 47 poz. 324) mówi:

„Art. 8. W niedzielę i dzień święta narodowego Trzeciego Maja księża, odprawiający nabożeństwa, odmawiać będą modlitwę liturgiczną za pomyślność Rzeczypospolitej i jej Prezydenta”.

Wszystko to jest jasne, dokładne, wyraźne. Ściśle określono wyłączność osoby Prezydenta Rzpltej i stwierdzono również wyłączność dnia święta narodowego 3-go Maja. Określenia prawne istnieją właśnie na to, aby nie każdy wedle swego rozumienia wprowadzał to, co jemu wydaje się słusne. Konkordat nie wspomina o „wskrzesicielu idei niepodległości”, o „zwycięskim szermierzu”, o „pogromcy”, o „człowieku z legendą w masach” i t. d. A zapewne też nikt nie będzie się dziwił, że nie wspomina. Gdyby tak każdy wedle własnego pasowania na wskrzesiciela, szermierza, pogromcę i człowieka z legendą wprowadzał żądania do kościoła, do czegożby się doszło?

Najnamienniejsze zaś jest następujące zdanie p. Okulicza o liście ks. biskupa Łozińskiego:

„Nie zdawał widocznie sobie sprawy autor tych słów, w chwili kiedy je pisał, że mówi o człowieku, który sam sobie, mocą własnej decyzji, mógł każdej chwili włożyć koronę na głowę. Nie z tytułu następstwa lub innych praw formalnych, lecz z tytułu tej pozycji w narodzie, jaką sobie

całem swem życiem i działalnością zdobył. A czy wówczas nawet, przy istnieniu wrogich mu grup i organizacji w kraju, również nie odpadyłyby te skrupuły, które nie pozwoliły biskupowi Pińskiemu uczynić zadość prośbie do niego w dzień św. Józefa skierowanej? To co dziś stało się dla ks. biskupa powodem do moralno - politycznych pouczeń, byłoby jego normalnym, nie podlegającym dyskusji obowiązkiem”.

Lepiej, niż cokolwiek, pouczają te słowa o bezwzględnej słuszności stanowiska ks. biskupa Łozińskiego. Wedle p. Okulicza, ks. biskupi w Polsce winni postępowanie swe w kościele oprzeć na uznaniu, że w gruncie rzeczy p. Piłsudski jest koronowanym władcą. To szczególne żądanie jakby wyprzedzania rzeczywistości nie tylko obyczajami, ale obzradkami najlepiej objaśnia, co tu jest słuszne, a co niesłuszne.

St. St.

Interwencje

List otwarty ks. biskupa Łozińskiego wywołał — według „Gazety Warszawskiej” — „kilka interwencji bardzo wysoko i bardzo daleko, ale bezskutecznych, za co ma podobno zapłacić swą dymisję jeden z naszych ambasadorów”.

Pismo dowódcy pułku pińskiego do ks. biskupa Łozińskiego bardzo zaostriżyło sytuację.

Dreatnought i dolary

Istnieje bardzo ścisły związek między stalowymi olbrzymami, panującymi nad morzami i oceanami, a zapasami ciężkiego złotego kruszcza, nagromadzonemu w podziemnych skarbcach banków państwowych. Potęga morska państwa współczesnego opiera się przede wszystkim na fundamencie ekonomicznego rozwoju kraju; wszelkie inne czynniki zeszły na plan dalszy.

Hegemonja morska Wielkiej Brytanji, trwająca od słynnych zwycięstw Nelsona aż do końca wojny światowej, obecnie już nie istnieje. Ani genjusz Napoleona, ani militarizm niemiecki nie zdołają dokonać tego, czego dopięli amerykańskie dolary. Trzydzieści lat temu flota Stanów Zjednoczonych była słabsza nie tylko od floty angielskiej, lecz także nie mogła się mierzyć z flotą francuską i... rosyjską. W r. 1899 admiralicja angielska rozporządzała 43 pancernikami, oraz 315 innymi statkami wojennymi, a admiralicja Stanów Zjednoczonych zaledwie 18 pancernikami i 35 statkami mniejszemi.

W r. 1914 wojenna flota Stanów Zjednoczonych zajmuje już trzecie miejsce i liczy 31 pancerników (ogólnej pojemności 547 tys. ton), oraz 97 krążowników i torpedowców (ogólnej pojemności 290 tys. ton) i 32 łodzie podwodne; flota angielska natomiast: 57 pancerników (o pojemności 1017 tys. ton) 374 inne okręty wojenne (o pojemności 1100 tys. ton), oraz 75 łodzi podwodnych. Anglja wydaje w r. 1914 na zbrojenia morskie 240 milionów dolarów, a Stany Zjednoczone za ledwie 150 milionów.

Wybuch i przebieg wojny światowej przyczynia się ogromnie do niebywałego rozkwitu gospodarczego Stanów; natomiast Anglja, aczkolwiek też zwycięska, musi walczyć po wojnie z olbrzymimi trudnościami natury gospodarczej. Naskutek tego Anglja po wojnie zaczyna coraz bardziej zagrażać widmo utraty pierwszeństwa, zwłaszcza wobec znacznego wzrostu kosztów budowy statków wojennych. Dla przykładu zaznaczamy, że budowa superdreadnoughta kosztowała przed wybuchem wojny światowej około 10 milionów dolarów, a w latach ostatnich sięga 30 i więcej milionów.

Konferencja waszyngtońska w r. 1921 zajmuje się ograniczeniem zbrojeń morskich w zakresie eskadr pancernych i określa ogólny tonaż pancerników Anglii, Stanów i Japonji według znanej proporcji 5:5:3. Anglja już myśli tylko o utrzymaniu floty wojennej, równej siłom morskimi Stanów Zjednoczonych.

W r. 1928 Stany wydają na zbrojenia morskie 313 milionów dolarów, Anglja — tylko 285 milionów.

Obecnie flota angielska liczy: 186 pancerników i 4 krążowniki bojowe, 52 krążowniki szybkie, 150 kontrtorpedowców i 68 łodzi podwodnych. Natomiast marynarka Stanów Zjednoczonych składa się z 18 pancerników, 36 szybkich krążowników, aż 309 kontrtorpedowców, oraz 120 łodzi podwodnych.

Nowy dopływ setek milionów dolarów, przeznaczonych w budżecie na

budowę kilkudziesięciu szybkich krążowników, zlikwidowałby ostatecznie anglo-amerykańską równowagę na korzyść floty Stanów Zjednoczonych. Anglja wkracza tedy po raz drugi na drogę umownego ograniczenia zbrojeń morskich, aby utrzymać za wszelką cenę miejsce, równorzędne ze Stanami i nie dopuścić do hegemonji morskiej potężnej sąsiadki z drugiej strony Atlantyku.

Na morzach najsilniejszym będzie to państwo, które potrafi wydać na flotę wojenną najwięcej pieniędzy. Każdy się domyśli, że potęgą pod tym względem bezkonkurencyjną są i zapewne długo pozostaną „dolarowe” Stany Zjednoczone.

Powiat mogileński przed wyborami

Narodowcy powiatu mogileńskiego, który wchodzi również w skład wyborczego okręgu gnieźnieńskiego, wzięli się tym razem rąco do pracy. Obok starych zwolenników Stronnictwa Narodowego obecnie przychodzą w sukurs katolicko-narodowej liście nr. 24 także ci, którzy ujęci obietnicami trzydziestki i listy cizakowej poszli w ostatnich wyborach sejmowych na manowce. Można zauważyć, że te właśnie jednostki wykazują obecnie największy zapał, jakby odrobić chcieli swe błędy z roku 1928; z ich głosów na wstępnych zebraniach organizacyjnych widać, że rozgoryczenie na sanację, która im sprawiła tak gorzki zawód, jest niezwykle duże. Są też niestety tacy, którzy, wstydząc się swej sanacyjnej działalności z poprzednich wyborów, zapowiadają, że wogóle głosować nie będą. Zadaniem narodowców będzie poprowadzić silną agitację nie tylko za listą nr. 24, ale również za tem, aby każdy obywatel spełnił swój obowiązek wyborczy.

W powiecie mogileńskim odbyły się już dwa zjazdy delegatów rolnictwa: w Mogilnie i Trzemesznie. Poza tem urządzono w poszczególnych miasteczkach powiatu zebrania organizacyjne, na których referował o sytuacji politycznej red. Dziennika Kujawskiego p. Cieślak.

W Gębicach na zebraniu w dniu 9 bm. prezesem komitetu wyborczego wybrano rolnika p. Romana Malendę. W skład komitetu weszli jeszcze: bankowiec Jakób Radomski jako sekretarz, kupiec Czesław Buszewicz jako skarbnik, oraz jako członkowie: Rólski Jan, Jurga Jan, Chudziński Leonard, Pankowski Jan i Łagiewski Bolesław.

W Pakości wybrano na zebraniu w dniu 11 bm. następujący komitet wyborczy: kupiec Ciemny Mieczysław prezes, budowniczy Stroński Ludwik skarbnik, dyr. Piskorski Czesław sekretarz, oraz członkowie: ks. prałat Kiełczewski, Adamski Marcin, Sment Szczepan, Wesolowski Walenty, Zawadzki Alfons, Latus Marcin, Hulisz Franciszek, Leszczyński Leon, Konarzewski Edmund, Klich Leon.

W Mogilnie odbyło się zebranie organizacyjne w dniu 15 bm. Wybrano tam komitet powiatowy i miejski. Na czele komitetu powiatowego stoją: Jakób Rosiński, mistrz malarz jako prezes, Władysław Ramisz, mistrz dekarz jako skarbnik. Komitetem miejskim kieruje aptekarz Franciszek Nowak. Poza tem do obu komitetów wchodzi: ks. Sobiech, Walenty Urbański, Antoni Zbychorski, Ignacy Szymkowiak, Franciszek Stręk, Kazimierz Wojciechowski, Franciszek Lisiecki, Stanisław Siwiński, Franciszek Nowakowski, Władysław Kliszyński, Cyryl Urbański, Józef Szulczewski.

Wileńscy bolszewicy

Warszawa, 25. 4. (Tel. wł.) Do starostwa grodzkiego w Wilnie zgłosił się jakiś osobnik, który wręczył woźnemu paczkę, zawierającą, jak o-kazało się, dokumenty, dotyczące działalności P. P. S. — lewicy. Z dokumentów tych wynikało, że P. P. S. — lewica utrzymywała ścisły kontakt z komunistami, pozostającymi pod dyktando Kominternu. Znalezione również świadectwa, wystawione kilkoma towarzyszom, które miały służyć jako glejty na przekroczenie granicy sowieckiej. (w)

Pożar fabryki sukna

Lwów, 25. 4. (PAT) Onegdaj wybuchnął pożar w fabryce sukna R. Żurawskiego w Leszkowie (pow. sokalski). Pożar zniszczył około 30 bali wełny i 30 bali przedzy oraz urządzenia fabryczne.

Aresztowanie zamachowców ukraińskich

Bomby i materiały wybuchowe — Instrukcja z Berlina — Taksówka skradziona przez terrorystów

Warszawa, 25. 4. (Tel. wł.) W sprawie aresztowań wśród ukraińskiej organizacji wojskowej we Lwowie nadchodzą następujące szczegóły: Posterunkowy Piwowarczyk zatrzymał na ul. Siemackich we Lwowie dwóch podejrzanych ludzi, dzwigających ciężką walizkę. Zawierała ona 20 kg. ekrazytu, zapalniki, kwas siarkowy, zwój lontu i litr benzyny. Aresztowano sztukatora Lasejczyka oraz pomocnika introligatorskiego Salaka. Następnie aresztowano z Steczycyna pomocnika handlowego, u którego znaleziono lont i instrukcje bojowe oraz wojskowe podręczniki ukraińskie, nadesłane z Berlina, gdzie były drukowane. Policja przeprowadziła dalsze rewizje i aresztowała 10 osób, u których znaleziono 20 granatów ręcznych, przyrządy do zapale-

nia pocisków oraz wysadzania w powietrze murowanych obiektów.

Okazuje się, że były planowane zamachy w czasie międzynarodowych zawodów strzeleckich we Lwowie na konsula sowieckiego Łapczyńskiego oraz na biura konsulatu sowieckiego przy ul. Nabełaka 27.

Przed paru dniami uprowadzono ze Lwowa taksówkę z szoferem. Gdy znaleziono się poza miastem, wyrzucano szofera, zakneblowano mu usta i przywiązano do drzewa. Napastnicy wyjechali do Przemysła. Okazało się, że byli to również członkowie organizacji terrorystycznej, którzy wywieźli do Przemysła część materiałów wybuchowych. W powrotnej drodze zostawili samochód w Rudkach i uciekli w niewiadomym kierunku. (w)

Austrjacy nie mają większego kłopotu...

Wiedeń, 25. 4. (PAT) Na szpaltach organu przemysłowców austrjackich „Die Industrie“ toczy się dyskusja na temat t. zw. „korytarza gdańskiego“. Przed niedawnym czasem w organie tym dr. Deutsch oświadczył się za zneutralizowaniem i umiędzynarodowieniem „korytarza“, przyznając przytem, że ludność Pomorza była i jest w przeważającej swej części polską.

Z wywodami temi polemizuje dr. Osterling, twierdząc, że korytarz jest i był niemiecki i musi znowu stać się niemieckim. Dr. Osterling przeciwny jest zneutralizowaniu „korytarza“, gdyż byłoby to wstępem do definityw-

nego, a tym razem nieodwołalnego jego spolonizowania. Włączenie zaś Gdańska do obszaru korytarza zniszczyłoby niepowstrzymanie niemiecki charakter Gdańska.

Od redakcji: Czyżby Austrjacy mieli za mało własnych kłopotów, że zaczyna im się w głowie przewracać z powodu Gdańska i Pomorza... Niedawno obaj byli kanclerze: ks. Seipel Streruwitz ujawniali się za „skrzywdzonym“ Gdańskiem, wczoraj w piśmie wiedeńskim zapewniał dr. Sahm że Wisła jest rzeką niemiecką (?), teraz znowu austrjacka industria wtrąca swoje trzy grosze!

Przyrost naturalny Niemców zmniejsza się

Paryż, 25. 4. (Tel. wł.) „Journal des Debats“ ogłosił niezwykle interesujący artykuł na temat zmniejszającego się przyrostu naturalnego ludności w Niemczech. Powszechne mniemanie — pisze „J. des Deb.“ — jakoby ludność Niemiec stale wzrastała, musi ulec poważnej rewizji. Gdyby nie było wojny i gdyby przedwojenne tempo przyrostu ludności nie ustawało — miałyby Niemcy obecnie 75 milionów mieszkańców. Jest ich jednak tylko 63 milj.

Z tego 12-miljonowego deficytu przypada 3 milj. na zmniejszenie się liczby urodzin. W 1880 r. na 1000 za-

mężnych kobiet przypadało rocznie 307 dzieci, w 1900 r. — 286 dzieci; natomiast w 1926 r. już tylko 138 dzieci.

A więc od 1900 r. zmniejszyła się liczba urodzeń przeszło o połowę i spada coraz niżej, zwłaszcza w Berlinie, gdzie spadek ten wynosi 75 procent. Wprawdzie, należy przy obliczaniu uwzględnić równoczesny spadek śmiertelności, w każdym jednak razie normalny stan ludności wymaga na 1000 ludności — 17 urodzeń w roku. Ludność Niemiec jest już poniżej tej normy i jeżeli tak dalej pójdzie, to niebawem ogólna cyfra ludności w Niemczech zacznie się zmniejszać.

Reorganizacja ministerstwa rolnictwa

Warszawa, 25. 4. (PAT) „Monitor Polski“ z dnia 22 kwietnia b. r. zawiera uchwałę Rady Ministrów w sprawie statutu organizacyjnego ministerstwa rolnictwa. Według nowego statutu, ministerjum dzieli się na 6 departamentów: ogólny, ekonomiczny, rolnictwa, chowu koni, weterynaryj i leśnictwa oraz niewchodzące w skład departamentów sekretariat ministera i samodzielny wydział wojskowy. Najważniejsza zmiana polega na tem, że wszelkie sprawy gospodarcze w dziedzinach podległych kompetencji ministra rolnictwa ześrodkowane zostały w odrębnym departamencie „ekonomicznym“. Sprawy te załatwiane były dotychczas przeważnie w departamencie rolnictwa, a częściowo w różnych departamentach fachowych. Wprowadzono nadto zmianę, centralizując wszelkie sprawy, wynikające ze stosunku ministerjum do instytucji samorządowych i społecznych, a zwłaszcza sprawy subwencyjne w odrębnym wydziale „pracy społecznej w rolnictwie“. Ponadto ustanowiono „główną inspekcję lasów państwowych“, sprawującą stały nadzór i kontrolę nad działalnością urzędów, organów i zakładów lasów państwowych.

Komitet międzyn. współpracy gosp.

Warszawa, 25. 4. (PAT) Wczoraj odbyło się w min. spraw zagr. konstytuujące posiedzenie stałego komitetu doradczego do spraw współpracy gospodarczej na terenie międzynarodowym. W posiedzeniu pod przewodnictwem min. Zaleskiego wzięli udział przedstawiciele poszczególnych mini-

sterjów, Banku Polskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego, Banku Rolnego oraz członkowie doradczego komitetu ekonomicznego przy Lidze Nar., wicemarsz. Senatu Gliwic i prezes Popławski. W skład komitetu wchodzi poza tem członek komitetu finansowego Ligi Nar. dr. Młynarski. W przyszłości przewidziany jest również udział przedstawicieli polskich w międzynarodowych organizacjach gospodarczych. Przedmiotem obrad było ukonstytuowanie się komitetu oraz rozdział między poszczególnych członków komitetu prac nad przygotowaniem ankiety, przewidzianej w art. 1 protokołu o pracach nad poprawą stosunków gospodarczych międzynarodowych.

Echa demonstracji w Zawierciu

Kielce, 25. 4. (PAT) Wobec nieprawdziwych pogłoszek w związku z demonstracjami bezrobotnych w Zawierciu w dniach 18 i 19 bm., stwierdzić należy, że wojsko w manifestacji udziału nie brało. Dwaj żołnierze, którzy znaleźli się w tłumie, przybyli tam przypadkowo, nie biorąc udziału w manifestacji. Wszystkie rany postrzałowe pochodziły od kul rewolwerowych i zadane były przez demonstrantów, którzy strzelali do policji, otoczonej przez tłum. Na skutek tych strzałów został raniony również jeden z policjantów. Policja użyła karabinów, dając salwę ostrzegawczą. Sekcja zwłok wykazała, że rany pochodziły od kul rewolwerowych.

Regulacja Wisły pod Warszawą

Warszawa, 25. 4. (PAT) W min. robót publicznych odbyła się konferencja w sprawie regulacji Wisły w obrębie Warszawy. W toku obrad omówiono sprawę zweżenia koryta Wi-

śły pod Warszawą, kwestję bulwarów lewobrzeżnych, portów i przystani rzecznych, stacji oczyszczania ścieków, oraz sprawę rozmieszczenia na Wiśle ośrodków sportowych. Rozważono też postulaty przedsiębiorstw żeglugowych, kierunku udostępnienia rzeki dla celów przewozowych.

Jeźdźcy polscy w Nicei

Nicea, 25. 4. (PAT) W piątym dniu zawodów w konkursie o wielką nagrodę Nicei pierwszą nagrodę zdobył Włoch Filipini na „Nasello“. Rtm. Skupiński na „Narcyzie“ zdobył 10-te miejsce, na „Promieniu“ zaś wstęgę honorową, rtm. Kapuściński na „Orle“ 10-tą nagrodę, rtm. Królikiewicz na „Dreamie“ wstęgę honorową.

Kolej turkiestańsko-syberyjska

Moskwa, 25. 4. (PAT) Agencja Tass donosi, o ukończeniu układania szyn na kolej turkiestańsko-syberyjskiej na przestrzeni 1.445 klm.

Skauci angielscy w Poznaniu

Dziś bawi w Poznaniu podejmowana serdecznie przez harcerstwo polskie wycieczka 88 skautów angielskich (16 skautek), której szefem jest lord Spencer. Wycieczka przybyła dziś rano pociągami z Katowic, po śniadaniu na dworcu i powitaniu odbyło się zwiedzanie miasta, a w południe po zwiedzeniu ratusza pod przewodnictwem pp.: prezydenta Ratajskiego i wiceprezyd. dr. Kiedacza podejmowano gości w Złotej Sali ratusza. Popołudniu skauci angielscy zwiedzali będkę harcówki i wieczorem będą w Teatrze Wielkim na „Panu Twardowskim“. Późnym wieczorem nastąpi wyjazd powrotny do Anglii. Skauci angielscy zwiedzili Polskę, przybywając przez Gdynię, byli w Warszawie, Łodzi, Krakowie i Katowicach. (k)

Kurs złotego. Dziś rano notowano w obrotach nieoficjalnych kurs dolara w Warszawie 8.89 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.89 1/2 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,52 do 212,82 zł, gotówką 212,12 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173,11 do 173,37 zł, gotówką 172,77 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 25 kwietnia 1930.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznania, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w. h.); b) pszenicy 753 gr. (128,0 f. w. h.); c) jęczmienia 673 gr. (114,1 f. w. h.); d) owsa 480,5 gr. (80,1 f. w. h.).

„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Zyto	22,00—22,50
Usposobienie stałe.	
Pszenica	40,00—41,00
Usposobienie mocne.	
Jęczmień przemysłowy	23,00—23,50
Jęczmień browarowy	23,50—25,50
Usposobienie spokojne.	
Owies	19,75—20,75
Usposobienie słabe.	
Maka żytnia wł. work. według urzędowo ustalonego typu (70%)	36,50
Usposobienie spokojne.	
Maka pszenna 65% wł. work.	61,00—65,00
Usposobienie stałe.	
Otręby żytnie	12,50—13,50
Otręby pszenne	15,00—16,00
Wyka latowa	27,00—29,00
Peluszka	23,00—25,00
Groch polny	26,00—29,00
Groch Victoria	31,00—36,00
Groch Folgera	26,00—29,00
Łubin niebieski	21,00—23,00
Łubin żółty	23,00—25,00
Seradela	24,00—28,00
Koniczyna czerwona	150,00—170,00
Koniczyna biała	200,00—240,00
Koniczyna szwedzka	170,00—200,00
Koniczyna żółta odtłuszcz.	120,00—135,00
Koniczyna żółta w łuskach	55,00—60,00
Przelot	100,00—120,00
Inkarnatka	200,00—220,00
Tymoteusz	42,00—50,00
Rajgras angielski	130,00—150,00
Tatarka	25,00—27,00

Ogólne usposobienie stałe.

Uwaga: Żywszy popyt oddziałal na wzmocnienie się cen zboża chlebowego.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Poznań, 25 kwietnia 1930.

Spędzono: 39 szt. bydła, 273 świń, 229 cieląt, 22 owiec, 389 prosiąt; razem 943 szt. zwierząt.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 25 kwietnia 1930.

Dzisiejsza giełda nie wykazała żadnej zasadniczej zmiany w tendencji i miała przebieg spokojny.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych zauważono większy popyt na 5 proc. poz. konwers., za którą płacono 55,50 proc. oraz poszukiwano 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie po 45 proc., 6 proc. listami żytniemi robiono transakcje po 21,50 (za 1 ctr. mtr.). Mniejszą ilość premj. dolarowych handlowano po 76,— bez kwalifikacji do notowania.

Akcje bankowe bez obrotów. Dopytywano się o Bank Polski po 173,— bez odawców.

Z akcji przemysłowych oddawano Herzfeld po 29,—, płacono za Lubania 45,— i robiono transakcje R. Mayem po 71,—. Dopytywano się o Cegielskiego po 46,— i wyżej przy zupełnym braku materiału.

Cedula urzędowa z dnia 25 kwietnia 1930 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 55,50 % P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 45% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 21,50 +

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Herzfeld-Viktorius I—II em. zł. 29,— O. Luban, Fabryka przetw. ziemniaczanych I—IV em. 45,— P.

Dr. Roman May I em. zł. 71,— +

Tendencja: Spokojna.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 25. 4. 1930.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjed. tr.: 8,88 1/2 sp.: 8,90 1/2 kup. 8,86 1/2

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,54	124,85	124,23
Holandja	359,00	359,90	358,10
Londyn	43,36 1/2	43,47	43,26
Nowy Jork	8,90,5	8,92,5	8,88,5
Nowy Jork kabel	8,91,8	8,93,8	8,88,8
Paryż	34,98 1/2	35,07	34,90
Praga	26,41 3/4	26,43	26,25 1/2
Szwajcaria	172,91	173,34	172,48
Wiedeń	125,75	126,06	125,54
Włochy	46,74 1/2	46,86	46,63

Tendencja słabsza.

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest.	121,00	121,25
5% poz. premj. dol.		74,25
5% poz. konw.		55,00
10% poz. kol.		101,75

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—118,00
Bank Polski	175,50—174,00
Bank Zachodni	0,00—80,00
Częstocice	0,00—28,00
W. T. F. Cukru	0,00—30,50
W. T. Węgla	0,00—47,50
Cegielski	0,00—47,00
Lilpop	0,00—25,00
Modrzejów	0,00—9,25
Ostrowieckie Zakłady	00,00—66,00
Starachowice	00,00—18,75

Tendencja niejednorodna.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, 25 kwietnia 1930.

Pszenica march. od st. załad.	
76-77 kg przeciętn. jakości	278,00—281,00
Tendencja spokojna.	
Zyto march. od stacji załad.	166,00—169,00
Tendencja słaba.	
Zyto statkiem fr. Berlin	0,00—176,00
Tendencja słaba.	
Owies march. od stacji załad.	164,00—170,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień browarowy	192,00—204,00
Tendencja mocna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	177,00—190,00
Tendencja mocna.	
Maka pszena	80,75—38,75
Tendencja mocniejsza.	
Maka żytnia	24,00—27,00
Tendencja ledwo utrzymana.	
Ospa pszena	09,75—10,50
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	10,50—11,00
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	24,00—29,00
Groch dr. jadalny	20,00—23,00
Groch pastewny	18,00—19,00
Peluszka	17,00—19,00
Bób polny	15,50—17,00
Wyka	20,00—22,50
Łubin niebieski	15,00—16,00
Łubin żółty	20,00—22,50
Seradela nowa	31,00—33,50
Makuch rzepakowy	13,50—14,50
Makuch lniany	18,00—19,00
Wytłoki suche	08,40—08,80
Srót Soja	14,75—15,50
Płatki ziemniaczane	15,40—16,20
Płatki ziemniaczane później	15,40 zaofiarowane.

Ogólna tendencja spokojniejsza.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 25. 4. 1930.

Wyplaty na Warszawę	46,80—47,00
Noty wielkie	46,65—47,05

Wiktor Hugo o Napoleonie Małym

Urywek z utworu Victora Hugo p. t. „Napoleon Mały”, wydane w roku 1852 po zamachu stanu Ludwika Napoleona III, który Francję doprowadził do klęski r. 1870. Urywek ten wydrukował „Głos Lubelski” w nr. 96 i następnych roku bieżącego.

I.

Od chwili owego krwawego zamachu stanu triumfuje i panuje zbrodnia ohydna, podła, niesłychana... rozprzeżenie się wszędzie, stanowią prawa, wydaje dekryty, szuka dla siebie sankcji i znajduje płatnych chwalców i apologetów, że ona była potrzebna, że ten, który jej dokonał, jest zbawcą kraju.

Ta zbrodnia zawiera w sobie zaród innych zbrodni, pociąga za sobą pogwałcenie prawa i konstytucji oraz ruinę gospodarczą. I zapanowało nad nią głuche milczenie, przechodzi się nad nią spokojnie do porządku dziennego. I ludzie zwolna przestają sobie zdawać sprawę z tego, że panuje nad nimi zbrodnia, że wszędzie ściśle się jej ponury cień, że sprawca jej jest złoceńcą i szkodnikiem sprawy narodu, że wszyscy, którzy służą panu Bonapartemu, którzy padają przed nim na twarz, są współzuczesnikami zbrodni, są jej współnikami!

Wszak oficerowie eskortowali na ulicach stolicy tych, co przeciwstawili się przewrotowi, eskortowali, oni, co złamali przysięgę, obrońców prawa, państwa i konstytucji.

Nadchodzi chwila, w której każdy musi zdać sobie sprawę ze swoich czynów i z tego, jak dalek postępować zamierza. Zbudźcie się, sumienia! Jest już czas najwyższy! Jeśli pocucie prawa, obowiązku, rozumu, zdrowego sensu, sprawiedliwości wam nie wystarczą, pomyślcie o przyszłości! Jeśli wyrzuty sumienia milczą, niechaj przemówi odpowiedzialność zbiorowa za to, co się w kraju dzieje!

A ci wszyscy, co biorą udział w bankietach i fejach na cześć Napoleona Małego, niech wiedzą, że nad gmachem państwa powiewa czarna, żałobna chorągiew, że zbliżamy się nieuchronnie do straszliwej katastrofy.

Dziś każdy zbrodniarz może rzucić sędziom w twarz straszliwe słowa:

— Przecież Naczelnik Państwa przejął tyle bratniej krwi! zgwałcił konstytucję, zdeptał prawo i uwięzić kazał jego obrońców! Cóż wobec takiego przestępstwa znaczy moje? On kazał strzelać do ludzi niewinnych! A wy, panowie sędziowie, ministrowie i urzędnicy, wy, coście poszli nisko mu się pokłonić, wy, co prawie mu słowa uznania, wy, co apoteozujecie go za zbrodnię, za wydawanie bez kontroli pieniędzy publicznych, wy, co mu gratulujecie udanego czynu, coż wy odemnie chcecie?

Po zamachu wprowadzono u nas nową terminologię. Zbrodnia pana Bonaparte nie nazywa się zbrodnia, ale koniecznością państwową; trwonienie groza publicznego racja stanu; jego pretorowanie ministrami; morderstwa salus Re-

publicae; współnicy p. Bonaparte nie są złoceńcami, bo nazywają się senatorami, posłami, bo piastują odpowiedzialne stanowiska; przeciwników zaś pana Bonaparte, którzy są obrońcami Prawa, porządku i sprawiedliwości, nazywa się demagogami i partyjnikami.

I zjednywa sobie pan Bonaparte zwolenników, żerując na najniższych instynktach ludzkich, stwarza całe legiony utrzymanków za pieniądze ze skarbu państwa.

Zwolennicy regime'u mówią: „Nie spodziewajcie się niczego. Ten stan rzeczy, choć jest, jak mówi opozycja, hańbą kraju, musi trwać. Patrzcie: wolność prasy, myśli, intelektu, słowa — wszystko co było wolnością lub jej gwarancją dziś już zniknęło, tego niema, to już jest mitem. Przyzwyczajają się do tego zwolna ludzie uważają to za rzecz normalną. Państwo przecie jako takie istnieje, możecie jeść, pić i spać! Dlaczego chcecie zmian? Nie róbcie sobie żadnych iluzji. Obecny porządek jest stabilizowany na bagnietach, będzie trwał, bo jest terazniejszością i przyszłością!”

Dziennikarze opozycyjni, niepewni dnia ani godziny, narażeni na nocne napady płatnych zbirów, ustawicznie ciągani po sądach, skazywani na więzienie... wolność zakneblowana...

Ten rząd boi się prasy, bo czuje swoją ohydę. Nie chce swego portretu, nie chce spojrzeć w zwierciadło. Jak puszczają kryje się w ciemnościach. Prawda i światło zabijają go. Chce trwać i być przy władzy za wszelką cenę. Nie chce, by o nim mówiono, chce, by się przed nim płaszczono.

Nad państwem unosi się atmosfera błota i krwi.

I znajdują się tacy zaślepińcy, którzy ukrywają, że zamach stanu z dnia 2-go grudnia 1851 r. był koniecznością państwową, że odwrócił od kraju jakieś wielkie niebezpieczeństwo, że przed nim staliśmy u stóp jakiejś przepaści. I siłą się płatni apologeti na wielkie pochwały dla pana Bonaparte za ten właśnie zamach, za ten straszny wstrząs moralny, który zarysował gmach państwa.

A dokonał go człowiek, który mówił że przez całe życie wiernie stał na straży prawa, który przysięgał na konstytucję. Dziś, gdy rozwił się sztuczny blask, wytworzony wokół jego postaci, główną jego siłą są pieniądze, które kupuje sobie zwolenników. Płaci się tym, którzy krzyczą: Niech żyje! Płaci się w ten czy inny sposób. A coraz mniej ludzi wznosi ten okrzyk z przekonania.

Naród nie wie, jakie ma w swem łonie bogactwo łotrów. Trzeba dopiero przewrotu politycznego, aby wypłynęli na wierzch. Wtedy dopiero można ich podziwiać. Dziś wszyscy są u góry, tam, przy panu Bonaparte!

Skąd pochodzi ten rząd?... Patrzcie on ocieka, on pachnie jeszcze krwią!... Umarli są daleko... oni nie powrócą już... Strasznie jest pomyśleć, że wy o tem zwolna zapominacie!

lemikę Pan mnie nie zastraszy, ani Pan mnie przekona o niesłuszności moich zarzutów. Jeżeli Pan zamierzał mnie poniżyć, to również chybiło to celu. Poniżył Pan tylko siebie i urząd, sprawowany przez Pana, na który się Pan w swoim liście powołuje.

Odpis niniejszego listu przesyłam pp.: marszałkowi Sejmu, marszałkowi Senatu, prezesowi klubu sejmowego P. P. S.,

prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej, dziekanowi Rady Adwokackiej w Warszawie, przewodniczącemu Oficerskiego Sądu Honorowego.

H. Liberman.

Warszawa, 23 kwietnia 1930.

Świadkowie min. Cara spisali protokół jednostronny, a poseł Liberman skarży min. Cara o zniesławienie.

Ostatnie wybory a „śmiertelny grzech” p. Cara

Jak wiadomo, wicedziekan warszawskiej Rady Adwokackiej, p. Zygmunt Nagórski, wystąpił z listem otwartym do ministra sprawiedliwości p. Cara, podnosząc w nim najcięższe przeciwko p. Carowi zarzuty ze stanowiska praworządności państwa. Minister Car odpowiedział na to ogólnikowym wywodem, unikającym konkretnego i jasnego reagowania na konkretne i ściśle zarzuty. Z tą repliką p. Cara polemizuje teraz p. Nagórski w „Tygodniku” w artykule p. t. „Konflikt światopoglądów”, w którym pisze między innymi:

„Sanacja”, zapowiadana tak gromko przez ludzi „pomajowych”, zalała się deszczem w akcji wyborczej do Sejmu.

Orzeczenia Sądu Najwyższego, spóźnione, niestety, ze stanowiska wymaga życia dają świadectwo prawdziwie tak wymowne, że umilknie wobec nich wszystko, co kiedykolwiek było o tych wyborach powiedziane czy napisane.

One były zgóry traktowane nielegalnie, a sprzeczność ich z prawem zaczęła się od nielegalnej nominacji p. Stanisława Cara na generalnego komisarza wyborczego: fakt ten był tak jaskrawym wydarzeniem, przyjęcie takiej nominacji przez ówczesnego wiceministra sprawiedli. tak niesłychanym w Polsce wydarzeniem, tak przykładem dla prawnictwa polskiego i demokracji polskiej niespodzianką, że do dnia dzisiejszego tkwi on w pamięci i świadomości nie tylko t. zw. warstw oświeconych, ale i szerokich mas obywateli. Nie odpowiedział p. Car na pytanie, jak mógł pogodzić swoją świadomość prawniczą i stanowisko wiceministra a później ministra sprawiedliwości z taką nominacją. Nie dziwię się: one pogodzić się nie dają i dlatego odpowiedzi udzielić nie mógł.

Cóż więc dziwnego, że komisje wyborcze, widząc naocznie, że generalny komisarz wyborczy z ustawy nic sobie nie robi, poszły w swoim zakresie działania za jego złym przykładem i chcą być posłuszne politycznym in-

strukcjom rządu, tak, jak wiceminister sprawiedliwości był posłuszny swemu wodzowi, miały na widoku jedynie i wyłącznie wprowadzenie do Sejmu szczyrych czy niebardzo szczyrych, ale bądź co bądź wówczas wiernych żołnierzy sztandaru „jedynki” czy B. B. W. R., nie oglądając się ani na prawo, ani już nawet na rzetelność wyborczą. Ten złowrogi przykład, dany całemu aparatowi wyborczemu, był śmiertelnym grzechem p. Stanisława Cara w jego działalności ministerialnej. On musiał zdeprawować komisje wyborcze i doprowadzić je do tego, czego na nieszczęście Polski na całym jej terenie dokonywały, a co w rezultacie zmściło się na obozie, który z tych praktyk politycznych wyciągnął korzyści. „Niedokładności, popełnione w lokalach wyborczych, których jest około 18 000”, nie mogłyby przybrać takich rozmiarów, ani przekształcić się w masowe nadużycia, gdyby wiadomo było powszechnie, że generalny komisarz wyborczy stoi niezłomnie na gruncie prawa i nie dopuści innego, jak legalne, bezstronne, uczciwe przeprowadzenie wyborów. Skoro zaś sam generalny komisarz urodził się pod znakiem bezprawia w imię, najwidoczniej „wewnętrznie rządnej Polski” i bezwzględnej posłuszeństwa wobec „człowieka opatrnościowego” — tedy i całe przeprowadzenie wyborów wyzwoliło się spod znaku prawa a stało pod znakiem posłuszeństwa dla władzy administracyjnej.

Tyle p. Nagórski, który w dalszym ciągu artykułu zarzuca obozowi „sanacyjnemu”, że nie ma wyraźnej, pozytywnej ideologii, że jego hasłem „sanacji moralnej” przeciw praktyce politycznej „niemoralnej i destrukcyjnej”, że jego sztyldowi demokracji — temu przeciwstawia się stale stosowana metoda walki ze społeczeństwem, o ile się ono nie poddaje dyktaturze obozu, że „idea państwowości”, której się ma rzekomo służyć, zatracą się w nieskoordynowanej walce z istniejącym ustrojem państwa i w zupełnym zaniku twórczości politycznej.

Echa procesu o zwrot skonfiskowanych majątków

W głośnie niedawno sprawie zarzutów, uczynionych radcom prokuratorji generalnej w Warszawie Wierzbowskiemu, Flechnerowi i Schiffmanowi z powodu ich wystąpienia w sądzie najwyższym podczas procesu Marji Uszyckiej przeciwko skarbowi Państwa o zwrot majątku, skonfiskowanego jej ojcu za udział w powstaniu 1863 r., odbył się obecnie sąd obywatelski. Sąd ten, powołany wskutek decyzji Rady Tow. Prawniczego w Warszawie, stwierdził jednogłośnie:

1. Forma przemówień wszystkich trzech przedstawicieli Prokuratorji Generalnej na rozprawie sądowej była zupełnie poprawna, i nie zawierała zwrotów polemicznych, któreby mogły urazić uczucie obywatelskie i patriotyczne.

2. Treść przemówienia st. radcy Prokuratorji Generalnej dr. F. Flechnera, broniącego tezy przedawnienia roszczeń spadkobierców powstańców niezależnie od swej słuszności lub niesłuszności prawnej, nie wzbudza żadnych wątpliwości i zastrzeżeń z punktu widzenia obywatelskiego.

3. Niektóre tezy prawne, brnione przez dr. Wierzbowskiego i dr. Schiffmana, a mianowicie teza formalnej legalności konfiskat, oraz teza pierwotnego zawłaszczenia przez skarbowi państwa majątków b. powstańców mogły dotknąć boleśnie i są prawniczo niesłuszne (orzeczenie Sądu Najwyższego). Inna teza brniona przez obu wymienionych panów, a mianowicie żądanie przeprowadzenia dystrybucji (rozdzielu) wyrównawczej w sposób sprawiedliwy między wszystkimi, którzy z powodu udziału w powstaniu ucierpieli (dystrybucji opartej na znajdujących się w posiadaniu skarbu państwa majątkach b. powstańców) stoi w sprzeczności z zasadą prywatnej własności. Jednakże sąd obywatelski z powodu obrony tych tez nie

czyni zarzutu pp. dr. Wierzbowskiemu i dr. Schiffmanowi, ponieważ działali w dobrej wierze i spełniali zlecenie służbowe obrony interesów skarbu państwa, rozwijając założenie prawne skargi kasacyjnej, której wniesienie znajdowało usprawiedliwienie w niezdecydowaniu przez czynniki państwowe we właściwym czasie losu majątków skonfiskowanych.

4. Zarzut, jakoby zastępcy Prokuratorji Generalnej bronili zasady, że „państwo polskie jest państwem nowym i niema żadnego związku z dawną swą przeszłością”, sąd uznał za oparty w znacznej mierze na nieporozumieniu i niedokładnym zapoznaniu się z wywodami Prokuratorji Generalnej.

5. Rzecznicz Prokuratorji Generalnej — stwierdza w końcu orzeczenie sądu obywatelskiego — w żadnym swem odezwaniu się na powyższej rozprawie nie traktowali uczestników powstań narodowych, jako buntowników przeciwko prawu, lecz mówili ze czcią o bohaterach narodowych, którzy łamiąc formalne nakazy zaborców, spełniali wyższy nakaz moralny wierności wobec narodu i jego nieprzeżądanych praw do własnego bytu państwowego.

Zjazd „Tow. Nauczycieli S. S. i W.”

Gdańsk, 25. 4. (PAT) Walny zjazd „Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych” rozpoczął się w dn. 23 kwietnia od posiedzeń poszczególnych sekcji. Obrady plenarne zajął wczoraj prezes towarzystwa prof. Sierpiński. W imieniu gdańskiego koła witał zgromadzonych prof. Urbanek, poczem gen. komisarz dr. Strassburger wzywał zgromadzonych nauczycieli do szerzenia kultury polskiej wśród młodzieży. Na zjazd przybyło przeszło 250 delegatów z całej Polski. Posiedzenie popołudniowe wypełniły dyskusje nad referatami wygłoszonymi na posiedzeniu porannym. Dzisiaj dalszy ciąg obrad.

Sprawa Liberman — Car

Jak już donosiliśmy wczoraj, minister sprawiedliwości p. Car posłał posłowi P. P. S. p. Libermanowi z powodu jego artykułu w „Robotniku” p. t. „Złamane serce p. Cara” list zniesławiający go. Brzmienie listu jest następujące:

Do

Pana Hermana Libermana

w miejscu.

W artykule zatytułowanym „Złamane serce p. Cara”, ogłoszonym w „Robotniku” z dn. 19 kwietnia r. b. nie tylko podał Pan moją działalność polityczną krytyce, co jest dopuszczalne, ale użył Pan wyrazów wysoce obraźliwych, skierowanych przeciwko mojej osobie, co jest niedopuszczalne nawet przy najostrzejszej krytyce.

To sprowokowanie mnie obraża, piętnuję jako wykraczające poza ramy walki politycznej napaść, zasługującą na policzek, od którego wymierzenia powstrzymuje mnie wzgląd na sprawowany przeze mnie urząd.

Odpisy niniejszego pisma przesyłam pp.: Prezesowi Rady Ministrów, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu, Prezesowi Klubu Sejmowego P. P. S., Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie, Przewodniczącemu Oficerskiego Sądu Honorowego.

(—) St.Car.”

Warszawa, dnia 22 kwietnia 1930 r.

W odpowiedzi na to poseł Liberman skierował do ministra Cara pismo, które pierwotnie uległo konfiskacji w „Robotniku”, a następnie zostało dopuszczalne do publikacji przez uchylenie konfiskaty. Pismo brzmi, jak następuje:

Do

Pana Stanisława Cara

w miejscu.

W moim artykule p. t. „Złamane serce p. Cara” poddałem ostrej i bezwzględnej krytyce Pańską działalność polityczną i urzędową jako ministra sprawiedliwości, opierając się na prawdziwe i udowodnionych faktach. Na tę bezwzględną krytykę zasłużył Pan przez to, że — polemizując z panem mecenasem Nagórskim — znieważył Pan Sejm, jako całość. Gdyby w Polsce naczelnym prokuratorem był człowiek szanujący prawo a nie Pan, który je łamie i wykręca — za tę zniewagę naczelną władzę ustawodawczą w państwie musiałby Pan odpowiadać przed sądem karnym.

Atakując Pańską działalność polityczną i urzędową, nie dotykałem Pańskiej osoby i nie miałem najmniejszego zamiaru dotknąć Pana osobiście na honorze. Wynika to z tekstu i ducha mojego artykułu, co zresztą potwierdziły mi poważne i bezstronne osoby, przeze mnie o ich zdanie zapytywane.

Pomimo to uważałem Pan za stosowne wystosować do mnie list prywatny, grożący mi czynnym znieważeniem. Tę obojętną groźbę uważam za pomyślaną na zimno prowokację, mającą cel polityczny, a ponadto służącą do odwrócenia uwagi od Pańskiej kompromitacji.

Odkąd z ramienia Sejmu występuję jako oskarżyciel Pańskiego byłego kolegi p. Czechowicza, spotykają mnie ze strony Pańskiego obozu politycznego tego rodzaju prowokacje, pogrozki i obelgi. Miałem dla nich zawsze uczucie rzetelnej pogardy. Tem samem uczuciem darzę Pański list.

Swoim niekulturalnym i prostackim sposobem reagowania na polityczną po-

Jak rozwiązać sprawę budownictwa mieszkaniowego w Polsce

Trzeci wszechpolski zjazd przemysłowców budowlanych, który obradował w Warszawie, był jednym z najlepiej zorganizowanych zjazdów gospodarczych. Przy pomocy dużych nakładów sił i pieniędzy przemysłowcy budowlani zebrali na zjeździe kilkudziesięciu zebranych fachowców, teoretyków i praktyków, nie mówiąc o kilkuset przemysłowcach i architektach. W dwudziestu przeszło referatach poruszono i oświetlono zagadnienie budownictwa mieszkaniowego, organizacji ruchu oraz przemysłu budowlanego tak wszechstronnie, że zgromadzone niezwykle bogaty materiał. Same uchwały zjazdu wystarczyłyby na arkusz druku, a ponieważ zawierają całokształt poglądów fachowych na zagadnienie mieszkaniowe i budownictwa dajemy poniżej ich streszczenie i omówienie:

Program budownictwa mieszkaniowego

Sprawa budownictwa mieszkaniowego, jako sprawa ogólnie narodowa, powinna być rozwiązana w najkrótszym czasie łącznym wysiłkiem rządu i społeczeństwa, programowo z obliczeniem na dłuższy okres czasu, a powierzona do wykonania fachowemu zorganizowanemu przemysłowi budowlanemu. Program budownictwa mieszkaniowego powinien być podzielony na dwie części: minimalną i maksymalną, z rozpoczęciem od pierwszego, ściśle dostosowanego do obliczonych dokładnie źródeł finansowych.

Zasadą musi być dążenie do powrotu do ogólnego prawa, jednakże przejściowo trzeba się oprzeć na funduszach społecznych i państwowych. Jednocześnie musi być przez czynniki państwowe stwierdzone publicznie, że własność miejska jak i własność w ogóle nie stanie się przedmiotem wyjątkowego prawodawstwa. Niezwłoczne zniesienie ustawy o ochronie lokatorów jest obecnie niemożliwe. W okresie przejściowym trzeba stopniowo podnosić czynsze w starych domach do wysokości narazie czynszów przedwojennych w złości.

Warunkiem powodzenia reformy mieszkaniowej jest zwiększenie dochodów ludności bez wywoływania wzrostu kosztów produkcji, co da się osiągnąć przez zwiększenie wydajności pracy i racjonalizację. Ponieważ jednak da to wyniki dopiero po pewnym czasie, należy obecnie umożliwić ludności zdobycie środków na mieszkanie przez przedłużenie czasu pracy ponad 8 godzin.

Finansowanie budownictwa mieszkaniowego powinno się opierać na systemie dwu hipotek: I-szej, droższej, do 13 proc. dla pożyczek z różnych kapitałów rezerwowych, zakładów ubezpieczeniowych, z pożyczek publicznych i innych kapitałów. Hipoteka II-ga, oprocentowana na 3 i pół proc., powinna być zabezpieczeniem dla pożyczek z kapitałów osiągniętych z podatku od wzrostu komornego, z dotacji państwowych i samorządowych, z podatku od placów niezabudowanych. Kapitał własny budującego powinien wynosić co najmniej 10 proc. Pierwszeństwo do pożyczek, przy równych innych warunkach, powinni mieć posiadacze większego procentu kapitałów własnych.

Potanie budowy

Obniżenie kosztów budowy można osiągnąć przez: budownictwo masowe, z zastosowaniem typizacji i normalizacji, zrównanie czasu pracy w przemysle budowlanym do czasu pracy w innych gałęziach przemysłu, przez uznanie przemysłu budowlanego za sezonowy i powiększenie czasu pracy do 10 i pół godzin w sezonie letnim, 8 — w miesiącach wiosennych i 7 godzin — w miesiącach zimowych, wreszcie przez zastosowanie w budownictwie tańszych materiałów zastępczych, po dokładnym wypróbowaniu ich.

Budować należy na placach, posiadających niezbędne inwestycje, z terenów państwowych i samorządowych i wywłaszczanych prywatnych, odstępowanych po niskich cenach budującym w pierwszym rzędzie domy dla siebie i domy czynszowe, z szybkim uregulowaniem prawa własności placu. — Wszystkie ulgi budowlane należy rozszerzyć na miejscowości podmiejskie. Należy umożliwić usuwanie lokatorów z domów, które winny być przebudowane lub powiększone.

Jakie domy budować

W osiedlach robotniczych i miejscowościach podmiejskich należy budować małe domki dla robotników, tanie i najskromniejsze, jednak conajmniej z 2 izbami mieszkalnymi, w śródmieściu bloki wielomieszkaniowe dla inteligencji, od 3 do 5 izb.

Organizacja akcji budowlanej

Kierownictwem, nadzorem i kontrolowaniem akcji budowlanej zajmować się winien specjalny komitet społeczny przy prezie Rady ministrów, złożony z przedstawicieli organizacji społeczno - zawodowych i rządu.

Zjazd polecił Komitetowi wykonawczemu zjazdu powołanie stałej komisji na terenie Izby przemysłowo-handlowej dla opracowania szczegółowego planu rozwiązania sprawy mieszkaniowej na podstawie tych uchwał zjazdu. Komisja taka powinna też rozważyć projekty i zalecenia podniesione na zjeździe, a nie włączone do uchwał jako wymagających zbadania, jak naprz. projekt uruchomienia budownictwa mieszkaniowego przy pomocy kas oszczędności i kas oszczędnościowo - budowlanych, umożliwiających uzyskanie własnego domu i budowę domów mieszkalnych na odprzedaż przez organizację przemysłu budowlanego i przemysłowców produkujących materiały budowlane. Inne podobne wnioski zjazd przekazał tej przyszłej komisji.

Uzdrowienie przemysłu budowlanego

Kilkanaście wniosków i uchwał od-

Niesłychane

Wolsztyn, 24 kwietnia. W lutym r. urządził „Sokół” tułtejszy zabawę karnawałową na sali Strzelnicy, która na ten cel została specjalnie przybrana papierowymi dekoracjami. Dekoracje te podobały się naogół bardzo, tak że nawet niektóre towarzystwa miejscowe później wypożyczały je dla siebie na zabawy, płacąc za użycie pewne odszkodowanie. — Ostatecznie jednak postanowiono w „Sokole”, żeby je zdjąć, tem bardziej, gdy minął karnawał i towarzysztwu „Sokół” jako właścicielowi dekoracje już nie były potrzebne. Odnośne polecenie jednak prezesa dr. Wróbla nie zostało zaraz wykonane, tylko zdjęto dekoracje dopiero w dniu 18 marca. Jaki to miało skutek nieoczekiwany, pokazuje następujące zarządzenie p. wojewody:

Wojewoda Poznański
Poznań, d. 9. IV. 1930.
L. dz. 2956/30 S.
Przedmiot: Postępowanie dyscyplinarne przeciwko członkowi Wydziału Pow. Drowi Wróblowi.

Zarządzenie

Przeciwko Drowi Wróblowi, członkowi Wydziału Powiatowego w Wolsztynie, do statecznie obwinionemu przez dochodzenia wstępne, iż dopuścił się następujących przestępstw dyscyplinarnych: polecił usunięcie dekoracji z sali bractwa kurkowego w Wolsztynie, i przez to chciał obniżyć powagę uroczystości obchodu imienin Pierwszego Marszałka Polski Piłsudskiego, Ministra Spraw Wojskowych, wdraża się na podstawie art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24-go lutego 1928 r. o odpowiedzialności dyscyplinarnej i t. d. (Dz. U. Rz. nr. 24, poz. 206) formalne postępowanie dyscyplinarne oraz zawiesza się go w służbie na zasadzie art. 52 cytowanego rozporządzenia. Wymieniony bowiem naruszył przez swoje postępowanie obowiązki, wynikające ze sprawowania przezeń urzędu oraz okazał się niegodnym szacunku, poważania i zaufania, jakiego wymaga jego urząd, przez co sprawował obrazę interesu publicznego (i naraził dobro publiczne na szkodę), art. 2. i 3. powyżej przytoczonego rozporządzenia.

Komisarzem śledczym mianuję p. Starostę Woźniaka w Wolsztynie.
WOJEWODA w z.
(—) podpis. Dr. Typrowicz
Wicewojewoda.

Pan starosta Woźniak — zaznacza miejscowy „Orędownik” — któremu solą w oku od samego początku wstąpienia do wydziału był p. dr. Wróbel i który wyrażał się już poprzednio, że skorzysta z każdej sposobności, aby wydestak dr. Wróbla z wydziału, znalazł taką sposobność w zdjęciu dekoracji, własności „Sokoła” ze ścian Strzelnicy!... Rozesłał więc policjantów na wywiady; badano nawet i po-

rebnych zajmuje się sprawami uzdrowienia stosunków w przemyśle budowlanym. Wnioski te obejmują zadania: uznania przemysłu budowlanego za przemysł sezonowy, zreformowania ubezpieczeń społecznych, racjonalizacji przemysłu budowlanego, przy pomocy specjalnego Instytutu Budownictwa, jako organizacji państwowo-społecznej, utworzenie Banku Budownictwa i zabezpieczenie pretensyj za roboty budowlane przez udzielenie im przywileju pierwszeństwa, ułatwienie składania kaucji umownych, wystąpienie do rządu o zmianę okresu budżetowania, powołanie specjalnego referatu budowlanego w ministerstwie przemysłu i handlu, powierzanie robót budowlanych wyłącznie przemysłowcom z wyłączeniem zagranicznych, ogłaszanie programu robót na rok najbliższy w listopadzie roku poprzedniego.

Specjalne rezolucje zajmują się sprawą potanienia i ustalenia cen materiałów budowlanych przez odpowiednią politykę celną i podatkową, ustalenie stałych cen drzewa, zaniechanie tworzenia państwowych czy samorządowych przedsiębiorstw lub wytwórni materiałów budowlanych.

Zjazd domaga się ułatwienia szkolenia sił technicznych i rzemieślniczych dla przemysłu budowlanego, a w osobnych rezolucjach zaleca przemysłowcom budowlanym usprawnienie organizacji wewnętrznej i zewnętrznej swoich przedsiębiorstw. W zakończeniu zjazd zajął się też sprawami podatkowymi, popierając stanowczo wystąpienia organizacji gospodarczych w tym zakresie i domagając się specjalnego uwzględnienia w reformie podatkowej warunków i potrzeb przemysłu budowlanego.

A. I. Mar.

rezerwę w rezerwie. Takie i tym podobne poczynania dotychczasowej polityki zbożowej musiały się zemścić, stwarzając dla rolnictwa niesłychanie ciężki kryzys. Uwzględniwszy te wszystkie sprawy, należy się domagać wolnego wywozu, uregulowania stawek celnych, a przedewszystkiem uregulowania stosunku do polityki zbożowej zachodniego sąsiada. Tak samo premje i inne zarządzenia, skończysz na przepisach obrotowych należy uregulować.

Do referatu patron dr. Seydlitz dołączył kilka swych uwag. W dalszym ciągu wygłoszono trzy dalsze referaty, które również bardzo żywo zainteresowały zgromadzonych. (Tematy i nazwiska prelegentów podaliśmy wczoraj). Bardzo wiele ciekawych rzeczy powiedział w swym referacie p. dyr. H. Nowakowski, który referował o stanie i wynikach działalności „Rolników”. (tr)

Kolonje letnie „Stelli”

Powszechnie jest wiadomo, że niekorzystne warunki mieszkaniowe i odżywczego, które spotykamy w wielkich osiedlach wśród niezamożnej ludności, stają się przyczyną całego szeregu poważnych i zakaźnych chorób i wadliwego rozwoju organizmu dziecięcego. Potrzeba wyrwania takich dzieci z atmosfery wielkomiejskiej, z zaduchu i ciasnoty, a przeniesienia ich do zdrowej miejscowości, co może im przynieść ulgę w cierpieniu i wzmocnić je na siłach, staje się konieczną i pilną.

„Stella”, mając na oku pieczę nad takimi dziećmi, urządziła od 34 lat w różnych miejscowościach kolonie klimatyczne i lecznicze, zapewnia im pięciorazowe dobre, obfite odżywianie, higieniczne umieszczenie, troskliwą opiekę i dba przeto o poprawę ich obyczajów, o budzenie w nich miłości do religii oraz ideałów narodowych.

Z tego właśnie względu „Stella”, swemu wzniosłemu zadaniu wierna, przystąpiła również i w tym roku do zorganizowania licznych kolonii letnich, na które począwszy od 1 czerwca do końca sierpnia b. r. wysła dzieci w wieku szkolnym, począwszy od 7-miu do skończonych 14-tu lat.

W miesiącu czerwcu wysła się dzieci do Gdyni na kolonje nadmorską i do inowrocławskich solanek na kolonje lecznicze, a w lipcu i sierpniu również tam, jak i na liczne kolonie wypoczynkowe, np. do Kobylnicy, Szubina, Pniew, Wronek, Międzybóży, Ostrowca, Żnina, Zaniemyśla i innych miejscowości.

Dzienne koszty utrzymania jednego dziecka ustalono: 1) dla kolonii w Gdyni na czerwiec 4 zł, na lipiec i sierpień 5,25 zł; 2) dla Inowrocławia, łącznie z kąpielami, lecz bez naświetla lampą kwarcową, za co oblicza się osobno, 4 zł i 3) dla wszystkich innych kolonii 3,25 zł.

Zainteresowanym, korzystającym z pomocy odnośnych władz i instytucji, zwracamy uwagę, by podania w sprawach przyjęcia dzieci na kolonie przedkładali już teraz i bezpośrednio tymże, a nie zwracali się do biura „Stelli” przy ul. Długiej nr. 17.

Z uwagi na to, podania o bezpłatne wysłanie dzieci na kolonie winny przedłożyć:

- 1) wdowy, bezrobotni, inwalidzi i osoby nieślubnych dzieci — Magistratowi, Wydziałowi Deputacji Ubogich, lub Urzędowi Młodzieży, lub też biuro Siostr Magistralnych przy Wolnicy nr. 2, w czasie od 8-jej do 9-jej godziny;
- 2) członkowie Kas Chorych obowiązani są zgłosić się tamże po świadectwo choroby dla dziecka, mającego być wysłanym na kolonje letnią. Na świadectwie zaopiniuje lekarz o wysłaniu dziecka. Wypisane przez lekarza świadectwo należy przedłożyć Kasie Chorych, która petentom w tych sprawach udzieli dalszych informacji;
- 3) funkcjonariusze policji państwowej na miasto Poznań, winni o wysłanie swoich dzieci zwrócić się do przewodniczącej p. Krupowiczowej w IV komisariacie przy ul. Krętej;
- 4) funkcjonariusze i robotnicy kolei elektrycznej zgłaszają się w biurze Dyrekcji przy ul. Gajowej;
- 5) członkowie Kasy emerytalnej dla robotników kolei państwowych dla b. dz. pruskiej, są obowiązani złożyć podania o wysłanie dzieci w biurze tejże instytucji przy ul. Wierzbicę nr. 6;

W końcu zaznaczamy, że do Gdyni wysyłamy w czerwcu dziewczęta szkół powszechnych, w lipcu dziewczęta szkół średnich i w sierpniu chłopcy szkół średnich.

Rodzice, nie będący na opiece Magistratu, ani też członkami Kas Chorych, mogą również dzieci wysłać na kolonje, lecz na własny koszt.

Bliższych informacji w tych sprawach udzieli biuro „Stelli” przy ul. Długiej wzgl. Zielonych Ogródkach nr. 17.

Redukcja imigracji

Waszyngton, 25. 4. (PAT) Senat uchwalił zmniejszenie liczby imigrantów z Europy do St. Zjednoczonych ze 150.000 do 80.000 rocznie.

dejrzewano rektora szkoły powszechnej — no i widocznie coś sklejono, bo województwo wdraża postępowanie dyscyplinarne o to, że dr. Wróbel, chciał poniżyć powagę uroczystości obchodu imienin marszałka Piłsudskiego — i zawiesza p. dr. Wróbla dla tego w urzędowaniu w wydziale powiatowym. Komisarzem zaś śledczym mianuje p. starostę Woźniaka, oskarżyciela p. dr. Wróbla... Niesłychane!

O lepszy program polityki zbożowej

Z zebrania „Rolników”

Jak już referowaliśmy w czwartek obradowali w Poznaniu reprezentanci „Rolników”. Wielkie zainteresowanie wzbudził referat p. Plucińskiego o dotychczasowej polityce zbożowej i jej wskazaniach na przyszłość. Sprawa polityki zbożowej — mówił prelegent — zajmują się wszystkie organizacje rolnicze od blisko dwóch lat. Powszechnie znanym jest fakt, że handel zbożowy wywiera kolosalny wpływ na kształtowanie cen wszystkich bez wyjątku produktów rolniczych. W Polsce handel zbożowy nie jest zorganizowany nawet wewnątrz kraju a cóż dopiero na zewnątrz. Wyższy poziom handlu zbożowego w b. dzielnicy pruskiej tkwi w fakcie, że tutaj spółdzielczość ma zrozumienie i silne fundamenty. Jedno wszakże jest pewnem, że handel zbożowy na całym terenie Rzplitej nie jest silnie zorganizowany i wystarczy tylko jedno złe pociągnięcie rządu w tej dziedzinie, aby zaprowadzić chaos i nieporządek. Taki właśnie moment przeżywamy obecnie.

Wiadomem jest, że cena zboża wpłynęła na ukształtowanie się cen innych produktów rolniczych, trzody chlewnej i t. d. Jesteśmy świadkami dziwnego zjawiska. Trzoda chlewna w stosunku do ceny kartofli i paszy jest niepomiarowo wysoka. Z doświadczenia wszakże wiemy, że ilekroć tak się zdarza, w życiu gospodarczym panuje chaos, dezorientacja. Będem w dotychczasowej polityce zbożowej był fakt, że gdy zapanowała koniunktura dobra — rząd granicę zamykał, a o twierał wtedy — gdy nie było widoku na eksport. Przepisy obrotu i przemian zboża mają zwykle tendencję do obniżenia ceny. Z największych błędów polityki zbożowej są dziwaczne stawki celne. Podczas gdy Niemcy dla przywozu ustanowili 20 zł na żyto. Polska tylko 11 zł. Taka sama różnica jest w stawkach na pszenicę, jęczmień i w premjach eksportowych. Tak samo rezerwy zbożowe wyświadczały złą przysługę rolnikom. Jak dotychczas, rezerwy zbożowe czyniono zaraz po zamknięciu granicy. Mielśmy więc

WIADOMOŚCI POTOCZNE

W niedzielę bieg „Kurjera Poznańskiego“

Trasa już jest wyznaczona — Atrakcyjny program całości

W dniu wczorajszym komisja sportowa Poznańskiego Okręgowego Związku Lekko — Atletycznego wytyczyła oraz wymierzyła trasę biegu długości około 4000 mtr. Cały szlak ma charakter wybitnie przełajowy i jest zupełnie odmienny. Nie możemy go wyszczególnić, a zaznaczamy jedynie, że jest niełatwy i bodaj czy nie najtrudniejszy z wszystkich, jakie dotąd były. Dla informacji zawodników zaznaczamy, że mogą biec — a w razie pogody nawet powinni — bez kołców, względnie w pantoflach z bardzo przytępienymi kołkami. Publiczności, która nie zdoła już dostać się na boisko pragniemy podać do wiadomości, że zawodnicy głównym wejściem nie będą wybiegać, ani też wracać. Pójdą oni w dystans przez jedno z licznych bocznych wejść na boisko a wrócą — innem. Zatem wszyscy powinni wczas zaopatrzyć się w bilety, których cenę — zgodnie z założeniem twórców biegu — celem popularyzacji lekkiej atletyki ustalono bardzo nisko, a mianowicie dla żołnierzy i młodzieży do lat 14 — 30 groszy, dla pozostałych — po 50 gr. Bardzo ograniczoną ilość biletów rezerwuje się do lotu w cenie 1 zł. Na boisku zgromadzone tłumy będą mogły obserwować prawie że 1/4 całego biegu, z czego nieomal 400 mtr. finiszu. Przypominamy że bieg sam poprzedzony zostanie meczem hazeny, chłop-

ców „Warty“ i „Sokoła“, który się rozpoczyna już o godz. 11. W czasie, gdy zawodnicy będą w drodze, rozegrane zostaną na bieżni boiska dwie sztafety: pań 4 × 75 metrów i panów 4 × 400 metrów, które dadzą widzom moc emocji. Tuż po ukończonym biegu rozpocznie się mecz hazeny o mistrz. okręgu pań „Warty“ i „Sokoła“. W czasie tego meczu rozdane zostaną nagrody.

Dla informacji nadmieniamy, że hazena, której dwa mecze odbędą się w niedzielę jest czeską nazwą „pilki ręcznej“ i w Czechach narodowym sportem kobiecym, bardzo szeroko rozwiniętym. W Polsce zaprowadzona została w roku 1927 przez warszawską „Polonię“, której lekko-atletki podczas wycieczki do Brna miały sposobność zapoznać się z tą piękną grą. Od tego czasu w Warszawie odbywają się co roku mistrzostwa okręgowe, do których staje coraz to większa ilość drużyn; poza tem uprawiana jest hazena w Łodzi (siedzibie mistrza Polski) i ostatnio na naszym gruncie, przez „Wartę“, „Sokoła“ oraz „A. Z. S.“. Jest to gra wykluczająca wszelką brutalność; główne zasady tej gry podaliśmy w dziale sportowym we wczorajszym wydaniu wieczornem.

Ufundował jeszcze nagrodę dla pierwszego swego zawodnika K. S. H. Cegielski.

Przed otwarciem Targów Poznańskich

Ożywiony ruch na terenie targowym — Duży udział zagranicy

Jak już donosiliśmy, otwarcie Targów Poznańskich nastąpi w niedzielę o godz. 9.30 w obecności przedstawicieli władz państwowych, samorządowych, komunalnych, prasy i zaproszonych gości.

Od otwarcia dzielą nas niepełne dwa dni, to też nie dziwnego, że na terenie targowym widać zdwojoną i gorączkową pracę. Przygotowania do otwarcia Targów rozpoczęto już przed trzema tygodniami; w dyrekcji prace przygotowawcze rozpoczęły się jeszcze wcześniej ze względu na poważną ilość wystawców krajowych i zagranicznych. Teren targowy obejmować będzie, jak wiadomo, tylko odcinek „A“ z pominięciem westibulu reprezentacyjnego i hali dawniejszego pawilonu ciężkiego przemysłu. Poza tem Targi obejmą wszystkie nowowbudowane pawilony.

Od tygodnia nadchodzą codziennie ekspozycje z różnych miejscowości. W pierwszym rzędzie przybyły one z wielkich miast — Warszawy, Krakowa, Łwowa i t. d. Miejscowym wystawcom ze względu na możliwość szybkiego przetransportowania ekspozycji nie bardzo się spieszyło. Załatwiali to w ostatnich dniach. Na kilka dni zaledwie przed otwarciem zgłosiło jeszcze swój udział szereg polskich firm, które rozpoczęły sprowa-

dziać ekspozycje o przyspieszonym tempie.

Udział wystawców zagranicznych, na których nie bardzo liczono, jest stosunkowo wysoki, gdyż wynosi przeszło 30 procent. Jak wynika ze spisu w Targach Poznańskich uczestniczy 13 państw, reprezentowanych w różnych dziedzinach życia gospodarczego. — Ufność w powodzenie Targów u wystawców zagranicznych jest zadziwiająca; podczas gdy u krajowych widać pewne wahanie.

Jest ono poniekąd zrozumiałe. Po P. W. K. a przed Międzynarodową Wystawą Turystyczną — Komunikacyjną przewidywano, że Targi nie będą miały tak wielkiego zainteresowania, jak w latach ubiegłych. Mimo wszystko obawy te, jak się teraz dopiero okazuje, były nie zupełnie uzasadnione. — Ilość wystawców jest dość znaczna, a zważywszy obecny kryzys gospodarczy — nawet wysoka. Powodzenie Targów pomimo wspomnianych trudności, jest zupełnie zapewnione.

Ruch na terenie wystawowym jest tak ożywiony, że przypominają się czasy P. W. K. Od samego rana aż do późnego wieczora, przy świetle elektrycznym praca wrem w tempie przyspieszonym. I nie dziwnego boć przecież otwarcie Targów jest już w niedzielę. (tr.)

Pogotowie Lekarskie Związku Lekarzy, ulica Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * Uroczystą mszę św. prymicyjną w kościele św. Marcina odprawi neoprezbiter ks. Ksawery Andrysiak w sobotę, dnia 26 bm. o godz. 10.

— * W kościele S. S. Karmelitank Bożych. W niedzielę, 27 bm. o godz. 10 msza św. za wszystkich dobroczyńców. Popołudniu o godz. 5 nabożeństwo ku czci św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Po nabożeństwie przyjmowanie nowych członków do Bractwa św. Teresy od Dz. Jezus oraz rozdawanie relikwii do całowania.

OSOBISTE

— * Dyrektor Kolei Państwowych, inż. Stanisław Ruciński, rozpoczął w dniu 23 bm. objazd inspekcyjny okręgu D. O. K. P. w Poznaniu. Inspekcja potrwa do dnia 7 maja br.

ŻYCIE SOKOLE

— * Sokolice gniazda XVI Jężyce. — Przypomina się o zwiedzaniu ratusza dn. 27 bm. Zbiórka o godz. 12 w południe przed ratuszem (pręgierz).

— * „Sokół“ Łazarz. Zbiórka wszystkich druhowa dnia 27 bm. o godz. 8.15 przed lokalem druha Dusika, ul. Marsz. Focha nr. 62, celem wzięcia udziału w poświęceniu sztandaru Tow. Śpiewu im. Nowowiejskiego.

— * „Sokół“ Rogoźno. Plenarne zebranie odbędzie się dnia 2 maja o godz. 20 w lokalu p. Jarosza. Na porządku obrad ważne sprawy oraz referat.

WYKŁADY

— * Wykłady dla pań. Wydział pedagogiczno-apologetyczny przy Sodalitacji Pań w Poznaniu urządza cykl wykładów w dniach 28 i 30 bm. Wykłady wygłoszą: W dniu 28 bm. p. Zofia Rzepecka i p. dr. Konstacja Swinarska, w dniu 30 bm. dr. Ludwik Posadzy i prof. dr. Gantkowski. Ze względu na tematy aktualne prosimy o liczny udział członków i gości.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * Tow. Św. Kazimierza na Wildzie, założone w roku 1905 w Lipsku, obchodzi w dniu 4 maja br. 25-letni jubileusz swego istnienia. Uroczystość rozpocznie się o godz. 8.45 zbiórka stowarzyszeń i delegacji przy kościele Zmartwychwstania. — O godz. 9 nabożeństwo, o 10.30 uroczyste zebranie, o 18 zabawa taneczna w sali p. Fiedlerowej, G. Wilda 47.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * Z Pozn. Oddziału Zw. Adwokatów Polskich. W dniu 13 bm. odbyło się roczne zebranie sprawozdawcze. Sprawozdanie z czynności zarządu wygłosił prezes, adw. Koszewski, dając w krótkich słowach obraz wszelkich czynności Oddziału w r. 1929, które w części zostały przeprowadzone w ścisłym porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Adwokatów Polskich, mającym swą siedzibę we Lwowie. Zebranie udzieliło pokwitowania tak zarządowi jak i komisji rewizyjnej. — Do zarządu wybrano na rok 1930 następujących pp.: mec. Koszewskiego jako prezesa, dr. Jeszkego jako wiceprezesa, na członków Zarządu: mec. Mieczysława Chmielewskiego, dr. Damma, mec. Dembińskiego, dr. Jagielskiego, dr. Kolszewskiego, mec. Korbońskiego, mec. Osmólskiego, dr. Jana Sławskiego i mec. Wierusza.

— * „Świecone“ w nowym Domu Akademickim. Opustoszały z powodu feryj świątecznych dom ożył i zajął się w odświętnej szacie pierwszego dnia Wielkiejnocy. O godz. 10.30 w kaplicy domu, mszę św., na którą zgromadziło się wiele osób, odprawił ks. Wróblewski. Po poświęceniu potraw ks. prałat Prądzyński złożył licznie zebrany na sal zyczenia świąteczne. Na „Świecone“ przybyli J. M. rektor Stanisław Kasznica oraz pp. profesorowie: Grochmalicki, Gantkowski, Jurasz, Wrzosek, Zaleski i p. dr. Salkowski. W imieniu Zarządu Bratniej Pomocy oraz kolegów witał dostojnych gości i złożył życzenia kol. S. Kasznica. W radosnym nastroju przy ozdobionych kwieciami i zieloną stółkami miło płynął czas. — Po pożegnaniu Dostojnego Senatu długo jeszcze bawiono na sali. Na cześć zebranych wzniesiono toast kol. S. Kasznica. Toastowano jeszcze na cześć Zarządu Bratniej Pomocy, koleżanek oraz kol. Kasznicy. W nastroju pełnym świątecznego rozgwaru i beztrudni odśpiewano pieśń studencką „Gaudeamus igitur“ oraz wiele jeszcze innych pieśni. (ah.)

— * Z targu. Dnia 26. b. m. na pl. Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 5,20—5,80 zł; masła mleczarskiego 5,80 złotych; twarogu 1,00—1,40 zł; mendel jaj 1,80—1,90 zł; litr śmietany 2,00—2,40 zł; litr mleka pełn. 30—32 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 3,00 do 3,20 zł; słoniny wędzonej 3,80—4,00 zł; wieprzowiny 3,20—4,00 zł; wołowiny 2,80 do 4,00 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,50 zł; smalcu 4—4,20 zł; za drób: kura 4—5 zł;

perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4,00 zł; para gołębi 2,00 do 3,00 zł; indyk 10,00 do 16,00 złotych; para kurcząt 6,00 do 7,00 złotych, królik 3—4 zł; ryby: 1 kg. karpia 5,20 zł; lin 4,80—5,20 zł; karasia 1,60—2,00 zł; leszcz 2,60—3,20 zł; okonia 2,60—3,60 zł; suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 0,70—1,30 zł; 1 kg. sandacza 6,00—7,00 zł; miętusa 4 zł; 1 kilogram węgorza 6,00 do 7,00 złotych; za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 8—10 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20—40 gr; szpinaku 0,80—1,00 zł; jarmużu 60—80 gr; pietruszki 50—60 gr; seleru 0,60—1,00 zł; brukselki 2—2,60; 1 kg. zł; 1 kg. chleba 40 gr; 1 kg. śledzi zielobiałej kapusty 60—80 gr; modrej i włoskiej kapusty 0,80—1,00 zł; 1 p. ml. kalarepy 80 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; jabłek 1,00—1,80 nych 0,80—1,00 zł; olej jadalny 2,40—3,00 zł; sałatka zielona (inspektowa) główka 20—30 gr; 1 kg. rabarbaru 0,60—1,00 zł; pecek rzodkiewek 30 gr; 1 ogórek 1—2 zł; mendel raków 4,00 zł; 1 kg. pieczarek hodowlanych 4,00 zł; 1 kg. piestrzenic (zwanych niewłaściwie smardzami) 0,80 do 1,20 zł; 1 kg. szparagów 5,00—5,40 zł. — Targ ożywiony. Ryby podrożały nieco z powodu ustanow. czasu ochronnego. Brak szczupaków. Dowieziono bardzo dużo jarzyn. Po raz pierwszy ukazały się szparagi. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * Iglę w kolano wbiła sobie przez nieostrożność w hotelu „Bazar“ p. Helena Willinger. Iglą złamała się i trzeba było przywołać Pogotowie Lekarskie 55-55, które zażegnało groźne skutki nieostrożności. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * Listy gończe rozesała tułusza prokuratura sądu okręgowego za niejaki Duda Aleksandrem, który sprawując w Poznaniu funkcje sekretarza u jednego z adwokatów, dopuścił się poważnych malwersacji i zbiegł w niewiadomym kierunku. Duda zmieniał również nazwisko na Dudziński względnie Dudziński. W biurze adwokackim okazywał niezwykłą umiętność i pilność, to też wkrótce powierzono mu kierownictwo biura adwokackiego. Duda, korzystając z zaufania i niekrepowanej stać działalności, nabrał klientów na poważne sumy, sięgające około 60 tys. zł i zbiegł. Gdy policja chciała go aresztować w Puszczkowie, gdzie mieszkał, już nikogo nie było. Duda liczy lat 30 i pochodzi z powiatu złotowskiego. (z.)

— * Kradzieże i włamania. P. Marchand Ernie, ul. Ludwika Rzepeckiego nr. 23, skradziono z mieszkania brylantowy pierścionek, który miała przechowywać w szafie, wart. 500 zł. — P. Strzeleckiemu Zbigniewowi, ul. Ogrodowa 15, skradziono z mieszkania ubranie granatowe, płaszcz letni i 2 książki. — Z kiosku p. Kursewicz przy ul. Zielonej 3 skradziono 2 ubrania smokingowe czarne i jasny męski płaszcz. — P. Piechowiakowej, ul. Marsz. Focha 173, skradła służąca 260 zł i kupiła sobie płaszcz, garsonkę, suknię, kapelusz, halkę, torebkę i inne przedmioty, które złodziejce odebrano i zwrócono poszkodowanej. — P. Werle Anieli z Kotowa skradziono z wozu na Ryнку Jeżyckim 12 i pół kg. smalcu amerykańskiego, wart. 41 zł. Sprawców kradzieży wykryto. — Ponadto zgłoszono 4 drobniejsze kradzieże. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * Samobójstwo studenta. W lesie pod Szepankowem w pow. szamotulskim zastrzelił się z rewolweru 27-letni Jan Bolesław Babczyński, student Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu. Z pozostawionego listu wynika, że zmarły popełnił samobójstwo, nie mając funduszy na kształcenie się, a w szczególności z powodu gruźlicy i rozstroju nerwowego nie chciał być swej rodzinie ciężarem. (k.)

— * Awanturnicza kompanja. W Świebie w pow. kępińskim podczas zabawy tanecznej w lokalu Franciszka Kuropki kilku wyrostków wszczęło awanturę. Doszło do zwady, podczas której zdemolowano stoły i krzesła i pokaleczono uczestników zabawy. Zawadcy udali się następnie do sąsiedniego Donaborowa, gdzie również wszczęli bójkę na odbywającej się tam zabawie. Zawiadomiony o tem proboszcz miejscowy ks. Sobieraj, przybył przed karczmę, aby uspokoić napastników, przyczem został uderzony tępem narzędziem w głowę tak, że przez dłuższy czas będzie chorował. Posterunkowy Górniak, likwidujący bójkę, dostał krzeselkiem w głowę. Głównych sprawców ujęto. Są nimi Leon i Wacław Solygowie, Stanisław Krupiński, Antoni Górecki, Władysław Moś, Antoni Dobrygość, Teodor Kościelny i Wacław Korczak, wszyscy ze Świeby w pow. kępińskim. (k.)

— * Zasadzenie podpalacza. W tych dniach toczyła się rozprawa przeciwko Władysławowi Ziółkowskiemu z Janowa w pow. wrzesińskim, oskarżonemu o podpalenie w nocy na 20. 4. 29. w Janowie budynku, własność jego siostry Stanisławy. W toku rozprawy Ziółkowski przyznał się do winy, mimo, że podczas śledztwa zaprzeczał. Ziółkowskiego zasądono na 2 lata więzienia. (k.)

Aresztowanie zbrodniarzy

Wyjaśnienie tajemniczej śmierci śp. Antoniego Kulety

W sprawie znalezienia zwłok Antoniego Kulety w lesie pod Pławiskami w pow. międzychodzkiem okazało się, że Kuleta padł ofiarą morderstwa. Zbrodniarzy wysłędzono w osobie 19-letniego Wilhelma Ostrychacza z Pławisk i 20-letniego Jana Podsiadło, odbywającego obecnie służbę wojskową w Sosnowcu.

Ostrychacz przyznał się, że w dniu 19 listopada ub. r. podczas pracy w lesie uderzył Kuletę motyką w tył głowy. Uderzenie było tak silne, że Kuleta padł nieprzytomny na ziemię a ciężko poranionego dobili Ostrychacz i Podsiadło kilkunastu uderzeniami. Zamordowanemu zabrali 500 zł i podzieli się łupem. Ażeby usunąć ślady, zakopali trupa w lesie, a morderstwo odkryte zostało dopiero po kilku miesiącach. Podsiadłego i Ostrychacza osadzono w więzieniu sądowym w Międzychodzie. (k.)

KUPUJMY CEGIELKI NA BURSE
RZEMIEŚLNICZĄ

KALENDARZYK

Piątek, 25 kwietnia 1930.

Słońce: wschód 4,35; — zachód 19,07; — długość dnia 14 godz. 32 min.

Księżyc: wschód 3,50; — zachód 15,09; — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 13 st. C., pogodnie, wiatr południowo-wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 749 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 21 st. C., najniższa + 10 st. C.

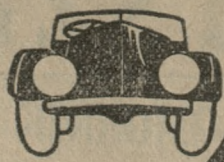
Kal. rz.-kat.: Marek Ew.; jutro Klet i Marcellin P. P.

Kal. słow.: Jarosław; jutro Spitimir.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Sapiężyńska, plac Sapiężyński 1.
Apteka pod Eskulapem, plac Wolności nr. 13.
Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75.
Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo nr. 76.
Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.
Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałak Focha 98.
Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 16.

Zagadnienia nowoczesnej komunikacji
Technika — Praktyka — Kronika
Wydawnictwo: Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu, św. Marcina 70

Nr. 30 — 1930 — Egzemplarz tylko 30 groszy — 16 stron

Samochoć przez Gobi i Mongolję z ilustracjami

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 nabożeństwo z Katedry poznań. **godz. 12.10** poranek symf. z Filh. Warsz. Ork. Filh., A. Dołycki (dyr.), J. Turczyńska (sopran), M. Halik (skrzypce), J. Kalecki (fortepian). I. 1. Czajkowski: Fantazja „Francesca da Rimini”; 2. Czajkowski: Koncert skrzypcowy. II. 3. Pieśni, 4. S. Rachmaninow: 3-ci koncert fort. D-moll; godz. 14.00 „Pogadanka dla gospodyń wiejskich”, wygl. p. M. Karczewska; godz. 14.20 muzyka; godz. 14.30 „Szkolniki i choroby pszczoł”, wygl. p. K. Bajora; godz. 14.50 muzyka; godz. 15.00 „Co słysząc, o czym wiedzieć trzeba”; godz. 15.20 gawęda żołnierska; godz. 16.00 transmisja z Krakowa; godz. 16.20 muzyka z płyt gramofonowych; godz. 16.40 „Jak oświecić fotografować” poinformuje p. E. Lorenz; godz. 16.55 płyty gramofonowe; godzina 17.15 odczyt; godz. 17.40 koncert; godzina 19.25 dr. med. J. Szpakowski: „Pamięć”; godz. 20.00 recital fortepianowy A. Hermelina; godz. 20.45 kwadrans literacki I. Dąbrowski „Samotna” (fragment z noweli); godz. 21.00 koncert popularny; godz. 21.45 słuchowisko z Krakowa; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.25 „Ostatnia fala”; godz. 22.35 komunikaty PAT; godz. 23.00 muzyka taneczna z Poznania.

Jubileuszowa Akademia Radjowa T. C. L.
W myśl kilkakrotnych już zapowiedzi odbędzie się w niedzielę 27 kwietnia, od godz. 20—22 uroczysta akademja Radjowa na cześć jubileuszowej pracy oświatowej T. C. L. Program obejmuje w I. części: 1. Nowowiejski: Do Ojczyzny odśpiewa Chór „Echo” pod batutą kompozytora; 2. Przemówienie inauguracyjne ksiedza dvr. Ant. Ludwiczaka; 3. Prelekcje p. t. Pięćdziesięciolecie oświaty polskiej Ziem Zachodnich wygl. red. J. Kisielewski; 4. Chopin: a) Polonez As-dur op. 53, b) Preludjum des-dur, c) Mazurek; (odegra prof. Łukasiewicz); 5. Konopnicka: „Przed sądem” w art. interpretacji Wł. Brackiego.

II. część: 6. Moniuszko: a) Polonez „Pan Chorażek” słowa W. Pola, b) Morel — słowa Aleks. Chodźki, c) Dwie zorze — słowa T. Lenartowicza, d) Krakowiacek — słowa E. Wasilewskiego (odsp. Kajetan Bojarski); 7. a) Wieniawski „Legenda”, b) Zarzycki „Mazurek” (od. prof. St. Pawlak); 8. Nowowiejski: Tren 6-ty do słów Kochanowskiego (odśpiewa Chór Echo); 9. a) I onusko 2 Arja z opery Halka, b) Pieśń Niewiadomskiego i Galla (odśpiewa Hanna Dziewińska); 10. Hymn narodowy (odsp. Chór Echo).

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Śpiewackie im. ks. dr. J. Suzyńskiego — Poznań-Główna.** Miesięczne zebranie odbędzie się w sobotę, dnia 26 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Jankowskiego przy ul. Główniej 111.

— **Stow. Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezw. św. Kazimierza Poznań-Żeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 26 bm. o godz. 20 na salce parafialnej. Na porządku obrad wykład ks. Mniejzyńskiego o Chopinie.

— **Zjednoczenie Podmistrzów Budowlanych.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 27 kwietnia o godz. 11 w lokalu p. Bajerowej.

— **Tow. Powst. i Wojaków im. Andrzeja — Łazarz-Górczyn.** W niedzielę, dnia 27 bm. zbiórka wszystkich członków o godz. 8 w lokalu p. Dusika przy ul. Marsz. Focha 62, celem wzięcia udziału w uroczystości poświęcenia sztandaru Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego na Łazarzu. Czapki i odznaki przywziąć.

— **Klub Mandolinistów „Lutnia”.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 15 w sali p. Wróblewicz, Chwałiszewo 68.

— **Polski Związek Krawców Konfekcyjnych.** Zebranie odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 10.30 w lokalu przy ul. Wroneckiej 13. Na zebraniu referat o sprawach podatkowych.

— **Związek Hallerczyków, Placówka Poznań** wzywa członków umundurowanych do stawienia się w niedzielę, dnia 27 bm. o godz. 4.30 popoł. w kościele OO. Zmartwychwstańców na Wildzie, celem asysty przy ślubie członka M. Kaczmarka Herbatka towarzyska, która miała się odbyć w sobotę, 26 bm., została odłożona.

— **Stow. Młodzieży Polskiej Poznań-Fara.** W niedzielę, dnia 27 bm. odbędzie się otwarcie sezonu sportowego. Zbiórka o godz. 7.45 na dziedzińcu farnym, poczem zostanie raportu ks. patronowi i wymarsz na mszę św.

— **Zw. Urzędników Kolejowych.** Dnia 27 bm. o godz. 10 w sali Domu Rzemieślniczego zjazd dyżurnych ruchu. Na porządku obrad sprawy zawodowe i organizacyjne.

— **Złodzieje za kratkami.** W nocy na 14 bm. skradziono rolnikowi Antoniemu Reimanowi w Polskiej Wsi pod Pobiedziskami dwa wieprze i większą ilość drobiu, łącznej wartości 500 zł. Dwa dni później skradziono p. Luboińskiej w Pobiedziskach przy drodze Kaczyńskiej 12 kur i cielę. — Jako podejrzanych o kradzież w obu wypadkach ujęto Kamińskiego Józefa i Sikorskiego Wincentego. Znalezione u nich siekiere, bagnet wojskowy i nóż z śladami krwi. Wszczęte dochodzenia doprowadziły również na miejsce ukrycia łupu. Jednego wieprza i część drobiu znaleziono w stogu. (pp.)

— **Wypadek motocyklistów.** Bracia Januchowscy z Budzyna udali się podczas świąt motocyklem do krennych w Inowrocławiu. U celu podróży ulegli jednak wypadkowi. Przy mijaniu spłoszył się mianowicie koń i stanął dęba, uderzając Leona Januchowskiego przednimi kopytami w głowę. Wskutek uderzenia stracił Januchowski momentalnie przytomność. Rannego opatrzyła miejscowa opieka sanitarna w Inowrocławiu. Na miejscu wypadku policja spisała protokół. Wina ponosi przypuszczalnie nieletni kawalerzysta. (bk.)

JARMARKI

— **Krzywiń.** Jarmark na konie, bydło, trzodę chlewną oraz towary kramne odbędzie się w środę, dnia 30 bm.

Z WIELKOPOLSKI

— **Klecko.** (Złoty jubileusz.) Zaczynają powszechnie ceniony obywatel p. Tomasz Koczorowski, mistrz krawiecki, obchodzi w dniu 1 maja złoty jubileusz pracy zawodowej. Mimo sędziwego wieku pracuje zadowodnie i społecznie, należy do kilku towarzystw a w Tow. śpiewu „Jedność” piastuje już od 12 lat prezesurę. Z okazji tej niezwykłej uroczystości życzymy Jubilatowi doczekania się przy czerstwym zdrowiu żelaznego jubileuszu. (wa.)

— **Kościan.** (Pomór świni.) Na obszarze dworskim i gminie Wysoków panuje pomór świni. Wywóz świni z tych miejscowości jest dopuszczalny jedynie za zezwoleniem starostwa powiatowego.

— (W sprawie prześladowania religji w Bolszewii.) Nuncjusz Papieski w Warszawie przesłał na ręce ks. prob. Bednarkiewicza pismo, w którym dziękuje parafji kościelnej za urządzenie wiece i pochodów manifestacyjnych i udziela parafji w imieniu Papieża błogosławieństwa apostołskiego.

— (Zamknięcie drogi.) Z powodu podjęcia dalszych prac przy budowie odcinka drogi bityj Dalewo-Wyrzeka w trakcie powiatowym Krzywiń-Srem, będzie odcinek ten aż do odwołania dla ruchu kołowego zamknięty. Na czas zamknięcia wyznaczony został objazd drogą Wyrzeka-Dalewo-Mórka.

— (Zaginiony.) Dnia 15 bm. oddalił się w niewiadomym kierunku Mikołaj Kucharski z Kobylnik. Poszukiwania nie dały rezultatu.

— (Osobiste.) P. Zygmunt Igłowicz z Kościana złożył w dniu 11 bm. przed komisją egzaminacyjną Sądu Apelacyjnego w Poznaniu egzamin sędziowski. Młody ten, bo zaledwie 25 lat liczący sędzia, należy do założycieli miejscowego Akademickiego Koła kościelnego i był przez dwa lata jego prezesem.

— (W sprawie święta narodowego.) W ubiegłą środę zwołano z inicjatywy zarządu Zw. Towarzystw zebranie miejscowych prezesów, celem ułożenia programu na dzień 3 maja. Wobec kryzysu, jaki przeżywamy, odstąpiono od wszelkich pochodów, natomiast postanowiono uczcić ten dzień udziałem wszystkich towarzystw z sztandarami w uroczystym nabożeństwie.

— (Samobójstwo.) W dniu 20 bm. rano powiesił się pod wpływem alkoholu we własnej szopie murarz Marcin Szlapka, zamieszkały tutaj przy ul. Wielichowskiej nr. 24. (hk.)

— **Ostrów.** (Włamanie u rzeźnika.) Przy pomocy dobranych kluczy lub wtrychna wtargnęli nieznani włamywacze do składu rzeźnika Tadeusza Kryszczaka w Chrynowie. Łupem złodziei padły wyroby mięsne, wartości około 500 zł. (k.)

RADJO

Programy radjofoniczne

Niedziela, dnia 27 kwietnia 1930 r.
Poznań (335 m) godz. 10.15 nabożeństwo z Katedry Pozn. Kazanie wygl. ks. prof. dr. Baranowski; chór katedralny śpiewa pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego; godz. 12.00 sygnał czasu; godz. 12.05 odczyt rolniczy p. t. „Wies czeskosłowacka”, cz. II. wygl. inż. St. Polowicz; godz. 12.25 odczyt roln. p. t. „Sadzicie drzewa morwowe” (wygl. p. R. Świerzyński); godz. 12.45 wykład dla gospodyń p. t. „Korzyści należenia do Kółek włościanek” (wygl. p. St. Rokicka); godz. 16.45—17.00 gawęda harcerska; godz. 17.00 koncert gramofonowy; godz. 17.45 aud. dla dzieci w wyk. p. Wandy Trojanowskiej art. T. N.; godz. 18.15 biuletyn Stow. Młodz. Polsk.; godz. 18.30 nadprogram; godz. 18.45 koncert popołudniowy. Wykonawcy: Wł. Sowiński (tenor), Wł. Pietrzycki (klarnet), J. Komorowska (akomp.); godz. 19.40 „Silva rerum”; godz. 20.00 Jubileuszowa Akademia Radjowa Tow. Czyteln Ludowych ku uczczeniu 50-lecia oświaty polskiej na Ziemiach Zachodnich; godz. 22.00 sygnał czasu z obserwatorium astr. U. P., kom. sport.; godz. 22.15 muzyka taneczna z kaw. „Wielkopolska”.

Drabikiem, Majem, Urbanowiczem i Wiśniewskim, kapelmistrz p. Leszczyński. W niedzielę popołudniu po cenach znizonych operetka Nedbala „Polska krew” z pp. Fontanową i Wiśniewskim. W niedzielę wieczorem otwarcie festiwalu Moniuszkowskiego; dana będzie pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Halka” z p. Bojar-Przemieniecką w partji tytułowej oraz z pp. Majem, Perkowiczem, Zathayem. W poniedziałek „Hrabina Marica” z pp. Fontanową, Grabowską, Bratkiewiczem, Raczkowskim i Sendeckim; kapelmistrz p. Leszczyński.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś krótko-chwilne widowisko „Przygody dobrego wojaka Szwejka”, na którym publiczność śmieje się do łez. Jutro wyborna komedia M. Jewreinowa „Teatr wieczystej wojny”. W niedzielę popołudniu po cenach znizowanych niezawodna komedia J. Raczkowskiego „Nad polskim morzem”, która odegrana będzie po raz 27.

Ostatnia nowość stolicy „Dom kobiet” Zofji Nałkowskiej, w której grają tylko same kobiety, wejdzie na repertuar w następnym tygodniu we wtorek. Reżyserja p. Wysockiej. Obsadę stanowią pp. Bracka, Młodziejowska, Olszewska, Sachnowska, Wierzejska, Wysocka, Zasempianka, Zbikowska. Sztuka obudziła wielkie zainteresowanie wśród kulturalnych sfer Poznania.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś przedstawienie wykupione przez Dyрекcję Kolei Państwowych w Poznaniu: „Artyści”.

Jutro pierwszy gościnny występ wielkiego artysty scen polskich Kazimierza Junoszy-Stępowskiego. Znakomity gość wystąpi w wesołej komedji Verneuil’a pt. „Azais” w roli barona Würza. Rolę tę zalicza Junosza-Stępowski do najlepszych w swoim bogatym repertuarze.

W przygotowaniu głośna sztuka Bernsteina pt. „Melo”, która od dwóch lat bez przerwy utrzymuje się na repertuarze dwóch teatrów paryskich. Główną postać w tej sztuce kreować będzie znakomity nasz gość Junosza-Stępowski. Premjera we wtorek.

Bronisław Wolfstał — Zdzisław Jahnke na VI. koncercie symfonicznym Filharmonji Poznańskiej.

Sfery muzyczne naszego miasta przyjęły z wielkim zadowoleniem wiadomość o występie znakomitego kapelmistrza Bronisława Wolfstała ze Lwowa, który dyrygować będzie niedzielnym koncertem Filharmonji Poznańskiej. Rzeczpospolita pisze o koncercie symfonicznym w Warszawie, którym dyrygował p. Wolfstał: „W programie złożonym z dzieł Beethovena, Straussa i Morawskiego, wykazał p. Wolfstał swój wybitny talent dyrygując z finezją i polotem, frazując śpiewnie, rzeźbiąc precyzyjnie i delikatnie zarazem szczególnie w Straussowskim „Sowiłdzale” ujawniło się całe wirtuozostwo tego znakomitego dyrygenta. Umie p. Wolfstał tchnąć w orkiestrę życie gorące jak umie też wywołać nastroje ponurej szarzyni jakiej wymaga np. utwor Morawskiego.

Solista koncertu będzie znakomity nasz skrzypek-wirtuoz Zdzisław Jahnke, znany tak u nas jak i zagranicą jako głęboki muzyk o świetnej precyzyjnej technice.

W programie Wagner „Śpiewacy Norymberscy”, Czajkowski Koncert skrzypcowy i VI. symfonia (paletyczna). Koncert ten, który odbędzie się w nadchodzącą niedzielę, dnia 27 b. m., w południe, o godz. 12, w auli uniwersyteckiej, będzie ostatnim w bieżącym sezonie, to też zarząd Filharmonji dołożył wszelkich starań aby koncert ten pod względem artystycznym wypadł jak najlepiej, do czego przyczynia się: znakomity dyrygent Bronisław Wolfstał i solista Zdzisław Jahnke. Bilety do nabycia w składzie cygar Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38, w dzień koncertu od godziny 10 przy kasie. zw 23 072

Teatr Wielki

DZIŚ — „Pan Twardowski” — balet — opera Różyckiego.

Sobota, 26. 4. „Faworyta”, opera Donizetti. Niedziela, 27. 4. po pol. „Polska krew”, operetka Nedbala. (Ceny znizone).

Niedziela, 27. 4. wiecz. „Halka” (otwarcie festiwalu Moniuszkowskiego).

Poniedziałek, 28. 4. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Polski

DZIŚ — „Przygody dobrego wojaka Szwejka”.

Sobota, 26. 4. „Teatr wieczystej wojny”.

Niedziela, 27. 4. po południu „Nad polskim morzem”. (Ceny znizone).

Niedziela, 27. 4. wiecz. „Przygody dobrego wojaka Szwejka”.

Poniedziałek, 28. 4. „Teatr wieczystej wojny”.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — Przedstawienie wykupione dla Dyrekcji Kol. Państw.

Sobota, 26. 4. „Azais”. (Gość. występ Junoszy-Stępowskiego).

Niedziela, 27. 4. „Azais”. (Gość. występ Junoszy-Stępowskiego).

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarełowskiego. narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Oskar Schulz, 1 m. 13 dni. Michalina Fifowska, 69 l. Seweryna Kasperczakówna, 3 m. 16 dni. Franciszek Stróżyński, 6 mies. Marianna Graczykowa, z domu Gałka, 39 l. Zofja Wasilkowska, z domu Chelmiczka, 48 l. Irena Elbe, 5 m. 20 dni. Marja Drożdżewska, 20 l. Irena Leerówna, 13 dni. Marianna Juchaczówna, 3 m. 15 dni. Oton Kazimierz Lindner, restaurator, 49 l. Mieczysław Zawieja, krawiec, 20 l. Teresa Szymańska, z domu Wieszczęczyńska, wdowa, 77 l. Zofja Marja Tykowska, 2 m. 10 dni. Marja Świtła, z domu Prentka, wdowa, 75 l. Andrzej Zalewski, ślusarz kol., 42 l. Kazimierz Gniwowski, zakładacz rur, 44 l. Wiktorja Beła, z domu Rabura, 49 l. Józef Schneider, em. robotnik kol., 70 l. Władysław Jarosz, uczeń, 18 l. Barbara Walkowiak, 1 r. 9 m. 15 dni. Katarzyna Ryżkówna, służąca, 20 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożyło w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: S. K. M. za otrzymane łaski 2 zł. — Wojciech Grala 5 zł. — H. B. 5 zł. — N. N. z Lubonia 5 zł. — Helena Grodzka z podziękowaniem za wysłuchaną prośbę 50 zł. — N. N. z pokorną prośbą o opatrność i powodzenie 5 zł. — M. R. z prośbą o zdrowie dla męża i błogosławieństwo dla domu i rodziny 10 zł. — Walkowska, Poznań, 10 zł. Razem z poprzednio pokwitowanymi 2755 złotych.

Na kaplicę SS. Karmelitanek: Marja S. z podziękowaniem św. Teresie z prośbą o dalszą opiekę 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 287 zł.

Na dom sierót na Śródcie: Z. M. 50 zł.

SKRZYNIKA DO LISTÓW

— **P. T. Matejki.** Równowartość 527,40 zł, należność 26,40 zł, jednak tylko, jeżeli chodzi o bank prywatny; w bankach spółdzielczych najcześniejsze wkłady takie utraciły zupełnie wartość. — Równowartość kaucji 40 zł. (OK.)

— **P. M. Thiel, Mogilno.** Abonent sieci tel. jest obowiązan do nabywania listu abonamentu oraz dodatków do spisu. (K.)

— **J. C. W. Garbary.** Jest Pan obowiązany płacić także podatek obrotowy. (K.)

— **Podlasie 100.** Pedagogum Akademickie, ul. św. Marcina 40. Matura tam uzyskana jest oczywiście ważna i uprawnia do studiów w uczelniach wyższych. Wiek nie ma znaczenia. (K.)

— **Kisław.** Polakiem jest człowiek, przysiągający się do narodowości polskiej; narodowość tę cechuje pochodzenie, język, kultura. Obywatelstwem Państwa Polskiego jest, kto w myśl ustawy z dnia 20. 1. 1920 o obywatelstwie Państwa Polskiego, wzgl. w myśl art. 91 Traktatu Wersalskiego lub w myśl konwencji genewskiej z 15. 5. 1922 posiada prawo obywatelstwa w Polsce. Polak może być obywatelem niemieckim, francuskim itd., Zyd lub Niemiec może być obywatelem polskim. (K.)

— **P. Stanisław Szepe.** Bank m. Poznania wypłaci około 110 zł. (K.)

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś wspólnie wystawiony „Pan Twardowski”. W sobotę melodjyna „Faworyta” z p. dr. Roesslerówną w partji tytułowej oraz z pp.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

UŁOŻYLIŚMY BILANS NASZEGO KRAJOZNAWSTWA

Z Warszawy donoszą nam:

Przed kilku dniami w sali Tow. Hygienicznego przy ulicy Karowej odbył się dwudziesty czwarty doroczny zjazd delegatów Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego - Touring Klubu.

Sprawozdania wykazały cenną żywotność wielce zasłużonego Towarzystwa. Liczy ono aż 50 oddziałów prowincjonalnych z 4.500 członkami; najliczniejszy jest oddział warszawski, do którego należy 1.248 członków. Muzeów krajoznawczych na prowincji jest już 14. Wiele z nich posiada w swych zbiorach cenne zabytki archeologiczne, bogate działy etnografii i folkloru i liczne zbiory fotograficzne. Muzea te są ośrodkiem akcji kulturalnej i popularyzacyjnej w zakresie krajoznawstwa a często i regionalizmu. Schroniska, (które prowadzi specjalna komisja Towarzystwa) w liczbie kilkunastu na głównych szlakach wycieczkowych przyczyniają się niemało do rozwoju turystyki, zapewniając wycieczkom nocleg i ciepłe pożywienie.

Koła młodzieży przy oddziałach prowincjonalnych Towarzystwa wciągają do krajoznawczej pracy uczniów szkół średnich i słuchaczy seminarjów nauczycielskich. W ten sposób szerzy się wśród nich znajomość własnego kraju i rozbudza zainteresowanie jego zabytkami i przyrodą. Kół takich istnieje już dziś przeszło 100 z łączną liczbą 6.000 członków.

Z ważniejszych prac ubiegłego roku należy wymienić zorganizowanie kongresu krajoznawczego w Poznaniu. Na nim to uchwalono m. in. o pracować i wydać słownik geograficzny ziem polskich. Ważną pracę wykonano przez rozważenie na ważniejszych dworcach kolejowych 120 map i tablic orientacyjnych; wskazują one główne szlaki wycieczkowe i o sobliwości turystyczne najbliższej okolicy. Wspomnieć należy o żywym rozwoju sekcji turystyki narciarskiej, która zorganizowała wśród kół warszawskich i prowincjonalnych w sezonie zimowym szereg wycieczek bliższych i dalszych przy licznych udziałach członków.

W końcu obrad dokonano wyboru zarządu. Dożywoćnym prezesem honorowym jest prof. Aleksander Janowski, zaś prezesem rzeczywistym został prezydent m. Warszawy inż. Z. Słomiński. Lista członków zarządu liczy ponadto 30 nazwisk najbardziej znanych i zasłużonych krajoznawców.

W. K.

LITERATURA

"Górne" opowiadania. Tak, bardzo górne, bo niemal wszystko, co się dzieje w zbiorze nowel Janusza Meissnera p. t. "4300 km." ma chmury za świadków, a wiatr szalony za towarzysza. Meissner jest znany już dzisiaj, dobrym powieściopisarzem i nowelistą, który specjalnie upodobał sobie (sam lotnik z zawodu) tematy lotnicze. Ma bogatą urozmaiconą paletę: słyszymy dużo o tych dzielnych, męskich i wytrwałych typach wilków powietrznych, co to wszystko zniosą, niczego się nie ulęką, a pełni są inteligencji, przenikliwości, daru szybkiej orientacji i wysokiego wykształcenia technicznego. Ale nie wszystko odbywa się w książkach Meissnera w tak jasnej i słonecznej aurze. Nie brak naszym autorowi akcentów mistycznych. Aeroplan jest dla niego jakdyby żywym stworzeniem, umiającym przeżuwać, wrażliwym i tajemniczym jakimś niemi związanym z życiem pilota. W omawianym tutaj tomiku spotykamy również obie fizjognomie naszego autora. Do cyklu "mystycznego" zaliczyćby można "Katastrofę w Montpelier", "Czerwoną Jaszczurkę" a przede wszystkim doskonały "Dzwon w Lamrtin". W tej ostatniej zwłaszcza noweli ukazują się Meissner jako pisarz o znacznej mocy sugestywnego oddziaływania na czytelnika. Temat nie jest łatwy, bo składają się nań dwa momenty jakże bardzo w dzisiejszej literaturze wyzyskiwane, mianowicie: wojna i świat duchów. Autorowi jednak udało się przedrzeć poza linie graniczne szablonu i dać nam obrazek prawdziwie wstrząsający. Nowele Meissnera są dobrą lekturą, również dla młodzieży: mistycyzm jego nie jest rozkładowy i ton męskiej ufności we własne siły, powodzenie i talent stwarza atmosferę pociągającą. (jes)

MUZYKA

Franco Alfano królem sezonu. Z Rzymu piszą nam: Podczas gdy nasza opera królewska grała z wielkim sukcesem operę Franca Alfano "Madonna Imperia", neapolitański "San Carlo" wystawił nowe dzieło tego wysoce interesującego kompozytora, zatytułowane "L'ultimo Lord". Alfano, do niedawna jeszcze uważany za przesadnego nowatora zdobył sobie drogę do publiczności i jest przedmiotem entuzjasmów za muzykę nader — zwłaszcza jak na Włochy — modernistyczną, ale pełną śpiewności i wyrazu dramatycznego. Wiele przyczyniło się do sukcesu wykonanie przez znakomitego tenora Pertilego i niemieckiego barytona Stracciarego. Warto aby Polska sięgnęła po Alfano. Ciekawość to muzyk i pełen życia. (mr)

Aleksander Glazunow w Warszawie. Donoszą nam z Warszawy: Jeden koncert Filharmonii poświęcony był wyłącznie utworom rosyjskiego kompozytora, Aleksandra Glazunowa. Dyrygował sam autor. W programie była piąta symfonia B dur, Preludjum E dur ze suitą "Z wieków średnich", mazurek i polonez A dur ze suitą "Chopiniana" oraz drugi koncert fortepianowy H dur, który wraz z orkiestrą odegrała Helena Gawrilowa. (w. m.)

OCHRONA PRZYRODY

Ochrona przyrody a Instytut Geologiczny. W Warszawie istnieje Państwowy Instytut Geologiczny. Jedną z jego sekcji, a mianowicie Komisja Ochrony Przyrody P. I. G. wydała w ubiegłym roku pierwszy zeszyt swego wydawnictwa p. tyt.: "Zabytki przyrody nieożywionej Ziemi Rzeczypospolitej Polskiej". Celem tego wydawnictwa, które prawdopodobnie obejmie kilkanaście zeszytów, ma być podanie wyczerpujących opisów wszystkich ważniejszych zabytków geologicznych i mineralogicznych naszego państwa. W pierwszym zeszycie zamieszczono następujące artykuły: Stanisława Małkowskiego: "Cel i znaczenie ochrony zabytków przyrody nieożywionej", St. Doktorowicza - Hrebnińskiego: "Wychodnia pokładu 'Reden' w odkrywczej kopalni 'Paryż' w Dąbrowie Górniczej", Stefana Kreutza "Grota kryształowa w Wieliczce jako pierwszy w Polsce rezerwat podziemny", Antoniego Müllera "Odkrycie grot kryształowej i jej położenie w kopalni Wielickiej", Jana Czarnockiego: "Rezerwat w górach Świętokrzyskich ze stanowiska potrzeb geologii", Ferdynanda Robowskiego "Skalka Kruhela Wielickiego pod Przemysłem", Stanisława Małkowskiego: "Odsłonięcie utworów dyluwialnych w kamieniołomie szafarskim pod Nowym Targiem", tegoż: "Największy głaz narzutowy na Nizie Polskiej" oraz wyczerpujące sprawozdanie z dotychczasowej działalności Komisji. Z pośród ważniejszych spraw bieżących, wykonywanych przez Komisję, wspomnieć należy o przygotowaniu do kompletnego spisu krajowych grot i jaskiń wraz ze zwięzłym ich opisem oraz przygotowanie zbiorowego opisu Tatr, jako wielkiego zespołu zjawisk przyrody nieożywionej. Komisja ponadto zebrała materiały do spisu nazw naszego państwa, w których występują ważniejsze złoża mineralne; materiały te zostały opublikowane w 21 tomie "Mineralogical Magazine" w Londynie. (o. p.)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Nowe pismo regionalne. Pod napisem "Ziemia kaliska" ukazał się pierwszy zeszyt miesięcznika regionalnego, wydawanego w Kaliszu przez zasłużone już Towarzystwo Przyj. Książki. W artykule programowym przypomina p. W. Kwiatkowski że przed pół wiekiem już był Kalisz ośrodkiem kultury regionalnej, że posiadał własny dziennik, stojący na poważnym poziomie i że miał swoich dzielnych pracowników jak Cezary Biernacki, Adam Chodyński i inni. "Ziemia kaliska" chce być spadkobierczynią "Kaliszanina". Zamierzano ją wydać po raz pierwszy 4 stycznia jako w sześćdziesięciolecie ukazania się pierwszego numeru "Kaliszanina", lecz rzecz się nieco opóźniła. Do treści interesującego wydawnictwa powrócimy. Na razie witamy "Ziemie Kaliską" ze szczerem zadowoleniem, jako przyszłe ognisko kulturalnej pracy nad Prosną. (lr)

OCHRONA ZABYTEKÓW

Zabytki w katedrze gnieźnieńskiej. Ostatni numer "Ilustracji Wielkopolskiej" poświęcony został Gnieźnie. Znajdujemy w nim m. in. bardzo ciekawy artykuł pt. "Życie i śmierć św. Wojciecha". Jest to krótki życiorys św. Wojciecha, próba ustalenia miejsca, gdzie poniósł męczeńską śmierć, a wreszcie opis grobowca w katedrze gnieźnieńskiej oraz trumny ze szczątkami świętego. Artykuł ilustrowany jest doskonałymi zdjęciami fragmentów dekoracyjnych z śpiewnych drzwi katedry, przedstawiających sceny z życia św. Wojciecha. Jest też zdjęcie trumny z relikwiami, krzyż w Tenkittach, na rękodem miejscu męczeństwa, kościół św. Jerzego z XII wieku, a wreszcie dzwon św. Wojciecha, największy z dzwonów wielkopolskich. (tk)

CZY KOMORNIK BYŁ PODKOMORZYM?

Czytelnik ujrzawszy ten tytuł posądzi autora o kawał. Tymczasem jest to kawał urządzony przez wiadomości źródłowe, dotyczące najstarszych urzędów w Polsce.

Wiadomo, że najstarsze urzędy w Polsce występują w źródłach w brzmieniu łacińskim. Mamy więc takie urzędy jak thesaurarius (skarbnik), dapifer (stolnik), pincerna (czesnik) itd. Obok nich występuje druga serja urzędów nosząca takie tytuły jak poprzednie, jednak z przyrostkiem „sub” na początku, a więc subthesaurarius, subdapifer, subpincerna itd. Powszechnie tłumaczono dotąd owe „sub” jako „pod” w sensie podporządkowania, a więc byli to podskarbi jako podporządkowany skarbnikowi, jego zastępca, dalej podstoli, podczaszy itd.

Wydało się to jasnym, w każdym razie historykom. Niezadowolono jednak tłumaczenie to językoznawców. Zmarli niedawno znakomity językoznawca śp. prof. Jan Łoś wystąpił mianowicie w r. 1925 w Księdze Pamiątkowej ku czci prof. Balzera z rozprawą pt. „O nazwach urzędów staropolskich typu podkomorzy, łowczy”, gdzie m. in. postawił tezę następującą:

„1. Pierwotnymi formami były: podkomorze, podczasze, podstole, podskarbie, podkonie, nazwy męczyzn, ale rzeczowniki rodzaju nijakiego (tak samo i w innych językach słowiańskich).

2. Przedrostek pod- miał tu znaczenie nie podrzędności, lecz bliskości, jak dzisiejsze przyimki: pod (np. pod miastem), przy, u; „podkomorze” mogło być więc zarządcą komory królewskiej, podskarbie — zarządcą skarbu, podstole — zawiadującym stołami, tj. żywnością itd.

3. Przyimek pod obok znaczenia bliskości miał też znaczenie i podrzędności, dzięki czemu powstały złożenia — podłowcze, podsędzie, podkanclerze, oznaczające pomocników łowczego, sędziego, kanclerza.

Tezy te w nauce polskiej bezpośrednio po ukazaniu się rozprawy śp. p. prof. Łośa nie wywołały dyskusji. Stało się to natomiast w nauce czeskiej. Świeżo wydali w Pradze uczniowie prof. Kaprasa książkę pamiątkową ku czci swego profesora, a w księdze tej V. Vanecek zajął się sprawą komornika i podkomorzego w Czechach, starając się na materiale czeskim zweryfikować tezy Łośa.

Otóż w Czechach już w XI wieku istnieje wysoki urzędnik dworski, komornik. W XII w. odjęty zostaje komornikowi zarząd skarbem panującego i tworzy się dla tych funkcji osobny urząd. Obejmuje go podkomorzy, subcamerarius. Otóż już śp. profesor Kadlec, znakomity znawca prawa słowiańskiego i czeskiego, zwracał uwagę na wątpliwość podporządkowania podkomorzego komornikowi. Podejmuje pogląd ten Vanecek i stosuje wyniki Łośa. Podkomorzy nie był zastępcą komornika, lecz niezależnym od niego urzędnikiem przy — komorze, tak bowiem rozumiano w tym wypadku przedrostek „pod-sub”.

Jakżeż wygląda rzecz w świetle źródeł polskich? Zrazu rzecz wydaje się prosta. Dotychczasowa bowiem literatura przedmiotu (Kutrzeba) stwierdza, że w Polsce mieliśmy tylko podkomorzego: „choć niema komornika, którego miałby być zastępcą”. Można by tu zastosować tezę Łośa, t. zn., że podkomorzy w Polsce był przykomorze, zaczęto nie był niczym zastępcą, lecz samodzielnym naczelnikiem „komory” książęcej.

Ale sprawa pocyna się płatać. W Polsce bowiem istnieje urząd komornika. Istnieje w Małopolsce, gdzie występuje w krakowskim i sandomierskim w dobie piastowskiej kilkunastu komorników. Przedewszystkiem jednak występuje na trzynastowiecznym Śląsku. Jest to tam urząd znaczny, conajmniej stawiany na równi z wojewodą, jeżeli nawet nie wyższy. Posiada znaczne kompetencje. Jest naczelnikiem całego zarządu skarbowego, łącznie z zarządem majątku książęcego, dalej jest naczelnikiem dworu książęcego, nakoniec sprawuje funkcje sądowe w zakresie sądownictwa granicznego. Obecność jego na Śląsku łączy się niewątpliwie z wpływami ustrojowymi czeskiemi, poatem zaś w urzędzie tym wyrazili panujący ślascy chęć chronienia się przed urzędem wojewody. Urząd wo-

jewody, jako naczelnego urzędnika państwowego właściwy jest w XIII w. Małopolsce, gdzie dochodzi do tego, że wojewodowie poczynają przybierać tytuł: „dei gratia”, z Bożej łaski; rozpanoszyli się tak, ponieważ decydowali na przełomie XII i XIII w. o tem kogo dopuścić do Krakowa, a tem samem do godności zwierzchniego księcia.

Otóż Piastowie silnej ręki, jakimi byli niewątpliwie pierwsi Piastowie ślascy, nie dopuścili do rozrostu u siebie wojewody i wysunęli na czoło — w oparciu o wzory czeskie — urząd komornika.

Istnieje zatem w Polsce w XIII w. komornik i istnieje podkomorzy. Ale może — jak w Czechach są to urzędy hierarchicznie niezależne, przyczem podkomorzy byłby przykomorze, a nie zastępcą komornika?

Tutaj badanie historyczne — prawne daje odpowiedź negatywną. Urząd podkomorzego jest urzędem zastępczym w stosunku do urzędu komornika. Organizacja komory książęcej polega na tem, że na czele jej stoi komornik, zwany niekiedy najwyższym komornikiem, podlega mu zaś kilku podkomorzyc. Podporządkowanie ich hierarchiczne komornikowi występuje w źródłach wyraźnie. Z podkomorzego awansuje się na komornika. Zwierzchnością komornika można też wytłumaczyć wspomniany przed chwilą tytuł jego jako najwyższego komornika.

Podkomorzy w Polsce jest więc w XIII wieku niewątpliwym zastępcą komornika.

Jakżeż jednak było z innemi urzędami. Prawdopodobnie tak, jak w wypadku przed chwilą opisanym. Albowiem od pierwszych śladów źródłowych z początku XIII wieku mamy w nazwach łacińskich dwie serje urzędników: urzędników głównych i urzędników z przedrostkiem „sub”. Szczegółowy zaś trafram mamy ponadto wiadomość źródłową z początku XIII wieku w której „thesaurarius” występuje z polską swoją nazwą. Otóż ta nazwa brzmi skarbnik, a nie podskarbie (Kod. dypl. Małop. t. I, nr. 21). Pewno więc było po polsku i stolnik, czesnik itd. W ostatecznym więc rezultacie stwierdzić trzeba, że tezy Łośa z trudnością dałyby się zastosować do materiału polskiego.

Trzebu tu jednak uczynić dwa zastrzeżenia. Pierwsze będzie takie, że dopóki nie będziemy mieli żadanego w nauce od lat spisu urzędników polskich doby piastowskiej, dopóty wszelkie wyniki będą miały charakter prowizoryczny. Dzisiaj bowiem o urzędach polskich wiemy bardzo mało. — Drugie zaś zastrzeżenie musi podnieść, że poruszone wątpliwości opierają się na polskim materiale z XIII wieku. Nie wiemy jednak, czy w dobie wcześniejszej nie miałyby teza Łośa szans słuszności. Przemawiałyby za tem wyniki czeskie z XII wieku.

Dr. Zyg. Wojciechowski.
Poznań.

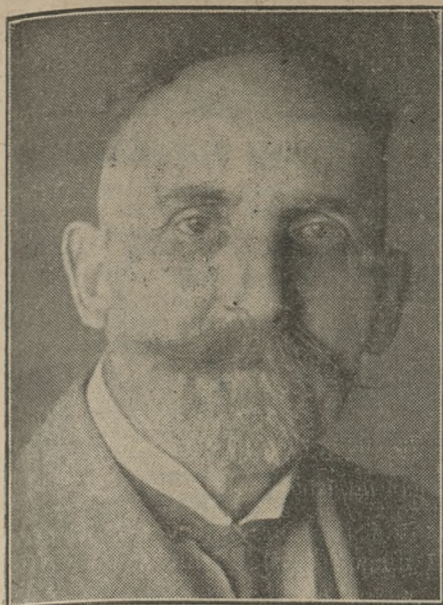
Jutro:
NASZE OKO I JEGO FIGLE
przez
Ludwikę Pugeta

Pisma nadesłane

"Tęcza". Nr. 17. Treść: Od Redakcji. — K. S. Górski: „Milicja czy armia zawodowa?” — Z. Kossak-Szczucka: „Ku lepszej przyszłości”. — S. Wasylewski: „Z życia artystycznego w Krakowie”. — M. Pachucki: „Święta Katarzyna ze Sieny”. — M. Węgrzecki: „Okolice Stambułu”. — S. Kozłowski: „Z krainy słońca”. — S. Czaplicki: „Współzawodnictwo Anglii i St. Zjedn. w dziedzinie zbrojeni morskich”. — S. W.: „Sędzia i oskarżony”. — T. Kozłowski: „Czy krypto - marksizm?”. — Quis: „Lampa Alladyna”. — W. Noskowski: „Zycie teatralne”. — Z.: „Kronika muzyczna”. — Światłocienie. — Życie literackie. — Z. M.: „Z wystaw poznańskich”. — Powieść i nowela. — Rozrywki umysłowe.

"Ziemia". Nr. 8. Treść: W. Niebrzydowski: „Wiosna”. — J. P. Dekowski: „Z „gojikiem” po dyngusie”. — W. Olszewicz: „Dzieło krajoznawcze Edwarda Maliszewskiego”. — M. Woźnowski: „Zimarki Czarnohorskie”. — W. S. Laskowski: „Konary”. — Wiadomości bieżące: Kronika turystyczna. — Z piśmiennictwa. — Sprawy Towarzystwa.

Redaktor Ludwik Wróbel w Wolsztynie, wydawca miejscowego „Orędownika”, którego nazwisko w ostatnich czasach było nieraz wymieniane. Szczery patriota i działacz gorliwy na niwie społecznej cieszy się głębokim uznaniem szerokich warstw.

Oddaj książkę!

Oddaj książkę! A może inaczej trzeba zawołać, jakoś okragiej, grzeczniej... Tak, aby nikogo nie dotknąć, nie urazić, a cel osiągnąć.

Jaki cel?

Mały wstęp jest konieczny, choć nie dla wszystkich. Głód wiedzy w szerokich masach budzi się i rośnie. Zaspokaja go książka. Może nie zawsze i niezupełnie i nie tylko książka. Zasadniczo jednak książka jest w tej dziedzinie potęgą. Nie wielu u nas jeszcze książkę kupuje, ale wielu coraz więcej pożycza. Pożycza się książki w bibliotekach, pożycza się także od znajomych, Janek od Zosi, Leon od Janka itd. Pożycza się i... nie zawsze oddaje!

W całym cywilizowanym świecie instytucją wypożyczającą książki jest biblioteka. W Polsce także. Bibliotek mamy sporo, choć jeszcze dokładnie nie wiemy ile; nie mają one zabezpieczonego bytu i zapewnionego rozwoju, wiemy jednak, że przedmiotem ambicji rozmaitych organizacji społeczno - oświatowych jest zakładanie i prowadzenie bibliotek. Z licznych niedomagań naszych bibliotek odczuwa się dotkliwie takie: obywatele chętnie wypożyczają książki, lecz nie zawsze oddają. „Zapomniało się” oddać książkę, albo „nie było czasu odnieść”. Karol pożyczył — i wyjechał, Zofia zaś książkę zgubiła... Książkę z biblioteki wypożyczył Kazik, od Kazika tylko „do jutra” Władek, od Władka — Liliś, od niej Miścia... i książka do biblioteki nie wróciła. Spoczywa gdzieś na szafie, potem wędruje na strych i choć pieczęcie biblioteczne, umieszczone na książce, mówią czyją jest własnością, do właściciela nie wraca. Leży bezużytecznie, czasem tylko widokiem swoim przypomina, że jest cudza. Ale jakoś „nie wypada” teraz oddawać...

Trudno podać dokładną statystykę książek, które „przepadają” w ten sposób, ale i przybliżona statystyka smutne nasuwa myśli.

Co zrobić, żeby książka taka wróciła do służby bibliotecznej i do właściciela?

Sposobów może być wiele, chodzi jednak o jakiś łagodny nie dokuczliwy, z charakterem wychowawczym. Bez egzekutorów, — egzekutorem bowiem winno być sumienie. Takim sposobem może być „Dzień oddania książki”.

Rozmaitych „dni” mamy już sporo, zatem jeden więcej nie zaszkodzi, a może pomoże, jeżeli się dobrze zaopieczym i przyjmiemy. Zależy to od poparcia prasy, wysiłku zarządów bibliotek i dobrej woli społecznego ogółu. Pomysł nie nowy — wszystko już gdzieś, kiedyś było.

A więc powiedzmy 4 maja każdego roku — po 3 maju, dniu radości narodowej i ofiary społecznej — będzie „dniem oddania książki”. W tym dniu wszystkie książki, wypożyczone lub zagubione powracają do właścicieli. Odnosimy je lub odsyłamy i nikt się nie gniewa ani nie gorszy. Bez uwag lub strofowań, bez wstydu się. Można bezimiennie odesłać do najbliższej biblioteki książkę zabłąkaną lub taką, której właściciela trudno określić. Siostra oddaje za brata, Janek za Zosie... 4 maja ogólna amnestja! Bibliotekarze nie nakładają kar. Bi-

blioteki otrzymują też przy tej sposobności dary w postaci książek, nadających się dla ich czytelników.

Bardzo to jest proste i może być robione na wesoło. Gdyby tę myśl dało się zrealizować, to co roku biblioteki publiczne, społeczne, prywatne i szkolne odzyskiwałyby choć część swoich książek, a byłyby to niemałe tysiące egzemplarzy w ogólnym rachunku.

„Dzień oddania książki” upoważniałby także przyjaciół i znajomych do powtarzania: oddaj książkę!... Bez obrażania się.

Józef Stemler

Dyrektor Polskiej Macierzy Szkolnej

Tragedja Chińczyka

Pod deszczem sztyletów. — Serce artysty. — Kobieta zmienna jest.

Znany w amerykańskim świecie artystycznym Chińczyk Wupéiweng najlepszy w świecie „miotacz nożami”, popełnił w tych dniach samobójstwo. Okoliczności, towarzyszące targnięciu się na życie tej gwiazdy music - hallów, są o tyle niezwykłe, że warto za gazetami amerykańskimi, je przytoczyć.

Oto Wupéiweng zaangażował się jako pomocnicę sceniczną miss Marion Roberts jedną z najpiękniejszych statetek filmowych w Hollywood. Warunki zaofiarowane uroczej Marion były świetne, ale też rola jej nie była zbyt przyjemna, gdyż zagrażała wprost jej życiu. Bowiem zadaniem jej było, co wieczoru stawać przed słupem, w które trafiały rzucane błyskawicznie przez artystę ostre sztylety. Dwieście takich błyszczyących kling wcinano się w drzewo pala, tworząc dokoła sylwetki dziewczyny lśniące obramowanie. Życie miss Marion wystawione było, rzecz jasna, na wielkie niebezpieczeństwo, gdyż najmniejsza nieuwaga lub drgniecie ręki chińskiego sztuk — mistrza mogło spowodować katastrofę. Wypadek taki zdarzył się był Wupéiwengowi przed paru laty, kiedy jeden z rzucanych noży wbił się w ramię jego ówczesnej pomocnicy. Ta ostatnia, przekonana, że nie był to przypadek, lecz poprostu zamach na nią, dokonany na tle uczucia zazdrości, wystąpiła przeciw mistrzowi sądownie, w rezultacie czego Wupéiweng skazany został na więzienie.

O zdarzeniu tem miss Roberts wiedziała, lecz olśniona wysokością gaży i uspokojona złożonym dowodem zręczności „miotacza”, który w jej obecności „obramował” sztyletami swego własnego synka, zaofiarowaną posadę skwapliwie przyjęła. Wkrótce Chińczyk zakochał się „na zabój” w pięknej statetce, która i z swej strony darzyła go wzajemnością, znajdując niejeden urok w egzotyczności syna Państwa Niebieskiego.

Oboje występowali ostatnio w olbrzymim cyrku wędrownym w Filadelfji i tam w pewnych okolicznościach przyszło Chińczykowi stwierdzić starą jak świat prawdę o zmienności uczuć kobiety. Słowem — spostrzegł, że ukochana Marion oddała swe serce młodemu wytwornemu akrobacie Wodrow Nidsonowi. Postanowił tedy zemścić się, lub przynajmniej wymóc na pięknej dziewczynie przyrzeczenie, że zostanie mu nadal wierna. Wieczorem tegoż dnia, nie przeuwajacą nie złego, Marion stanęła jak zwykle u próżnego pala. Ale już przy pierwszym rzucie oswobodziła ją uczucie trwogi, gdyż nóż ciśnięty był tak blisko jej ciała, że rekaw sukienki przybity został do drzewa. Nóż po nożu błyskał w powietrzu i każdy, trafiając w pal, przyswadał inną część sukni, tak że w końcu, przerażona na śmieć statetka, nie mogła się poruszyć z miejsca. Nagle Chińczyk, uśmiechając się — dla zamaskowania swych zamiarów wobec publiczności — podszedł do dziewczyny i syknął przez zęby: „Wiem o wszystkim! Przysięgnij, że mi dochowasz wiary — albo następny nóż utkwę w twojej głowie!” Usta młodej kobiety milczały i tylko oczy jej, pełne trwogi, patrzyły w groźną twarz azjaty. Ta niema walka na życie i śmierć odbywała się wobec tysięcy widzów, nie zdających sobie sprawy z strasznego tragizmu chwili i sądcy, że rozgrywająca się na estradzie scena należy do „numeru”.

Kiedy Marion przekonała się, że znajduje się w sytuacji nad wyraz krytycznej, że o żadnym kompromisie mowy być nie może i że za odmowę czeka ją niechybna śmierć z ręki wzgardzonego mężczyzny, zdecydowała się wyszeptać: Tak, przysięgam!”, poczem Chińczyk cisnął ostatnim nożem, wbijając go prawie po rękojeść tuż nad głowę dziewczyny. Zerwała się burza oklasków, wstrząsająca olbrzymim gmachem i uszczęśliwiony Chińczyk wraz z „nawróconą” Marion zniknęli za kulisami.

Tęże nocy miss Roberts z pięknym akrobatą Nielsonem ulotniła się z Filadelfji, a nad ranem „mistrz noży” dowiedziawszy się o ucieczce ubóstwianej dziewczyny, wystrzałem z rewolweru pozbawił się życia. Kr.

Rekord dziennikarski

Cała prasa nowojorska rozpisuje się szeroko o rekordzie szybkości jaki zdobyło prasowe orędzie z pozdrowieniami, które w 2 godzinach i 5 minutach okrążyło dwukrotnie całą kulę ziemską, zatrzymując się aż 18 razy w głównych zagranicznych biurach „Associated Presse” oraz w 4 biurach, związanych z nią wielkich agencji prasowych. Wszystkie biura, które otrzymały orędzie, nadawały je natychmiast dalej do najbliższego, pokrewnego biura. Jest to pierwsza próba w dziejach elektrycznej transmisji słownej, nadawania orędzia na tak olbrzymiej odległości i tylekroćne ponowne transmitowanie.

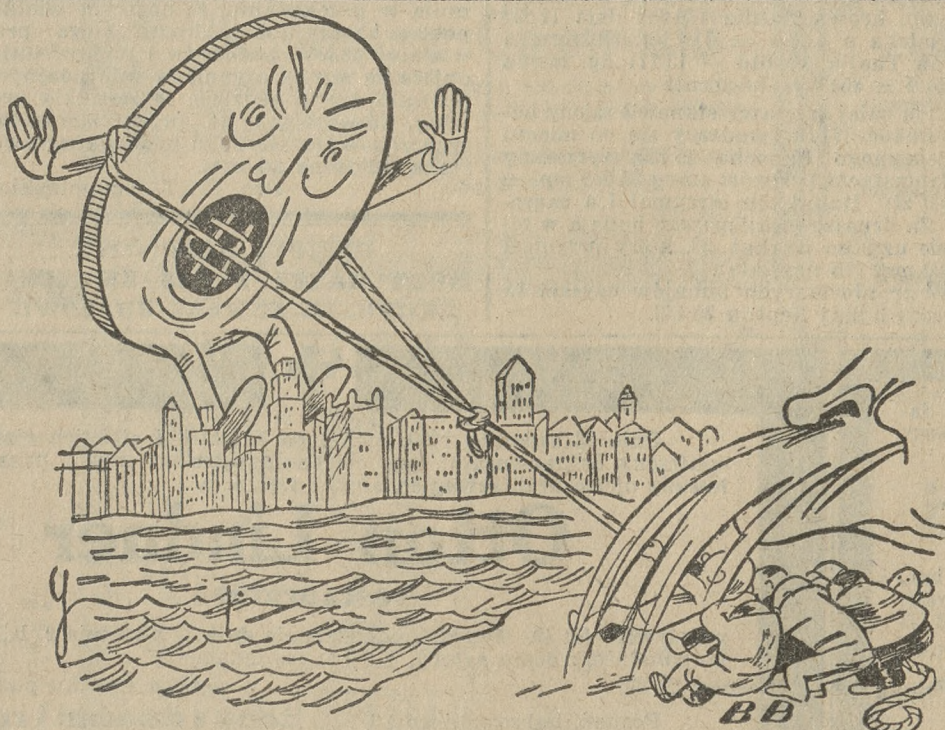
Orędzie, wysłane z Nowego Jorku we wtorek 15 kwietnia, powróciło do biura nadawczego dokładnie po 125 minutach od chwili nadania, okrążywszy dwukrotnie kulę ziemską. O 2 godzinie po południu tego samego dnia, nadeszły już do centralnej siedziby „Associated Presse” telegramy lub przez radio sprawozdania ze wszystkich biur, wykazujące godzinę nadejścia i dalszej transmisji orędzia. Do transmisji posługiwano się 25 różnymi sposobami połączenia. Najkrótszy czas retransmisji osiągnięto w Rzymie, gdzie orędzie nadane z Genewy poprzez Alpy, zostało nadane dalej w przeciągu trzech minut do Konstantynopola, pomimo że musiało przebyć przez biura Austrii, Jugosławii, Bułgarii, Grecji i Turcji. Również czas zużyty do retransmisji z Moskwy do Pekinu nie trwał dłużej, niż 4 minuty, co, biorąc pod uwagę olbrzymią odległość pomiędzy dwoma stacjami, stanowi nieoczekiwany rekord. Na szczególną uwagę zasługuje błyskawiczna podróż orędzia z Kairu do Kapetown, Melbourne, Bombaju, wysp Haityjskich i San Francisco. S. F.

Jak długo idzie list naokoło świata.

Jeden z mieszkańców m. Carbina (Mandżurja) wrzucił list do skrzynki pocztowej z wymyśloną przez siebie adresem w Stanach Zjednoczonych, z adnotacją, że wrzucie nieodnalezienia adresata list ma być odesłany do Francji, a następnie przez Niemcy do Polski i via Rosja z powrotem do nadawcy. Po dłuższej wędrówce list, ozdobiony pieczęciami różnych krajów i miast, powrócił znowu do pomysłodawcy nadawcy do Charbina. Jak stwierdzono, list ów znajdował się w podróży naokoło świata 4 miesiące i 11 dni.

Hotel dla podróżnych napowietrznych.

Pierwszy hotel dla podróżnych napowietrznych ma być otwarty na portugalskiej wyspie Terceira należącej do archipelagu Azorskiego, który w ostatnich latach coraz częściej wyzyskiwany jest jako miejsce lądowania podczas podróży transoceanicznych. Z tego powodu ma też być na Azorach wybudowane olbrzymie lotnisko. (C. R.)

Przestraszony księżyc-dolar
Żadną miarą nie można go ściągnąć na ziemię — do Polski

Od soboty, 26 b. m.
przy Bramie Wildeckiej

CYRK K. DWORSKIEGO

**WIELKI
SWIATOWY
PROGRAM**

Blizsze szczegoly w afiszach.

Pw 11008/9-54.233/4

Nowa organizacja badań naukowych w archiwach watykańskich.

Kwestja nowej organizacji badań naukowych w archiwach watykańskich zajmowała się niedawno komisja, złożona z przedstawicieli instytutów historycznych Europy i Ameryki. Komisja ta, która zwołana została z inicjatywy prezydenta włoskiego komitetu studjów historycznych Fedele, obradowała pod honorowem przewodnictwem mgra Mercati, prezydenta archiwów watykańskich. Postanowiono wydać bibliografię, nad której ułożeniem współpracować będą akademje i instytucje poszczególnych krajów. Specjalna komisja opracuje normy dla tej bibliografii.

BIBLIOTEKA

WIELKICH PISARZÓW

T. T. JEŻ

(ZYGMUNT MIŁKOWSKI)

17 powieści w 4 serjach
po 10 tomów.

Pierwsze zbiorowe wydanie dzieł T. T. Jeża, bohatera w walkach o wolność orężem i piórem. Tematem jego powieści są dzieje Polski i krajów sąsiednich, historia Słowian bałkańskich z okresu ich walk z jarzmem tureckim, jak i obyczaje i poglądy XIX wieku.

Nakładem BIBLIOTEKI WIELKICH PISARZÓW wydanie 18 tomów Powieści Słowiańskich: „Dahijszczyzna”, „Lat temu dwieście”, „Miłość w opałach”, „Naręczona Harambaszy”, „Rotulowicze”, „W zaraniu”. 12 tomów Powieści Historycznych: „Ci i tamci”, „Pierwsze Boże Przykazanie”, „Ojciec Nikon”, „Starodubowska sprawa”, „Za króla Olbrachta”, „Z ciężkich dni”. 7 tomów Powieści Obyczajowych: „Dyplomacja szlachecka”, „Hryhor Serdeczny”, „Komysznik”, „Pamiętniki starającego się”.

Dzieła T. T. Jeża ukazywać się będą po 10 tomów kwartalnie. Prenumerata kwartalna zgłoszona przed 1 lipca wynosi wraz z przesyłką Zł. 10. — dla dzieł broszurowanych, dla dzieł w oprawie z płótna angielskiego Zł. 18. — Szczegółowy prospekt na żądanie.

M. A R C T

WARSZAWA

nw 10415

nw 10116

CO TO JEST „TOGAL”?

Tabletki Togal są skutecznym środkiem przeciwko reumatyzmowi, podagrze, grypie, bólowi nerwowym i bólowi głowy, migrenie i przeziębieniom.

Nie wyrządzając sobie szkody, używając innych małowartościowych środków. Według rejalnego poświadczenia przeszło 6000 lekarzy wyraziło swoje uznanie dla skuteczności działania Togalu. Nabyć można we wszystkich aptekach. Nr. registr. 1364. — Cena zł 2. — nw 10248

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Szarańcza

Dochodzą nas rozpaczliwe głosy kupców prowincjonalnych i szeregu przemysłowców, wołających: „Kiedyż wreszcie pozbedziemy się plagi domokrażnictwa? Kiedyż nareszcie władze przemysłowe obronią nas, obronią konsumenta przed szarańczą obnosicieli towarów? Czyż władze nie widzą, że coraz więcej krąży po wsiach i po miastach tych handlarzy, ciągnących od domu do domu i zachwalających przedewszystkiem towary zagranicznego i niepolskiego pochodzenia?”

Znamy tę plagę, pisaliśmy o niej, przestrzegaliśmy przed nią i nie ustaniemy w walce z domokrażnictwem tak długo, jak długo wykraczać ono będzie poza ramy gospodarczo i narodowo uzasadnione. Szczególnie obecnie głos musimy podnieść, coraz bowiem więcej, właśnie w ostatnich czasach, krąży agentów propagujących różne „Sunlajty”, „Riusa” itp. towary, jak również margaryny niepolskiego pochodzenia itd. itd.

Jeśli w polskiej ustawie przemysłowej, acz z daleko idącymi zastrzeżeniami, usankcjonowano istnienie handlu domokrażnego, to stało się to z uwagi na potrzeby ludności osiadłej na kresach wschodnich, gdzie prymitywny ten sposób pokrywania potrzeb niestety do tej pory powszechnie jest przyjęty. Natomiast, jeśli chodzi o kresy zachodnie niema potrzeby gospodarczej, któreby domokrażnictwo odpowiadało. Mimo to ilość domokrażców stale wzrasta, a metody handlu okréznego „uszlachetniają się”, co znajduje swój wyraz m. in. w często obserwowanym fakcie podrzowania domokrażców samochodami. Zmieniły się czasy! Dawniej pieszo, z tłołkiem na plecach, a dzisiaj samochodem!

Świadczy to, jakich obrotów muszą dokonywać ci handlarze, nie opłacając żadnych podatków. Abstrahuując, że zazwyczaj sprzedają tandetę, przywileje podatkowe i brak kosztów utrzymania składu i biura umożliwia domokrażcom skuteczne konkutowanie z kupiectwem osiadłym. Na tem polega gospodarcza szkodliwość domokrażców.

Nadto handlarze domokrażni szkodliwi są dla dobra socjalnego, sprzedając bowiem na raty skłaniają ludność wiejską do lekkomyślnych zakupów. Z punktu widzenia zaś narodowego wysoce niepożądanym jest coraz częściej dający się zauważyć objaw infiltracji Żydów i Niemców do naszej dzielnicy i to właśnie przy pomocy domokrażców. Jest faktem stwierdzonym, że Żydzi pozbawieni możliwości łatwego osiedlenia się w naszej dzielnicy, a to dzięki samoobronie wszystkich sfer społeczeństwa, dążą planowo do opanowania Wielkopolski, Śląska i Pomorza na drodze handlu domokrażnego, przyczem niestety posługują się w wielu wypadkach chrześcijaninami. Wreszcie na jedno jeszcze zwrócić należy uwagę, na to mianowicie, że pod płaszczykiem handlu domokrażnego najłatwiej uprawiać szpiegostwo i agitację komunistyczną.

Sądźmy, że litanja powodów naszej antypatii do domokrażnictwa uzasadnia wystarczająco postulat: aby handel domokrażny zredukowano do minimalnych granic ustawowych.

Krótkie informacje gospodarcze

— Wzrost upadłości w pierwszym kwartale r. b. wzrósł w Stanach Zjedn. w porównaniu do tego samego czasu roku ub. o 13 i pół proc. Suma zobowiązań wzrosła o 36,3 proc.

Doniosłe zarządzenie

W nr. 496 naszego dziennika z dnia 25 października r. ub. w artykule p. t. „Przykład zgóry” poruszyliśmy między innymi sprawę konieczności popierania przez nasze urzędy państwowe użycia samochodów osobowych produkcji krajowej jako przykładu zgóry dla naszego społeczeństwa w dziedzinie praktycznego stosowania zasad patriotyzmu gospodarczego. I wspomnieliśmy wtedy, że mając własnej wytwórczości doskonałe samochody marki „C. W. S.” (Centralne Warsztaty Samochodowe) całkowicie wykonywane w kraju w państwowych zakładach w Warszawie, nie rozumiemy, po co władze mają sprowadzać samochody z zagranicy, dając tem samem zły przykład ludności.

Kto zwiadał Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu, ten był mile zdziwiony, widząc cały szereg autombilów różnego typu marki „C. W. S.”, które wyrabiane są w kraju, i jednocześnie zadawał sobie pytanie, dlaczego samochody te w kraju są nieznane.

Winę w tym względzie przypisać należało władzom, które nie popierały zakupu tych samochodów przez własne zarządy i nie prowadziły odpowiedniej propagandy w społeczeństwie na rzecz tych pojazdów. Doszło do tego, że samochody tej marki, biorące udział w wyścigach, względnie różnych pokazach, brano za zagraniczne. Z wyjątkiem kół najbardziej wtajemniczonych automobilistów, nikt nie wiedział o istnieniu tych samochodów jako marki czysto polskiej i to marki o wysokiej klasie (w rodzaju Packard'a), ponieważ ten, kto te samochody wytwarza, t. j. rząd, nie dbał o nie, nie doceniając widocznie ich wartości i nie informując o nich społeczeństwa.

Jednym słowem, typowy przykład etatystycznej bezmyślności i bezradności, przejawiający się w braku skoordynowania pracy w różnych zakresach.

Zdaje się, że obecnie nastąpił nareszcie przełom w poczynaniach i zapatrywaniach rządu w tym zakresie. Oto dowiadujemy się, że minister Matuszewski wydał okólnik, polecający wszystkim podległym sobie urzędom, instytucjom i przedsiębiorstwom państwowym, aby przy zakupowaniu samochodów dla zaspakajania potrzeb komunikacyjnych nabywano wyłącznie samochody produkcji krajowej. W wypadkach wyjątkowych, gdy chodzi o samochody specjalnego przeznaczenia, instytucje i przedsiębiorstwa, podległe ministerstwu skarbu, będą musiały uzyskiwać każdorazowo specjalne zezwolenia na zakup samochodów zagranicznych. Podobno sam minister Matuszewski i wiceminister Starzyński dają przykład, używając samochodów marki „C. W. S.”.

Samo się przez się rozumie, że tego rodzaju postawienie sprawy przyczyni się do ożywienia przemysłu samochodowego. Należałoby sobie tylko życzyć, aby podobne okólniki, jak wyżej przytoczony, wydały również inne ministerstwa do podwładnych sobie urzędów i instytucji. W ten sposób samochody własnej produkcji wyjdą z ukrycia, społeczeństwo zacznie się niemi interesować i kraj zyska na rozwoju nowej gałęzi wytwórczości rodzimej.

Poza tem należałoby sobie życzyć, aby samochody „C. W. S.” znalazły się w handlu jaknajprędzej, gdyż dotąd doprawdy niewiadomo gdzie i do kogo się o nie zwrócić.

Wystawa hodowlana w Królewcu

Dorocznym zwyczajem urządzono w r. b. kilka dni temu wielką wystawę hodowlaną w Królewcu. Hodowcy nasi, będąc tylko pośrednio zainteresowani w hodowli niemieckiej, nie mogą jednak tracić kontaktu orientacyjnego chociażby z tego względu, aby się nie dać nadal wyprzedzić przez naszych zachodnich sąsiadów. Poza zainteresowaniem zdobycami zootechniki niemieckiej, powinniśmy zwrócić równą uwagę na postęp i rozwój form organizacyjnych niemieckich związków hodowlanych, których praca może w wielu wypadkach służyć dla nas wzorem.

Wychodząc z powyższych założeń, z pewnem zadowoleniem przyjmam zaproszenie na wystawę w Królewcu w roli sędziego, w roli, która mi podwójnie ułatwia możliwość zorientowania się w wystawionym materiale.

Wystawa w Królewcu zgromadziła 800 sztuk bydła, zapisanego w księgach rodowodowych Wschodnio - pruskiego Związku Hodowców Bydła Holenderskiego. Do ksiąg Związku tego zapisanych jest zgóra 200 000 sztuk bydła, przyczem średnia mleczność wynosi 3 658 kg mleka o 3,30% = 121 kg. tłuszczu od krowy. Dodać należy, że Związek ten jest jednym z najlepiej pracujących związków hodowlanych w Europie, który na swoje dobro zapisał w r. b. światowy rekord mleczności (604 kg. tłuszczu!). Mleczności rekordowe w latach uprzednich też zasługują na uwagę jak np. krowa Dahle 169 086 dała 11 691 kg. mleka o 4,36% = 510 kg. tłuszczu, a krowa Thalia 150 616 — 13 114 kg. mleka o 3,51% = 461 kg. tłuszczu!!

Clou całej wystawy stanowił młody buhaj Imker 371, wywodzący się po mieczu od sławnego Rauscha 15 725, sprzedany za fantastyczną wprost sumę 25 000 mn. = 53 000 zł! Buhaj ten otrzymał I. a nagrodę. Za drugiego najlepszego buhaja w tej klasie uznano nr. kat. 38, który przyniósł 12 000 mn. (Ib nagroda).

W grupie starych buhajów uzyskał I. a nagrodę buhaj Neptun 20 443.

Z krów najwyższe premie przyznano krowom nr. kat. 539, 550, 566 i 660. Ostatnia wykazała również wybitną mleczność (7 485 kg. o 4,12% = 309 kg. tłuszczu).

W związku z wystawą odbył się targ. Cena przeciętna wszystkich buhajów wynosiła 2 472 mn., krowy przynosiły 500 — 1 120 mn., średnio 680 mn.

Rekapitulując odniesione na tej wystawie wrażenia, stwierdzic musimy, że były bardzo dodatnie: mleczności wykazano bardzo wysokie i silne rozbudowanie organizmu. Specjalnie zwrócić uwagę na mleczności, gdyż wspólnie z prof. Hansem z Berlina premjowałem dział krów rekordowych i grupy hodowlane.

Jeżeli chodzi o wniosek ogólny, to może być tylko jeden: całkowite potwierdzenie założenia, z którego wychodziłem w mej pracy nad bydlęm wielkopolskiem, że starania o exterieur powinny być organicznie związane z pracą nad podniesieniem mleczności. Przesadne z pozoru twierdzenie, że dla hodowli powinny istnieć trzy warunki podstawowe: 1. zdrowie, 2. zdrowie i 3. zdrowie, znajduje w wspaniałym rozwoju hodowli wschodniopruskiej zupełne potwierdzenie. Olbrzymie wymiona, będące wyrazem zmobilizowania całego organizmu krowy w kierunku mlecznym, muszą i powinny iść w parze z odpowiednią konstytucją ogólną, silnym szkieletem i odpowiedniemi umięśnieniami.

Wystawa więc w Królewcu utwierdziła mnie w przekonaniu, że hodowla wielkopolska kroczy dobrą drogą, która przy wielkiej pracy hodowców i odpowiedzialnej opiece ze strony czynników miarodajnych pozwala żywić nadzieję, że wszelkie projekty, zmierzające do przekreślenia dotychczasowego kierunku hodowlanego, zostaną odłożone ad acta.

Doc. Dr. T. Konopiński.

**DEFICYT HANDLOWY
MOŻE KAŻDY Z NAS ZWALCZAĆ
KUPUJĄC TOWARY KRAJOWE**

PRZED TARGAMI POZNAŃSKIMI

(b) Atrakcje działu maszyn rolniczych Targów w Poznaniu. Z pośród pewnych atrakcyj działu maszyn rolniczych na tegorocznych Targach w Poznaniu, wymienić należy polski siewnik, przy którym zastosowany jest, jako nowość, hektaromierz, pozwalający na zupełnie dokładne kontrolowanie zasiewanej przestrzeni pól. Następną nowością, jaką ujrzymy na Targach w tym dziale, to nowa seria plugów kolejnicowych. Nowe plugi różnią się od dawnych przedewszystkiem okładnicami, które są pancerne. Prócz tego plugi te posiadają następujące ulepszenia: kółka o szczełnych piastach, grządziel ze stali o wysokiej wytrzymałości, osi przodkową dzieloną, co pozwala na wypionowanie kół przy wszelkich głębokościach orki.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Działalność stoczni w Gdyni. Jak wielką była potrzeba posiadania własnej stoczni w Gdyni widzimy z pracy doku pływającego który poza naprawą obcych statków handlowych naprawia całą flotę polską. Onegdaj spuszczone na wodę gruntownie odnowione statki „Gdańsk” i „Jadwiga”. Do naprawy oddany będzie statek wojenny „Krakowiak”, który przeszedł z uszkodzonym dziobem. Prócz tego przerabiany jest prom oksywski na statek wodny, który będzie zaopatrywał okręty w słodką wodę. Jednocześnie buduje się dla Stoczni Gdynińskiej w porcie rybackim nabrzeże przy którym urządzone będą nowe warsztaty.

(k) „Centrala Przemysłu Rzeźniczego” Tow. Akc. w Poznaniu. Walne zebranie akcjonariuszów odbyło się 22. bm. pod przewodnictwem prezesa rady nadzorczej p. Ruttera. Członek zarządu p. Chojceki przedstawił szczegółowy bilans za rok operacyjny 1929 nadmienając, iż mimo ogólnego kryzysu gospodarczego Tow. rozwija się pomyślnie, wykazując zysk w kwocie 30 101,89 zł. W roku sprawozdawczym Tow. w dalszym ciągu dążyło do podniesienia produkcji krajowej przez wyzyskanie wszelkich surowców. Świadczą o tem obroty, które wykazują po jednej stronie księgi głównej sumę 33 418 919,79 zł. Również w roku sprawozdawczym Centrala rozszerzyła dotychczasowy zakres skórolonych od poszczególnych spółdzielni w woj. poznańskim oraz bierze udział w licytacjach w Toruniu i Katowicach, chcąc podtrzymać do pewnego stopnia ceny na rynku i uchronić sprzedających od wycisku. Bilans zamykający się po obu stronach sumą 1 031 692,84 zł zatwierdzono i udzielono pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej. Zysk osiągnięty w kwocie 30 101,89 zł podzielono w formie proponowanej, tak, że na dywondę i superdywidendę przypada 14 proc. Pozostałą kwotę wysokości 5 000 zł. uchwalono przenieść do funduszu rezerwy specjalnej, czyli. że fundusze rezerwowe wynoszą obecnie 45 930,64 zł przy kapitale akcyjnym 100 000 zł, który niebawem podwyższony zostanie do 250 000 zł. Zarząd Centrali spoczywa w rękach p. Stef. Chojckiego. (lk)

Z ZAGRANICY

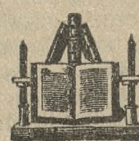
(z) Trzy miliony bezrobotnych w Niemczech. Instytut dla badania koniunktury i cen Rzeszy wydał ostatnio publikację, zawierającą statystykę bezrobotnych Rzeszy. Okazuje się, że punkt najwyższy osiągnęła ilość bezrobotnych w połowie marca r. b. Obecnie daje się odczuć nieznaczne złagodzenie. Ilość bezrobotnych pobierających zasiłek wynosi obecnie ca. 2 340 000, zaś ilość zarejestrowanych bezrobotnych ca. 3 000 000. Charakterystycznym jest, że najwyższy procent bezrobotnych wspomaganych wykazują gminy: środowiska poniżej 10 tys. mieszkańców. Większe miasta posiadają znacznie wyższy odsetek bezrobotnych niezabezpieczonych. (j)

(z) Imigracja do Stanów Zjedn. Główny Urząd Imigracyjny w ostatnim swym sprawozdaniu stwierdza znacznie zwiększenie imigracji z Anglii i Irlandii, które to kraje nie wybrały jeszcze przeszło 27 tysięcy wiz kwotowych. Niemcom na 26 tys. im przysługujących, pozostaje jeszcze 5 500 wiz. Polska ma w zapasie do 30 czerwca — 1 555 wiz nie wybranych. Afganistan i Siam, którym rocznie wolno wysłać do Ameryki po 100 imigrantów, dotychczas kwoty swej wcale nie napoczęły.

Krynica-Zdrój

Pensjonat „Reduta”

nowocześnie i komfortowo urządzone, położony w najpiękniejszej okolicy Krynicy-Zdroju, w pobliżu nowych łazienek, otwarty przez cały rok. — Zimna i ciepła woda. — Wszystkie pokoje z balkonami. — Kuchnia wykwinna, na życzenie dietetyczna. — Ceny umiarkowane. Złogosenia do 10 maja b. r. przyjmują Helena Nowacka, w Poznaniu ul. Fr. Ratajczaka 2, tel. 2509, lub wprost, Willa „Reduta”, Krynica-Zdrój.

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarnia Toruńska
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4

Dnia 23 b. m., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., najukochańszy i najtroskliwszy mąż i ojciec, s. p.

Andrzej Zalewski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 27 bm., o godz. 4, z kaplicy cmentarnej w Dębcu parafii Bożego Ciała, z w. 23 133

O modlitwę za spókoj duszy Zmarłego proszą
żona i syn.

Poznań, św. Czesława 14, I.

Zakład Pogrzebowy Bolesław Jaskiewicz. Poznań
ul. Klasztorna 9.

Dnia 23 kwietnia 1930, zmarł po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż i nasz nieodżałowany ojciec, brat, szwagier, stryj i zięć, s. p.

Otton Lindner

restaurator

przeżywszy lat 49. Pogrzeb odbędzie się dnia 27 kwietnia r. b., o godz. 3 po południu, z domu żaloby, o czym zawiadamiają
z w. 23 130

Poznań, Dąbrowskiego 33.

w ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodzina.

Dzisiaj umarł po długiej, ciężkiej chorobie, ś. p.

ks. dziekan Ksawery Snowacki

Zmarły był od 27 lat czynnym przy tutejszym kościele. W Nim straciliśmy zawsze chętnego do pomocy przyjaciela, a kościół jednego z najwierniejszych swych sług. Jego wielkie zalety i uprzejmość zapewniają Mu u nas trwałe wspomnienie.

nw 10531

Cerekwica, dnia 24 kwietnia 1930.

Joanna Rimann
jako patronka kościoła.

PLUSKWY
Jedyny, prawdziwie skuteczny.
Zadac wszędzie!
tepi radykalnie
MOGIL
nw 10 521

Wróciłem
Radca zdrowia
Dr. Pincus
Specjalista
chorób dziecięcych
Pocztowa 31.
zw 23127

W czwartek, dnia 24 kwietnia 1930 r., zmarł w Zakładzie Przemienia Pańskiego w Poznaniu, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., w 73 roku życia a 47 kapłaństwa, ś. p.

ks. dziekan Franciszek Snowacki

proboszcz Cerekwicy.

Eksportacja zwłok od krzyża w Mrowinie do kościoła parafjalnego, odbędzie się w niedzielę, dnia 27 kwietnia, o godz. 5 po południu, pogrzeb zaś w poniedziałek, o godz. 10. dw 4870

Powózki oczekiwać będą w Mrowinie na stacji.

Czcigodnych Konfratrów uprasza się o pobożne memento za duszę ś. p. Zmarłego.

Imieniem XX dekanatu szamotulskiego

ks. Stanisław Krygier
asesor I. dekanatu.

Dnia 25 kwietnia r. b., o godz. 11 przed poł. zasnął w Bogu, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

ks. Władysław Sobecki

emerytowany były proboszcz i dziekan w Juńcewie

przeżywszy lat 84. Eksportacja zwłok odbędzie się w Gnieźnie w poniedziałek, dnia 28 b. m. o godz. 9,30 z kaplicy Zakładu św. Jana do kościoła św. Trójcy, poczem nabożeństwo żałobne i pogrzeb na cmentarz św. Piotra, o czym donosi dw 4879

w imieniu w smutku pograżonej rodziny

ks. Antoni Piotrowski.

Gniezno, dnia 25 kwietnia 1930 r.

W dniu 20 kwietnia 1930 r., zmarł długoletni członek naszego Związku, ś. p.

Oskar Lux

właściciel browaru w Sepólnie.

Straciliśmy w Nim życzliwego doradcę, bardzo czynnego członka naszego Związku oraz członka naszej Rady.

Związek Browarów na Polskę Zachodnią
Tow. zap. w Poznaniu.
zw 23 129

Dnia 24 kwietnia 1930 r., o godz. 1 rano, zasnęła w Bogu, nasza najdroższa matka, teściowa i babcia, ś. p.

Władysława Pfitznerowa

z domu Freter

przeżywszy lat 65.

W ciężkim smutku pograżona
rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 27 kwietnia, o godz. 5 po poł., z kościoła św. Józefa na cmentarz parafjalny. dw 4878

Poznań, Zerbst, Hamburg, London.

Najstarszy Zakład pogrzeb. P. Piasecki. Klasztorna 14. telefon 2769.

Dzisiaj rano zakończył życie, nasz zacny proboszcz, ś. p.

ks. Franciszek Ksawery Snowacki

dziekan szamotulski.

Pamięć o Nim zachowamy na zawsze.

zw 23 131

Rada Parafjalna.

Cerekwica (pow. poznański), dnia 24. 4. 1930.

Dnia 23 kwietnia, zmarła, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa, babka i prababka, ś. p.

Marja Jezierska

z domu Kowalska

przeżywszy lat 89. Pogrzeb odbędzie się z kościoła parafji Doruchów, dnia 26 kwietnia 1930 r., o godzinie 10.

W ciężkim smutku pograżeni
dzieci i rodzina.

zw 23 141

Marszałki, Doruchów, Swarzędz, Staroleka.

Dnia 24 kwietnia 1930 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, nasz najdroższy ojciec, brat, szwagier i wuj, ś. p.

Kazimierz Gniewoski

przeżywszy lat 44. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 27 b. m., o godz. 6, z domu żałoby Nadbrzeźna 2.

W ciężkim smutku pograżona
żona z dziećmi.

Poznań.

dw 4873

Zakład pogrzeb. St. Jaskiewicz. Klasztorna 14.

Wyjechałem do 1 maja 1930

Dr. Jagielski

lekarz-specjalista w chorobach wewnętrznych
plac Wolności 10. zw 23183

Stenotypistki

pierwszorzędnej siły, stenografującej w polskim i niemieckim języku, poszukuje większa fabryka pod Poznaniem. Oferty z podaniem pensji przy wolnym mieszkaniu uprasza się nadesłać do „PAR“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod 17,57

Pw 11023-17,57

W środę, dnia 23 b. m., zmarł długoletni członek naszego Towarzystwa, ś. p.

Otton Lindner

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 7 b. m., o godz. 15, z domu żałoby Dąbrowskiego 33, na cmentarz parafjalny. Szanowni członkowie upraszają się o liczny udział w pogrzebie. zw 23 107

Cześć Jego pamięci!

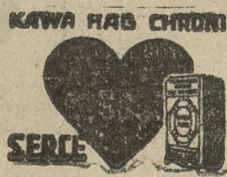
Zarząd Tow. Restauratorów
na miasto Poznań i okolice.

FRYZURY
MODNE
MANICURE
MASAZE
FARBOWANIE WŁOSÓW
TRWAŁA (i wodna) ONDULACJE
w pierwszorzędnym wykonaniu
SALON DE COIFFURE
N. MUSZYŃSKI
ul. 27 Grudnia 3 — ul. 3 Maja 3
Pw 11010-12,13
zw 23 142

Wielu sądzi,

że łagodny smak kawy Hag ma związek z usunięciem z kawy kofeiny. Jest to jednakże błędne rozumowanie, kofeina nie ma nic wspólnego ze smakiem. Łagodny smak kawy jest dla fachowca oznaką jej dobroci. Kawa Hag posiada specjalnie łagodny smak, gdyż usunięto z niej również wosk kawowy, posiadający przykry zapach i będący niestrawnym.

NASZA SPRZEDAŻ CENY zmiażdżyła

tak możemy śmiało powiedzieć, — dlatego przed świętami magazyny nasze były PEŁNE zadowolonych klientów. OGŁASZAMY SIĘ TYLKO DLA TYCH, którzy ani razu nie byli w naszej firmie, nie mieli czasu lub było im za daleko, — a w pierwszym rzędzie dla niedowiarków!

PRZYJDŹCIE choć RAZ a PRZEKONACIE się, że nasze ubrania i palta 1) DŁUGO się noszą, 2) zachowują pierwszorzędny krój, 3) i że ceny są naprawdę bardzo niskie!

RAGLANY gabardynowe od **75** złotych

UBRANIA wiosenne i letnie z najmodniejszych materiałów.

KAMGARNY i gabardyny w najnowszych deseniach i kolorach z metra najtaniej

DZIAŁ MIAROWY pod kierownictwem najzdolniejszych przykrawaczy, daje gwarancję za najlep. wykonanie!

DLA P.P. URZĘDNIKÓW zrzeszonym w Tow. „Kredyt” za przedłożeniem bonu bez wpłaty!

STOP!

Z najniższych CEN w całej Polsce, przy pierwszorzędnej jakości ubiorów znane są magazyny firmy:

EDMUND RYCHTER

Fr. Ratajczaka 2 - Wrocławska 14

Trzeci skład: Wrocławska 15 (po schodkach)

Specjalność: Odzież zawodowa, ubiory chłopięce i spodnie

Sprzedamy

około 200 beczek drewnianych od oliw w dobrym stanie. Pw 11022-17.35

R. Barcikowski S. A., Poznań,
ul. Składowa 13.

NA EKSPORT

Kupujemy do natychmiastowej dostawy

żyto, jęczmień oraz owies.

Prosimy o opróbkowane oferty.

Bracia Murawscy

Poznań, Fredry 2.
Telefon 39-08 i 39-03.

Pw 11019-17.54

Sztuciec srebrny

na 24 osoby, kupię. Zgłoszenia uprasza się pod
POZNAŃ — SKRZYŃKA POCZTOWA 226.
zw 23 098

Polecam do budowl

drzewo budowlane i stolarskie oraz materiał budowlany po bardzo niskich cenach i udzielam długoterminowego kredytu hipotecznego według umowy. dw 4837

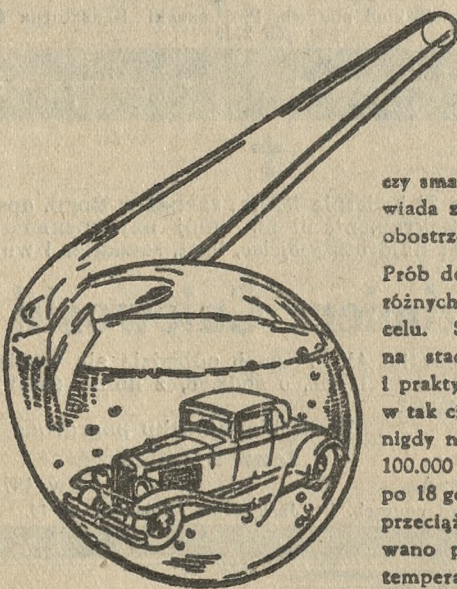
WOJCIECH PAETZ,

Poznań, ul. Przemysłowa 28 b. Telefon 14-12.
Skład drzewa Filja w Swarzędzu, pow. Poznań. Telefon 50.

WYTWÓRCY — HURTOWNICY!!

Mam w własnym domu, od 15. 5. r. b. do dyspozycji próżny lokal naczyniowy (Rynek — główna ulica miasta pow. Kujaw). Najchętniej przyjąłbym detaliczną sprzedaż cukierków, kawy i herbaty, ew. komisy. Proszę o łaskawe propozycje do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod sw 23 149

Raz wreszcie należało ustalić...

czy smarowanie nowoczesnego samochodu odpowiada zwiększonym wymaganiom, jakie wywołują obostrzone warunki pracy tego samochodu.

Prób dokonano na większej ilości samochodów różnych marek, zakupionych specjalnie w tym celu. Samochody te podlegały wypróbowaniu na stacjach doświadczalnych, w laboratorjach i praktycznie na drogach i torach wyścigowych w tak ciężkich warunkach, jakie w praktyce prawie nigdy nie zachodzą. Każdy samochód przebył do 100.000 km., pracując częstotliwość nieprzerwanie po 16 godzin. Samochodom zmieniano obciążenia, przeciążano je na dłuższy okres czasu, dokonywano prób przy wadliwym chłodzeniu, niskich temperaturach zewnętrznych, wielokrotnie puszczano je w ruch i nagle hamowano i t. d.

Ze wszystkich tych prób Gargoyle Mobiloil wyszedł zwycięzko. Czy można takiemu wynikowi prób przypisać mniejszą wartość, niż tę, na jaką istotnie zasługuje?

VACUUM OIL COMPANY S. A.
CZĘCHOWICE-WARSZAWA

Gargoyle Mobiloil

Mieszkanie

4 — 6 pokoi wprost od gospodarza poszukuje
Bogdan Leitgeber,
27 Grudnia 6.
zw 23144

Piegi-plamy - wyrzuty
usuwa krem i mydło.

Benegnina

Puder Benegnina jako konieczny dodatek nadaje cerze przepiękny wygląd i naturalną świeżość. Cena kremu 2 zł mydła 1.50 zł. pudru 1 zł. wszędzie do nabycia.

Magister Jan Stenzel, aptekarz, Apteka pod Łabędziem, Grudziądz, Rynek 26
Tel. 142. dp 4743

OBIADY

treściwe, na maśle
1 zł wydaje
Nowy Rynek 14-15
parter, lewo.

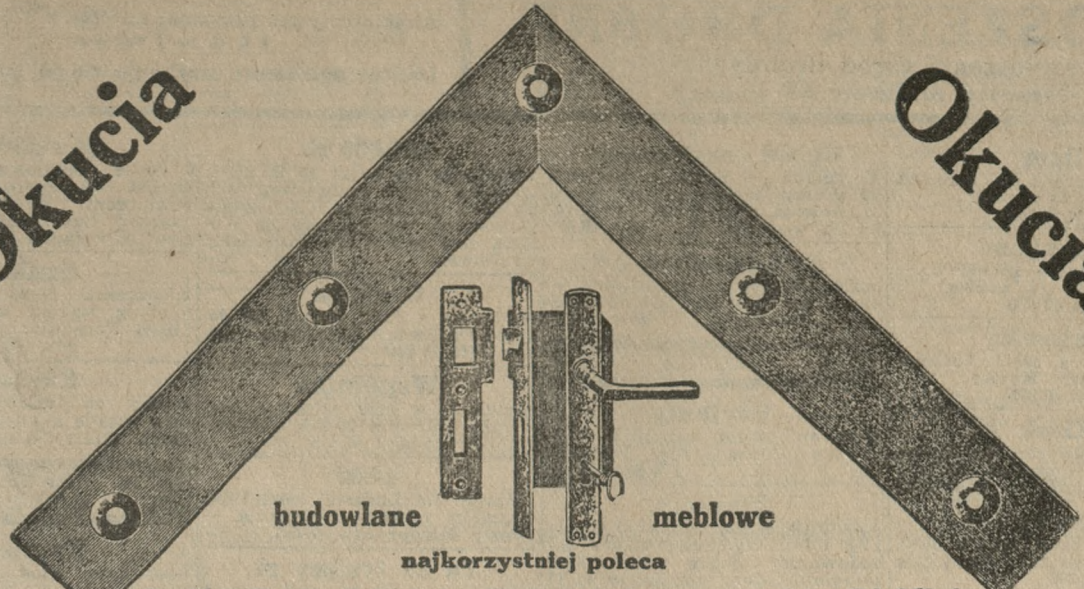
CZERWONOŚĆ NOSA

usuwa skutecznie
„CHLORONOS”
który nadaje nosowi ładny i estetyczny wygląd. — Cena 2 zł 18.40, za pobranie wysyła Laboratorium Dr. Adler, Kraków, ul. św. Gertrudy 1. 28 II. P. Blum.
Pw 70764

Agenci i organizatorzy losowi

jakoteż ci, którzy nimi zostać pragną, otrzymają przy sprzedaży obligacji premijowych (losowych) najwyższą prowizję i najlepsze warunki już przy pierwszej racji. Ze względu na nowe grupy losowe — duży zbyt zapewniamy — Zdolnym dajemy wolny bilet kolejowy i wysokie pensje. Wszystkie pouczamy. Oferty: Ludowy Bank Spółdzielczy, Lwów, Plac Akademicki 4. Pw 10810-12.64

Okucia

Okucia

budowlane meblowe

najkorzystniej poleca

Stanisław Wewiór, Poznań, św. Marcin 34, tel. 3431. - Specjalny Skład Okuć.

dw 484

50 SZWACZEK

zdolnych do szycia czapek, potrzebuje zaraz
Mechaniczna Fabryka Czapek
A. Klimek i H. Stachowiak dawn. C. Adamski
 Poznań, ul. Wielka 20. **zw 23140**

Kierownik drukarni

mistrz drukarski, z prawem wyuczania uczni, pewny kalkulator, energiczny i ustosunkowany akwizytor, potrzebny zaraz na stanowisko samodzielnego kierownika średniej drukarni w Poznaniu na b. korzystnych warunkach. Zgłoszenia z odpisami świadectw i referencyj do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 23102**

Poważne wydawnictwo poszukuje akwizytorów

do sprzedaży książek na spłaty. Wysoka prowizja. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 23147**

Potrzebna zaraz samodzielna kierowniczka działu spółniczek oraz wprawne ręczniarki.

Szczęście dla rodziców i syna!
 Dla panny lat 23, uczciwej, przystojnej, z dobrym charakterem, posiadającej wielki majątek, poszukuję męża zamożnego przemysłowca lat 30-35, na wyjazd. Odpowiadam tylko na poważne listy. Zgłoszenia upr. się kierować do eksp. Kurjera Poznańskiego pod **zw 23136**

Sprzedam KAMIENICĘ w Poznaniu
 4-piętrowa kamienica, w dobrej części miasta, przy wpłacie 90 000,— zł, do sprzedania. Oferty do eksp. Kurjera Poznańskiego pod **zw 23150**

Kawiarnia i Restauracja

w centrum miasta, z powodu śmierci właściciela ew. z większym mieszkaniem, natychmiast do sprzedaży. Do objęcia potrzeba 40-50 000,— zł. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 23128**

FARBUCIE OBUWIE i INNE WYROBY SKÓRZANE NAJLEPSZEMI KRAJOWEMI FARBAMI KOLORYT

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku od żywego „PLENUSAN”. W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmocnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów: 1 pudełko 6,— zł; 3 pudełka 15,— zł. Przy zapłacie zgóry wysyła franco. **Pw 9661-10.200**

Dr. GEBHARD & Sp. — GDAŃSK, Oddz. 153a.

Bank Spółdzielczy Młodych Przemysłowców z odpowiedzialnością ograniczoną w Poznaniu Bilans per 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA	PASYWA
414 270,15	Udziały 116 152,47
	Fundusz zasobowy (rezerwowy) 6 135 30
	Rezerwa specjalna 752,09
	Inne rezerwy (Fundusz strat) 560,12
	Fundusz emerytalny . . . . . 100,—
	Banki: a) rachunek bieżący 4 239,91
	Weksele ciagn. (prima) . . . . .
	Redyskont 123 659,14
	Rachunek bieżący (wierzyciele) 61,60
	Wkłady oszczędnościowe:
	a) za wyp. 3 dn. 128 880,47
	b) za wyp. dłuższ. 44 186,02
1 322,12	Ruchomości . . . . .
1515,11	Koszty wyłożone za członka . . . . .
11 214,39	Gotówka . . . . .
	Zysk do dysp. waln. zgromadz. 3 594,65
428 321,77	428 321,77

Na początku roku sprawozdawczego należało członków 692
 W ciągu roku przybyło nowych członków 94
 Razem 786
 W ciągu roku umarło 4, wystąpiło 22 członków 26
 Pozostało na koniec roku sprawozdawczego 760
zw 23126
Zarząd:
L. Prusinowski W. Ruczkowski J. Kozak.

PP. Pracodawcom do wiadomości i przestrzegania.

Wielkopolska Izba Skarbowa decyzją z dnia 20 2. 1930. L. dz. W. II. — 723/30, zatwierdziła niżej podane normy obliczenia za świadczenia w naturze otrzymane przez pracowników z tytułu służbowego, które należy doliczyć do dochodu otrzymywanego przez pracownika w gotówce, celem opodatkowania podatkiem dochodowym od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę:

- przy dochodzie ponad zł 2 500,— do 3 400,— obliczonym w stosunku rocznym należy liczyć:
  - wartość wolnego mieszkania miesięcznie zł 30,—
  - wartość wolnego utrzymania miesięcznie „ 70,—
  - wartość wolnego mieszkania tygodniowo „ 6,93
  - wartość wolnego utrzymania tygodniowo „ 16,16
- przy dochodzie ponad zł 3 400,— do 5 200,— obliczonym w stosunku rocznym należy liczyć:
  - wartość wolnego mieszkania miesięcznie zł 35,—
  - wartość wolnego utrzymania miesięcznie „ 85,—
  - wartość wolnego mieszkania tygodniowo „ 8,08
  - wartość wolnego utrzymania tygodniowo „ 19,62
- przy dochodzie ponad zł 5 200,— do 12 000,— obliczonym w stosunku rocznym należy liczyć:
  - wartość wolnego mieszkania miesięcznie zł 50,—
  - wartość wolnego utrzymania miesięcznie „ 130,—
  - wartość wolnego mieszkania tygodniowo „ 11,54
  - wartość wolnego utrzymania tygodniowo „ 30,—
- przy dochodzie ponad 12 000,— w wyż do 144 000,— obliczonym w stosunku rocznym należy liczyć:
  - wartość wolnego mieszkania miesięcznie zł 70,—
  - wartość wolnego utrzymania miesięcznie „ 160,—
  - wartość wolnego mieszkania tygodniowo „ 16,15
  - wartość wolnego utrzymania tygodniowo „ 36,92

Powyższe zarządzenie obowiązuje od 1. 4. 1930 na terenie miasta Poznania.
 Poznań, dnia 12 kwietnia 1930.
Magistrat stol. m. Poznania Wydział Podatkowy.

PRZETARG

Fabryka opakowań i etykiet Polskiego Monopoli Tytoniowego Poznań — Staszica, wydzierżawi w drodze ustnego przetargu hotel-pensjonat „SILVA” w Puszczykowie, na okres jednego roku t. j. od 1 maja 1930 r. do 1 maja 1931 r. z prawem automatycznego przedłużenia dzierżawy na dalszy jednoroczny okres.

Przetarg odbędzie się **dnia 28 kwietnia 1930 r.**, o godz. 10 w biurze dyrektora Fabryki, ul. Staszica 15.
 Oferenci złożą przed przetargiem wadium w wysokości 1 000,— zł, kosztą stempli od umowy poniesie dzierżawca. Wybór dzierżawcy zależy od oferowania najwyższej ceny i rekojmii należytego wywiązywania się z zobowiązań.
 Poznań, dnia 22 kwietnia 1930 r.
dw 10 003
Dyrektor: Cyprian

Samochody okazyjne

osobowe, towarowe i ciężarowe różnych fabrykatów, mało używane, **wyprzedajemy** po najniższych cenach. Przy regulacji gotówkowej, udzielamy poważnego rabatu. Firma **Hempowicz-Automobile, ul. Patr. Jackowskiego 49.**
 Tel. 65-15 i 22-22. **zw 22 148**

PLAC

oparkowany 5000 m², z bramą wjazdową, około 100 m. frontu ulicznego Poznań—Jeżyce, **wydzierżawiam** w całości lub częściowo, **zaraz.** Oferty proszę składać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 23 146**

Na wniosek kupca Alojzego Struka w Poznaniu, pl. Sapiieżyński 1, o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 15 maja 1930 r., godz. 11, w tutejszym Sądzie, pokój 23 do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się by przybyli na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 16 kwietnia 1930. **dw 10 0007**
Sąd Powiatowy 2a.

Na wniosek firmy Seweryn Chojnacki, Poznań, Stary Rynek 52, o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 9 maja 1930 r., godz. 11, w tutejszym Sądzie, pokój 23 do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się, by przybyli na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 15 kwietnia 1930. **Sąd Powiatowy 2a. nw 10 008**

Zarząd Spółki Meljoracyjnej Rogoźno (Wlkp.) ogłasza PRZETARG

na prace regulacyjne Wielkiej Wólki.

Projekt wyłożony jest w Urzędzie Meljoracyjnym II w Poznaniu, ul. Matejki 53, gdzie zasięgnąć można także bliższych informacji.
 Oferty należy kierować do dnia 8 maja r. b. pod wyżej podany adres.
 Otwarcie ofert nastąpi dnia 10 maja r. b., punktualnie o godz. 10,30 przed poł., w Urzędzie Meljoracyjnym II. Pierwszeństwo mają oferty, które w kalkulacji uwzględnią odszkodowanie młynów w trakcie trwania robót.
Władysław Świetlik
przewodniczący.
zw 23 142

OBWIESZCZENIE

W sprawie zapobiegawczej firmy M. Rosińska w Inowrocławiu, Rynek 15, w celu ustalenia listy wierzycieli po myśli art. 40 Rozp. Prezyd. Rzpl. z dnia 6. 3. 1928 (Dz. Ust. nr. 27, poz. 244), wyznacza się termin do sprawdzenia wierzytelności na dzień 6 maja 1930, godz. 11, w Sądzie Powiatowym w Inowrocławiu, pokój 36.
 Tymczasowa lista wierzycieli wyłożona jest w biurze mojem w Inowrocławiu przy ul. Toruńskiej 24, a lista sprawdzona będzie wyłożona w Sądzie powiatowym w Inowrocławiu, pokój 35, od dnia 7 maja 1930 r.
 Sprawdzone i ustalone wierzytelności w powyższym terminie można zaskarżyć w ciągu 7 dni od dnia wyłożenia listy w Sądzie Powiatowym. **dw 4877**
 Inowrocław, dnia 23. 4. 1930.
(—) W. Kołodziej, nadzorca sądowy.

OBWIESZCZENIE

W sprawie zapobiegawczej firmy Telesfor Górny w Kruświcy, Rynek 14, w celu ustalenia listy wierzycieli po myśli art. 40 Rozp. Prezyd. Rzpl. z dnia 6. 3. 1928 (Dz. Ust. nr. 27, poz. 244), wyznacza się termin do sprawdzenia wierzytelności na dzień 6 maja 1930, godz. 11,30 w Sądzie Powiatowym w Inowrocławiu, pokój 36.
 Tymczasowa lista wierzycieli wyłożona jest w biurze mojem w Inowrocławiu przy ul. Toruńskiej 24, a lista sprawdzona będzie wyłożona w Sądzie powiatowym w Inowrocławiu, pokój 35, od dnia 7 maja 1930 r.
 Sprawdzone i ustalone wierzytelności w powyższym terminie można zaskarżyć w ciągu 7 dni od dnia wyłożenia listy w Sądzie Powiatowym. **dw 4876**
 Inowrocław, dnia 23. 4. 1930.
(—) W. Kołodziej, nadzorca sądowy.

WYDZIERŻAWIMY

lokale parterowe, nadające się na wszelkie cele przemysłowe i handlowe w Poznaniu, z oświetleniem sufitowym i bocznym, muryne zupełnie suche.
I hala wielkości 550 m² z 2 wjazdami i z 2 wejściami
I hala wielkości 430 m² z 2 wjazdami i z 1 wejściem
I hala wielkości 140 m² z 2 wjazdami
I hala wielkości 63 m² z 1 wjazdem
 oraz 4 lokale na biura. Wszystkie hale i biura są z instalacjami elektrycznymi, z wodociągami, a teren skanalizowany. Zgłoszenia upraszamy do eksp. Kurjera Pozn. pod **zw 23 145**

WYDZIERŻAWIMY

zaraz **lokal**, położony w gmachu przy ul. Marsz. Focha nr. 94/100. — Bliższych informacji udzieli Wydział XII/a Magistratu przy Wolnicy nr. 2, parter, lewo. **Magistrat XII/a.**
nw 10 489
4. N. 2/30.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 26 b. m., o godz. 9, przy ul. Wielkie Garbary 33, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę: **większą ilość towaru krótkiego.** **nw 10 530**
 Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.
Pietruszewski, kom. sąd., Wielkie Garbary 33.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 26 kwietnia 1930 r., o godz. 4 po poł., przy ul. Patr. Jackowskiego 39, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę: **samochód Ford półciężarówka, karoserja limuzyna 6 osobowa.** **nw 10 532**
J. Bartkowiak, kom. sądowy, Poznań, ul. Kochanowskiego 24
Telefon 75-24.

PRZYMUSOWA LICYTACJA

W poniedziałek, dnia 28 kwietnia r. b., o godz. 5 po południu w Żebowie, sprzedawać będę najwięcej dającym za gotówkę: **d 4874**

maszynę do szycia i 3 gęsi.

Zbiórka 30 min. przed licytacją przed restaur. w Żebowie.
J. UJA, komornik sąd. w Pniewach.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo
i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Wille

cała wolna z bardzo obszernym ogrodem, garażem, w Poznaniu przy tramwaju, sprzedam przy wpłacie 70 000 złotych. Krzesiński, Piekary 8, telefon 3560. zdw 46 576

Okazja!

Sypialnie, debowa, fornierowana, nowa tanio sprzedam. Grobla 30, II, lewo. zdw 46 592

Rower

wyścigowy 80 zł sprzedam. Fr. Ratajczaka 29, sutereny. zdw 46 589

Bernardyn

czystorazowy, tresowany, 18-miesięczny, doskonale obrońca, na sprzedaż za 200 zł. Oferty Kurjer nw 10520

Lodówkę

sprzedam. Adres Kurjer zdw 46 595

Na sprzedaż

dom w rynku, powiat, miasto, skład 10x6, 2 okna wystawowe i mieszkanie wolne przy domu, morga ogrodu owocowego, wpłaty 5 do 10 tys. Znaczek na odpowiedź. Zgl. Kurjer zdw 46 603

Chorągiew

narodowa 3 metry. Św. Marcin nr. 3, II, lewo. zdw 46 609

Skład

kolonialny, 2 pokoje i kuchnia, sprzedam. Oferty Kurjer zdw 46 544

Wózek

dziecięcy duży sprzedam. Nowakowski, Wielkie Garbary 51. zdw 46 546

Skład

2 pokoje i kuchnia — zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 46 539

Skrzypce

z futerałem sprzedam. A. Kuja-wa, Wały Kościuski 28. zdw 46 564

Wózków

dziecięcych wybór. — „Świątek dziecięcy”, Kraszewskiego 11. zdw 46 563

Hotel

kompletny, sale, kino, — 95 000, wpłata 50 000, lub zamiana dom, gospodarstwo. (Znaczek). Laszkiewicz Strojna, Grunwaldzka 5. zdw 46 560

Wille

6 pokojowa, ogrodem, centralnym ogrzewaniem, cała wolna sprzedam. Cena 40 000 zł, wpłaty 20 tysięcy zł. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 46 620

Restaurację

z koncesją, urządzeniem sprzedam, centrum miasta. Oferty Kurjer zdw 46 638

Motocykl

New Hudson w dobrym stanie sprzedam. Szoher, Kanałowa 17. zdw 46 637

Biały

szpic prawdziwy na sprzedaż. — Gen. Chłapowskiego 8, I, lewo. zdw 46 651

Samochód „Fiat” 501

prawie nowy w najlepszym porządku za bardzo niską cenę sprzedam. Gieda Handlowa, ul. Stawna 13, tel. 28-08. zdw 46 644

Piekarnia

z powodu wyjazdu zaraz korzystnie do odstąpienia. Do objęcia potrzeba około 5 000. Oferty Skrzypczak, Krotoszyński, Piastowska 15. zdw 46 630

Skład

kapeluszy damskich, dobrze zaprowadzony w prowincjonalnym mieście, 2 600 złotych, zaraz z powodu zamykania sprzedam. — Adres Kurjer zdw 46 631

Powózka

(polowczyk) w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Adamski, Piaskowa 6/7. zdw 46 644

Młockarnia

parowa i lokomobila w dobrym stanie w całości lub częściowo na sprzedaż. Lisiańska, Broniszewice Nowe p. Pleszew. nw 10 529

Sprzedam

skład kapeluszy damskich w pełnym sezonie wraz z mieszkaniem w miasteczku handlowym, ulica główna. Zgłoszenia Kurjer Poznański nw 10 528

Bernardyn

wyrośnięty, ładny okaz na sprzedaż. Mechowo p. Kobylnica. zdw 46 672

Samochód

„Protos”, 6 osobowy otwarty, 4 cylindrowy, 10/30 K. S., po gruntownym remoncie sprzedam tanio lub zamienię na średnią tokarnię. W. Narożny, Poznań, ul. Ogrodowa 15, telefon 2658. zdw 46 675

Plaszcz

damski nowy sprzedam tanio. — Andersz, Tylny Chwaliszewo 14. zdw 46 663

Motor

elektryczny, prąd stały, 5 K. S., 440 volt, w dobrym stanie tanio sprzedam. W. Narożny, Poznań, ul. Ogrodowa 15, telefon 2658. zdw 46 676

Restaurację

z 3 ubikacjami, wprost od właścicieli sprzedam. Adres wskazać Kurjer zdw 46 667

Sprzedam

dobrze prosperującą i zaprowadzoną z całym urządzeniem piekarnię, nadającą się na cukiernię. Oferty do Kurjera rw 9 666

Masła

15 funtów tygodniowo (później więcej), najlepszego z leśnictwa oddam. Zgłoszenia Kurjer rw 9 665

Gramofon szafkowy okazjonalnie tanio

ul. Półwiejska 31, I, lewo. zdw 46 503

Wózek

dziecięcy sportowy, zupełnie jak nowy i koszt do rzeczy na sprzedaż. Piechowicki Chwaliszewo 74. zdw 46 526

Nieruchomość w Kościanie

ul. Śmigilewska 23, składająca się z murowanego domu piętrowego i przeszło 3 morgi roli przy sosie Śmigilewskiej, nadających się pod budowę, będzie dnia 28 kwietnia o godz. 10-tej przed południem w Sądzie Grodzkim w Kościanie pokój nr. 17, przymusowo sprzedana. nw 10492

Sprzedam

żelazo krawieckie kute, maszynę do szycia, dwa palta, noszone ubranie jasne i kurkę łowiecką. Ratajczaka 33, II, lewo. zdw 45 871

Sprzedam

tanio z powodu braku miejsca, używane samochody osobowe. Fiat kryty (mały), Peugeot kartka, 2 Peugeot otwarte Ford otwarte (starszy) na dogodnych warunkach. Zgłoszenia „Praga” Automobile, Plac Wolności 11. Pw 10 998-11

Skład

towarów krótkich przy ruchliwej ulicy Jezyc zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 46 103

Hotel - restauracja

dom piętrowy, wtem rzeźnictwo i skład fryzjerski, duży śpichrz zbożowy w ruchliwym mieście — sprzedam. Oferty do ekspedycji Kurjera zdw 45 605

Wóz

dobry, nośny ca. 30 ctr. na 6 resorach, nadaje się dla piekarni, ogrodnika, rzeźnika. Szajek, ul. Żydowska 28. zdw 46 318

Po najniższych cenach gramofony

sprzedaje F. Balań. Woźna 12. zdw 45 361

Pianino

czarne kryżowe nowe sprzedam. Aleje Marcinkowskiego 28, podwórko kino Casino, II, wejście prawo, Jarmuszkiewicz zdw 46 306

Skład

przy Starym Rynku nadający się na każdą branżę oddam korzystnie. Oferty Kurjer zdw 45 991

Wnę

i wate do kolder, dla krawców i tapicerów najtaniej hurtownie i detalnie poleca Przemysław Welniński, W. Olszański, Św. Marcin 56, I, piętro. P 10 589-14, 103

Pończochy

w wielkim wyborze kolorów hurt. i detalnie poleca bardzo tanio Pracownia Pończoch, Przemysław Welniński, Św. Marcin 56, I, piętro. Pw 10397-15, 26

Meble - kuchenne

wszelkiego rodzaju kupisz najtaniej w stolarni ul. Piaskowa 3, Jan Koniecki. zdw 45 576

3 samochody

Overland-Whippet (2 limuzyny i 1 sportowy) okazjonalnie sprzedam zaraz. Poznań, Autolux, Św. Marcin 43, telefon 2501. zdw 45 666

Skład stroju

dobrze prosperujący, — pewna egzystencja, w powiatowym mieście, zaraz do sprzedania pod korzystnymi warunkami. Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 869

Plaszcze

damskie kostiumy, korzystnie. — Wały Jana III, 9, II. zdw 46 274

Skład

rowerów, emalii porcelany itd. sprzedam, wpłata podług umowy. Szymanowski, Śmigiel. zdw 46 350

Plac

przy Sienkiewicza 3,000 m² sprzedam poważnej instytucji. Oferty Kurjer zdw 46 347

Parcela

jedna lub pół morgi, opłotowana w Puszczykowie, częściowo z materiałem budowlanym, 3 minuty od stacji na sprzedaż. Zgłoszenia: Talarczyk, Puszczykowska. zdw 46 410

Dom

1 ½ morgi ogrodu na sprzedaż. Zabikowo. Oferty Kurjer zdw 46 362

Leksykon

Brockhaus'a tanio sprzedam. — Słowackiego 35, II, prawo. zdw 46 330

Taksówkę

samochodową z stałą koncesją sprzedam. Oferty Kurjer zdw 46 375

Kiosk

w Kuźnicy półwysep Hel bardzo korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Janik Hel 66. zdw 46 392

Opony

820x120 z deskami prawie nowe korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 395

Skład

narożnikowy z dwoma wielkimi oknami wystawowymi przy bardzo ożywionej ulicy do oddania. Oferty Kurjer zdw 46 409

Skład

z mieszkaniem przy głównej ulicy powiatowego miasta zaraz sprzedam. Adres Kurjer zdw 46 426

Pracownię cukierniczą

duży lokal przy ruchliwej ulicy sprzedam za 1,500 zł. Adres Kurjer filia Jezyc zdw 3759

Parcelę

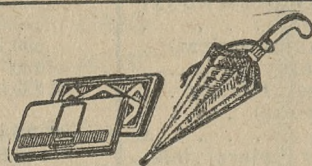
5,000 m w Puszczykowie sprzedam m 2,50. Zgłoszenia tel. 75-27 jw 3760

Maszynę szewską

do latek i walec sprzedam. Frankiewicz, Dąbrowskiego 50 jw 3761

Sprzedam

dobrze pianino, płyta metalowa, 1,500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 450

Torebki, parasole, teki

W. Cyszcz, Poznań, ul. Szkolna 11 Własna pracownia. Pw 10 812-17, 27

Skład

kolonialny, urządzonej I kl., zaprowadzona klientela, z mieszkaniem, miasto 6 000 mieszkańców, sprzedam 2 500 zł. — Strabiel, Wierzbienie 43. zdw 46 658/9

2 Singera

maszyny damskie, okragłe czółenka, po 160 zł, rower męski 100 sprzedam Warsztat Mechaniczny, Kraszewskiego 5. zdw 46 601/2

Rzeźnictwo

przy Placu Świętokrzyskim dobrze prosperującą z całokwitem urządzeniem do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 46 352/3

Motocyklowe

dotatkowe siodełko powietrzne sprzedam Wyrwiński, Górna Wilda 44. zdw 46 473

Skład

mieszkanie sprzedam. Adres Kurjer zdw 46 468

Włóśnie

końskie kręcone, większa ilość — sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 475

Autobus

marki Chevrolet w bardzo dobrym stanie, po generalnym remoncie, nowozarejestrowany, z powodu choroby właściciela na sprzedaż za 5 000. — Zgłoszenia B. Nowak, Rynek Łazarski 4 zdw 46 477

Zakopane

Wytworny magazyn kapeluszy damskich w centrum, najlepszym miejscu, z powodów rodzinnych zaraz sprzedam. Święta egzystencja, rzadka okazja. Gotówki potrzeba ca. 12 000. — Zgłoszenia piśmienne do „Par”, Al. Marcinkowskiego 11, pod 54, 246. Pw 11020-54, 247

Skład

kolonialny, dobrze prosperujący, przy rynku miasta powiatowego, 2 pokoje z kuchnią, z powodu stosunków rodzinnych sprzedam. Zgłoszenia: Sew. Mielżyńskiego nr. 22 a p. Ryx. zdw 46 489

Dwie

morgi dobrej ziemi pod budowę blisko kolei sprzedam. Maciński, Łasek, poczta Zabikowo, Poznań zdw 46 497

Motocykl

1 ½ km. sprzedam. Kościński, Wielkie Garbary 44. zdw 46 514

Majątki

gospodarstwa, kamienice, wielki wybór, mamy do sprzedania, a także do wydzierżawienia, bardzo wiele z rak niemieckich. — Agrabol, Poznań, Dąbrowskiego nr. 2. zdw 46 516

Urządzenie

mleczarni sprzedam. — Włodek, Kaźmierz, pow. Szamotuły. zdw 46 520

Ogród - restauracja

Porcelana — Szkło — Szklanki 10 groszy, najkorzystniej poleca Hurtownia Porcelany. Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 46 530

Samochód

mały, dwuosobowy, sportowy, — sprzedam. Poznań, Dąbrowskiego 33, Lakiernia. zdw 46 527

5 KUPNA

Brylanty

złoto, srebro itd. kupuje F. Tarkowska Poznań, Plac Wolności 11. Pw 9656-10, 111

Majątku

poszukuje celem kupna od 600 do 1200 morg. wymagane ziemia, zabudowania dobre, inwentarze kompletne, dom mieszkalny od 10 pokoi, przy wpłacie od 60—100 tysięcy, Łaskawe zgłoszenia pp. właścicieli z dokładnym opisem z całym zaufaniem do Kurjera zdw 45 923. Zgłoszenia wszelkich pośredników stanowczo wykluczam.

Willę

lub domek na dwie rodziny z ogrodem kupię w Poznaniu. — Oferty Kurjer zdw 45 392

Kupuję

stare siewniki 1 ½ lub 1 ¾ metr. Fimmel, Nowy Tomysł (Wlkp.). zdw 46 174

Do budowl

kupię za gotówkę ca. 120 000 cegły, żwir, piasek, dźwigary, cement. Oferty do Kurjera zdw 46 215

Kupię

dorożkę samochodową w dobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 366

Kupię

używaną szafę do rzeczy. Oferty Kurjer zdw 46 365

Ściany

oszkłone do kantorku składowego kupię za gotówkę. Oferty Kurjer zdw 46 323

Angorę

(kotkę) białą czystej rasy kupię. Oferty Kurjer zdw 46 369

Wiatrak

na wsi lub w mieście kupię. — Oferty Kurjer Poznański zdw 46 396

Oszkłą

szafę ca. 3 metr. szeroką kupię. Oferty Kurjer zdw 46 442

Lokomobile

16—20 KM. tylko w dobrym stanie kupię, Józef Buliński, Leszno, Rynek 26. zdw 46 457

Dzierżawy

domku wzgl. mieszkania, okolica Poznań, poszukuje. Oferty Kurjer zdw 46 485

Gablotkę

repozytorjum, stół składowy oraz szklę do cukrów kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 648

6 KAMIENICE

Kamienica

przy principalnej ulicy Poznania, skład 4 pokoje wolne, dochód roczny 14,900 zł, cena 105 000 zł, wpłaty 60 000 wskazać „Krakus”, Pocztowa 30. zdw 45 837

Biuro

„Administracja Kamienic” przyjmie jeszcze 2—4 administracje. Załatwia sprawy sądowe, eksmisje. Pierwszorzędne referencje. Wynagrodzenie minimalne. Nowy Rynek 13, IV, prawo, tel. 59-21 zdw 46 332

Kamienica

w Wleńniu n/Notecią

z 2 składami, wraz z 5-pokojowym mieszkaniem, 2 duże śpichrze oraz stajnię, ½ morgi ogrodu i duże podwórze przy głównej ulicy, korzystnie na sprzedaż. Oferty skierować M. Sieradzki, Wleń n/Notecią. nw 10 519

Pokój
frontowy, słoneczny, elektrycz-
ność, wynajme. Przecznicza 4. II.
lewo. zdw 46 499

Pokój
dla panów. Marcellego Mottego
7b. parter prawo. zdw 46 501

Pokój
niekrepujący z fortepianem do
wynajęcia. Rybaki 20. II. piętro.
lewo. zdw 46 531

Dwa
pokoje dla małżeństwa. Adres
Kurjer zdw 46 563

Pokój
umeblowany dla panów lub mał-
żeństwa do wynajęcia. War-
chlewski. Przecznicza 2.
zdw 46 665

Pokój
czysty, sympatyczny 1. 5. do wy-
najęcia. Dąbrowskiego 36. dom
ogrodowy. wprost. I. lewo.
zdw 46 653

Pokój
frontowy. Wielkie Garbary 46. I.
prawo. rw 9 662

Pokój
umeblowany wynajme. Drożdżyń-
ska. Nowy Rynek 14/15. parter.
prawo. rw 9 661

Pokój
umeblowany zaraz dla skromnej
studentki. własna pościel. okolica
św. Marcin. Ratajczaka. do 60 zł.
Zgłosz. Wroniecka 3. Gomborg.
rw 9 659

2-3
pokoje i t. d. miasteczko 20 km.
od Poznania. doskonała komunika-
cja. do wydzierżawienia. Wa-
runek: zapłata zgóry na 2 lata i
możliwość udzielenia zupełnie
pewnej, ewentualnie hipotecznej
pożyczki kilka tysięcy. Oferty u-
prasza Kurjer Poznański
rw 9 657

Pokój
umeblowany wolny dla pana. —
Cieszkowskiego 7. wysoki parter.
druga. lewo. drzwi. zdw 46 453

Pokój
frontowy, słoneczny, czysty. wy-
najme solidnemu panu. Szawel-
ska. Ratajczaka 83. zdw 46 469

Blisko
Targów przejściowo elegancki
pokój zaraz. Tamże gabinet bal-
konowy. elektryczność. inteligent-
nemu (stałe) pierwszego maja.
Radomska. Różana 4. III.
zdw 46 472

Pokój
wynajme. Działynskich 8. III.
lewo. zdw 46 471

Przyjmę
2 panów lub bezdzietne małżeń-
stwo na pokój umeblowany od 1
maja. Wąbska. Górna Włda
78. zdw 46 459

Słoneczny
paniom. Woźna 13b. II. prawo.
zdw 46 458

Pokój
dla 1 lub dwu panienek. Fre-
dry 3. prawe skrzydło. parter.
zdw 46 466

Kantaka
8. III. lewo, tanio pokój wy-
najme. zdw 46 481

Pokój
wolny zaraz. Poplińskich 11. I.
pr. lewo. zdw 46 478

Pokój
frontowy, ładnie umeblowany so-
lidnemu panu wynajme. Słowac-
kiego 25. III. lewo. jw 3763

Pokój
dla dwu panienek, pościel poża-
dana. Mostowa 4-a. II. front.
zdw 46 491

Dwuosobowy
pokój. Skryta 10. parter. lewo.
zdw 46 496

Balkonowy
pokój umeblowany wynajme. —
Zielona 7. III. prawo.
zdw 46 495

Pokój
wynajme. małżeństwo nie wyklu-
czono. Mostowa 29. front. IV.
zdw 46 493

Panu
wspólny. Wierzbicice 39. IV. le-
wo. zdw 46 515

Wejściem
schodów pokój frontowy elektry-
ka. wynajme. Marszałka Focha
nr. 47-a. II. lewo. zdw 46 512

Wynajme
pokój słoneczny dobrze umeblo-
wany solidnemu panu zaraz lub
1. V. Szajarska 24. I p. prawo.
zdw 46 510

Uczciwa
panienkę wspólny pokój. Pieka-
ry 6. parter. prawo. zdw 46 506

Małżeństwo
lub dwie osoby przyjmie na po-
kój. Włodarczyk. Matejki 6. dom
ogrodowy. zdw 46 519

Pokój
małżeństwu wskazuje Kurjer
zdw 46 578

Pokój
frontowy, umeblowany, tramwaj.
autobusy przed domem. — Patr.
Jackowskiego 3. I. lewo.
zdw 46 562

Panom
lub małżeństwu pokój. Grobia
nr. 80. II. lewo, narożn. Wiel-
kich Garbary. zdw 46 591

Na
wspólny pokój dwie panienki —
ewentualnie obłady. — Kłosowa
Góra Przemysłowa 4. parter.
zdw 46 584

Elegancki
pokój. Miłyńska 12. I. prawo.
zdw 46 606

Pokój
umeblowany 1-2 osobowy. uży-
walność kuchni. bez. wynajme.
Keya 1. I. prawo. zdw 46 605

Dwuosobowy
pokój. Matejki 45. II. lewo.
zdw 46 582

Dwa
pokoje umeblowane z używaniem
kuchni małżeństwu wynajme. —
Adres Kurjer zdw 46 608

Pokój
1-2 solidnym panom. Wielka 18.
IV. lewo. zdw 46 572

Pokój
Woźna 14-b. III. Hojnacka.
zdw 46 553

Panienka
poszukuje skromnego pokoju w
śródmieściu. Oferty Kurjer
zdw 46 376

Niekrepującego
pokój poszukuje student. Oferty
Kurjer zdw 46 388

2
umeblowanych pokoi z używa-
niem kuchni poszukuje bezdziet-
ne małżeństwo w lepszym domu.
Oferty Kurjer zdw 46 383

Jednoosobowy
niekrepujący pokój dla pana po-
trzebny zaraz. Oferty z poda-
niem warunków do Kurjera
zdw 46 435

Pokoiku
poszukuje zaraz lub 1. 5. blisko
Placu Nowomiejskiego. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 46 431

Skromnego
niekrepującego pokoju poszuku-
je studentka zaraz lub 1. V.
Oferty z ceną do Kurjera
zdw 46 583

Wydzierżawie
ogród na Wildzie. Debcu. Za-
remba. Górna Włda 51.
zdw 46 610

Fotografje
portrety artystyczne wykonują
Bracie Pecheracy. Aleje Marcin-
kowskiego 8. telefon 39-65.
dł 3 835

Letniska
we dworze lub leśniczówce poszu-
kuje na 2 miesiące. Zgłoszenia
Kurjer zdw 46 359

Przyjmuję
jedwabne, wełniane pończochy do
nadrobienia. Nowy Rynek 9/10.
zdw 46 357

Wózka
dla chorej (w pozycji leżącej) szu-
kamy celem wypożyczenia za do-
brem wynagrodzeniem na prze-
ciąg 8 tygodni. Oferty Kurjer
zdw 46 324

Garaż
poszukują Polaczkę i Lisiewski.
Plac Wolności 14. zdw 46 401

Książki
oprawia solidnie. tanio. Introliga-
torna. Przecznicza 11a.
zdw 46 405

Drogerzysta
lat 23. właściciel drogerji. brun-
net. szuka celem ożenku znajo-
mości pan. Majątek dla wspólnie-
go dobra pożądan. Pośrednic-
two rodziców i krewnych mile
widziane. Dyskretna rzecz hono-
rowa. Oferty z fotografją do Ku-
rjera Poznańskiego pod
zdw 45 467

24 NAUKA

Kursy stenografji
pisanie na maszynach. Kantaka
I. II. piętro. zdw 44 588

Tango
Nowy kurs rozpoczynam w pla-
tek 2. Pocztowa 29. Mikołajczak
zdw 45 597

**Nauczycielka-
wychowawczyni**
z dobrem francuskim i niemiec-
kim i muzyką potrzebna od 1. 5.
Zgłoszenia z podaniem świadectw
referencyj i wynagrodzenia pod
zdw 46 076

Student
znający dobrze język francuski
i literaturę francuską z zakresu
8 klas gimn. może się zgłosić.
Adres wskazuje Kurjer zdw 46 341

25 MUZYKA

Trębacz
młodego przyjmie z wolnym u-
trzymaniem i pensją Guziński.
Miedzichód n/Warta. Rynek 7.
Warunki podać. zdw 46 013

Pianistka
i czelista albo obligacista po-
trzebne. Zgłoszenia Kurjer
zdw 46 262

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych

Książkowy - bilansista
korespondent polsko-niemiecki.
trzeźwy. obowiązkowy. 10-letnia
praktyka w większych przedsię-
biorstwach poszukuje odpowied-
niej stałej posady zaraz lub póź-
niej. Miejscowość obojętna. Pri-
ma świadectwa. referencje. Ła-
ska oferty Kurjer zdw 45 160

Ogrodnik
kawaler. lat 24. z dobrymi świa-
dectwami. poszukuje zaraz posa-
dy. Zgłoszenia M. Czerniak.
Chwalibogowo I. powiat Wrze-
śnia. zdw 45 914

Osoba
z inteligencją. władająca języ-
kiem polskim i niemieckim. zna-
jąca życie i robotki z bardzo
dobrymi poleceniami. szuka po-
sady jako bona. mogąca również
wyreżować pania domu. Miejsco-
wość obojętna. Oferty Kurjer
zdw 46 317

Młody
człowiek ze znajomością języka
angielskiego, francuskiego, nie-
mieckiego, piszący biegle na ma-
szynie szuka posady. Oferty Ku-
rjer zdw 46 249

Stenotypistka
biegła. 9 lat praktyki. obeznana
z wszelkimi pracami biurowymi
szuka posady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 45 319

Skrzypaczka
obligacista rutynowana równo-
cześnie śpiewaczka. wolna od 1
maja. Kielec. restauracja „Zaci-
sze”. Bednarek. zdw 46 097

Gospodyni
szuka posady od 1. 5. Oferty
Kurjer zdw 46 115

Dla mojej posługaczki
poszukuje dobrej posługi. Oferty
prosze do Kurjera zdw 46 268

Sumienny
pracowity Poznańczyk. kawaler.
lat 25. szuka posady księgowego.
korespondenta polsko-niemieckie-
go w banku lub innej przedsię-
biorstwie od 1. 5. Czeretolna sa-
modzielnia praca biurowa. szkoła
Ekonomiczno-Handlowa. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 45 998

Książkowa
znająca żurnal amerykański.
biegła w języku polskim i nie-
mieckim poszukuje posady. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 46 205

Panienka
lat 19. inteligentna, muzykalna.
poszukuje posady do towarzy-
stwa pani lub panienki w domu
wyższej inteligencji. — Miejsco-
wość obojętna. Oferty Kurjer
zdw 46 171

Technik dentystyczny
mody. pracujący w metalu róż-
nym systemem. znający roboty
metalowe. lane. puste. lane korony
i inne oraz kauczkowe. —
poszukuje posady zaraz. Roman
Barański. u p. Szalczyńskiego.
Chodzież. zdw 46 109

Pokojuowa
poszukuje miejsca na wyjazd lub
do dworu. Oferty Kurjer
zdw 45 978

Krawcowa
działa na garderobe damską.
dziecięcą poszukuje pracy w Po-
znaniu. wyjeżdże chętnie na wies
Oferty Kurjer zdw 45 970

Kupiec
lat 38. dzielny podróżujący. za-
prowadzony u piekarni i w skła-
dach spożywczych. poszukuje za-
stępstwa miłna lub branży spo-
żywczej na miasto Poznań lub
provincję. Łaska oferty do
Kurjera zdw 45 924

Pod opaską

wysyłamy „Kurjera Poznańskiego“ również. Przedpłata przy wy-
syłce pod opaską wynosi

9 złotych miesięcznie

(abonament 4,— zł, porto 4,75 zł, opaska 25 groszy, razem 9,— zł.
za granicę 11 złotych miesięcznie (abonament 4,— zł, porto 6,75 zł,
opaska 25 groszy, razem 11,— zł). Nadesłanie należności przed 1 ka-
dego miesiąca zapewnia regularną, codzienną ekspedycję. Przy
zamówieniu prosimy donieść, czy gazetę wysłać w opasce
firmowej lub krytej.

Administracja

Studentka
poszukuje pokoiku w okolicy Ła-
zarza. Oferty Kurjer zdw 46 432

Poszukuje
pokój w centrum w cenie od
45 do 50 zł. Oferty Kurjer
zdw 46 500

Poszukują
pokój krawcowe w śródmieściu
zaraz. Oferty Kurjer zdw 46 536

„Informator“
poszukuje pokoi. Ratajczaka 15
(Pasaż). zdw 46 613

Poszukuje
pokój skromnego. umeblowane-
go lub próżnego. Oferty z ceną
Kurjer rw 9 656

Panienka
szuka skromnego pokoiku. Oferty
Kurjer zdw 46 535

13 LOKALE

Ubikacje
handlowe przy Placu Wolności.
nadające się na składnice. biura
itp. około 350 m² na I. piętrze w
całości lub częściowo wprost od
gospodarza natychmiast do wy-
najęcia. Oferty Kurjer
zdw 45 856

14 DZIERŻAWY

Piekarnia
dobrze prosperująca jedna we
wsi kościelnej, fabryka, szkoła.
począ w miejscu. Dzierżawa 60
zł. zaraz lub później do odstąpienia.
Agencji wykluczeni. Adres
wskazuje Kurjer zdw 46 411

Skład
z mieszkaniem do wynajęcia
przy bardzo ruchliwej ulicy od
1 maja 1930 w Wolsztynie. Zgło-
szenia: Biała Góra 17. (Nie bla-
watnicy). zdw 46 511

Piekarnia
dobrze prosperująca jest zaraz do
objęcia. Zgł.: Melchior Owczar-
czak. Grodzisk. ul. Szeroka 7.
nw 10524

Gościniec
Poszukuje dajęzawy gościnca we
większym majątku. zaraz lub
później. Łaska oferty uprasza
Karpinski. Kobryn. pow. Krot-
osym. Nowy Rynek 130.
zdw 46 626

Ubikacji
nadającej się na hurtownię wzgl.
wolny skład w śródmieściu poszu-
kuje od zaraz. Oferty Kurjer
zdw 46 532

Bufet
oddam na rachunek przez czas
sezonowy. dobrze prosperujący.
Objęcie 1500 złotych. Spieszne
zgłoszenia Centrala. św. Marcin
178. zdw 46 504

Puszczykówo
umeblowane pokoje z kuchniami
na lato do wynajęcia. Gorazdow-
ska. zdw 46 436

Szukam letniska
w suchej, leśnej okolicy (lasy
państwowe pożądan) dla 2 ro-
dzin 4 pokoje z kuchnią lub po
2 pokoje z kuchnią blisko siebie
położonych. Warunek nie dalej
25 kilometrów od Poznania. moż-
ność otrzymania nabiątu. wło-
szczyzny na miejscu. Oferty do
Kurjera Poznańskiego pod
zdw 46 422

W Puszczykówo
wynajme jeden, dwa lub trzy po-
koje z kuchnią blisko lasu i
dworca. Willa Haliny Grodzkiej
Puszczykówo. w pobliżu soltyza
zdw 46 390

Puszczykowo
2 i 3 pokojowe mieszkanie. lepsze
przy lesie, na sezon letowy do
wynajęcia. Władomość: Kurjer
Poznański zdw 46 298

Truskawiec
pensjonat „Zacisze” znany z wy-
kwintnej i troskliwej kuchni
otwarty od 15 maja. zdw 46 635

Poronin
pensjonat „Stary Dwór”. Jadwi-
gi Dzięgłowej. cały rok otwarty.
Kwiecień, maj, czerwiec ceny
zniżone. zdw 46 628

16 OSOBISTE

Pań
wracających ze Śremu do War-
szawy w drugie Święto Wielkiej-
nocy. które przesiadały się w Ino-
wrocławiu. prosi pan. jadący z
niemi celem nawiazania kores-
pondencji o łaskawe podanie a-
dresu do Kurjera Poznańskiego
zdw 46 445

W odpowiedzi
na ogłoszenie z dnia 23. 4. 30 za-
znaczam, że pan Dutkowski Sta-
niław. Staroleka. Bystra 47. ża-
danych długów za mnie nigdy nie
płacił. Oświadczenie jego uwa-
żam za zemstę. Elżbieta Dutkow-
ska. zdw 46 423

Dwóch
panów przejeżdżających prywat-
nym samochodem dnia 24 b. m.
przed pol. przez Stary Rynek, —
którzy się kłaniali pani w bezo-
wym płaszczu i czerwonym ka-
peluszu, proszeni są o podanie
adresu do Kurjera zdw 46 524

22 ROZMAITE

Bufetowy
(kelner) przyjmie bufet na ra-
chunek. Okolica obojętna. Zgło-
szenia do Kurjera Poznańskiego
pod zdw 46 238

Obrazy i oprawy
najtańszej i najkrośniejszej Witold
Lewicki. Wrocławska 36.
Pw 10 390/1-14,76/7

Oddam
chłopczyka 2 tyg. na własne.
Oferty Kurjer zdw 46 618

Wykonuję
garderobe damską, dziecięcą.
Frankowska. Wodna 17/18. II.
rw 9 660

Buciki szkolne
to nasza specjalność! Mocne, ca-
łe ze skóry, trudne do zdarcia!
Ceny tak niskie, jakich nigdy je-
szcze w Polsce nie było! Od 17.50
polecia. Fabryczny Skład Obuwia
„Waza”. ul. Wrocławska 15.
Pw 11 030-17.62

Pensjonat
dla przyjeżdżnych Poznań. Gwar-
na 17. II. Pokoje umeblowane
większe i mniejsze. Ceny przy-
stępne T. Rowecka. zdw 46 430

Przyjmuję
wszelkie przepisywania na ma-
szynie. Poznań. Prusa 20. front.
II. prawo. zdw 46 429

Oddam
chłopczyka na własność w dobre
rece. Adres Kurjer zdw 46 460/1

Koldry
nowe poszywa, stare przerabia
po niskich cenach Sulewski. Sta-
ry Rynek 60. wejście z Wro-
cławskiej. zdw 46 579

23 OŻENKI

Ożenić
się lub wyjść za mąż najłatwiej
mając gotówkę, którą osiągnąć
możesz kupując los 1. klasy Lo-
terji Państwowej za 10 zł w ko-
lekturze Józefa Hławskiego. So-
snowiec. 3-go Maja 23. Zamów —
zapłacisz po otrzymaniu.
nw 10 295

Lekarz
Dr. med. naważe korespondencję
z przystojną, inteligentną, mają-
tą panną. Cel matrymonialny.
Dyskretna rzecz honorowa. Zgło-
szenia Kurjer zdw 46 052

W Poznaniu
jestem piątek, sobotę, niedzielę
w restauracji Hotelu Centralne-
go, ul. Franciszkańska. — Piotr
Mrówka. zdw 46 522

Kawaler
lat 30 (połowy) poszukuje panny
do lat 25 w celu matrymonjal-
nym. Oferty Kurjer zdw 46 571

XXV

Bluralistka
początkująca szuka posady. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 46 657

Gospośia
inteligentna i przystojna lat 28, szuka posady gdzie niema pani domu, najchętniej w majątku. Oferty Kurjer zdw 46 446

Panienka
szuka posady do szycia. Oferty Kurjer zdw 46 444

Dziewczyna
starsza, uczciwa i zaufana z do-
brzymi poleceniami poszukuje po-
sady do wszystkiego z gotowa-
niem od 1 maja. Oferty Kurjer
zdw 46 443

Pracznka
uczciwa szuka prania. Oferty
Kurjer zdw 46 433

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-
szukuje od 1. 5. posady. Oferty
Kurjer zdw 46 427

Panienka
młoda, miła, znająca cośkolwiek
książkowość gospodarczą poszu-
kuje posady początkującej w ma-
jątku. Oferty Kurjer
zdw 46 425

Szofer
żonaty, posiadający czerwony dy-
plom szuka posady zaraz. Zgło-
szenia: J. Kandziora, Miedzy-
chód n/W., Dworcowa 20.
zdw 46 419

Panienka
z ukończoną prywatną szkołą
handlową, pisząca biegle na ma-
szynie, znająca język niemiecki,
z praktyką, szuka zajęcia. Ku-
rjer zdw 46 451

Szofer - dekarz
poszukuje posady. Zgłoszenia do
Kurjera pod nw 10 518

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem szuka po-
sady od 1. Oferty Kurjer
zdw 46 474

Szofer
mechanik, trzeźwy, sumienny,
obowiązkowy, kilkuletnia prak-
tyka, dobrymi świadectwami,
obeznany z różnymi typami ma-
szyn, poszukuje posady prywat-
nie lub doróżkę. — Łask. oferty
Kurjer zdw 46 463

Dziewczyna
szuka pracy. Oferty Kurjer
zdw 46 456

Pomocnik ogrodnicy
poszukuje posady. Of. do Ku-
rjera Poznańskiego zdw 46 467

Odciażaczka
wód mineralnych poszukuje pra-
cy. Oferty Kurjer zdw 46 480

Posługaczka
uczciwa szuka posady od 1 ma-
ja. Oferty proszę złożyć do Ku-
rjera pod zdw 46 482

Dziewczyna
wiejska, cośkolwiek gotowaniem,
szuka posady zaraz lub 1 maja.
Oferty Kurjer zdw 46 518

Służąca
skromna i uczciwa szuka posady
do wszystkiego z gotowaniem. —
Kurjer zdw 46 517

Szofer
z dobrymi poleceniami poszukuje
posady, trzeźwy, sumienny od 1.
lub później. Oferty Kurjer
zdw 46 069

Posługaczka
poszukuje posady lub prania. —
Oferty Kurjer jw 3755

Szofer
inkasent, woźny lub magazynier
kawaler z kauceją 1500 zł poszu-
kuje posady w poważnym przed-
siębiorstwie. Oferty Kurjer
zdw 46 020

Pierwszorządny
jazzbandzista wolny zaraz lub 15.
5. Schikanowski, Grudziądz, ul.
Długa 14. zdw 46 348

Szofer - mechanik
rok praktyki, z dyplomem fran-
cuskim i polskim, władający je-
zykiem polskim, niemieckim i
francuskim poszukuje posady. —
Józef Książkiewicz, Brzoza, po-
czta Buk, pow. Szamotuły.
zdw 46 342

DZISIAJ W KINIE
Apollo: W sidłach kłamstwa.
Aurora: „Najnowsze dzieje
Tarzana”.
Casino: „Miłość bez grosza”.
Colosseum: „W szponach 20-
tych djabłów”.
Edison: W porzywie zmysłów.
Hafia (dawn. Bajka): „Skrzy-
dlata flota”.
Metropolis: „Dusze w niewoli”.
Odeon: „Dzwonnik z Notre
Dame”.
Renaissance: „Prawo krwi”.
Słońce: „Zaginiona żona”.
Wilsona: „Człowiek śmiechu”.

Pomocnik
drogeryjny dopiero wyuczony —
jeszcze bez dyplomu przyjmie po-
sady za utrzymanie. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 46 346

Pierwszorządny
praca i prawodawca poszukuje
pracy poza dom. Wiadomość: —
Stawski, Skarbowa 13.
zdw 46 345

Dziewczyna
młodsza, pilna i sumienna, poszu-
kuje posady od 1 maja do dzieci
lub do wszystkiego z skromnym
gotowaniem, świadectwa dobre.
Zgłoszenia do Kurjera zdw 46 345

Starsza
panienka znająca robotki ręczne
przyjmie posadę do robót od
1. 5. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 46 361

Dziewczyna
pracowita, uczciwa, lat 18, umie-
jąca cośkolwiek gotować poszu-
kuje posady od 1. 5. ewentl. do
dzieci. Oferty Kurjer zdw 46 334

Mechanik
precyzyjny poszukuje posady. —
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 46 328

Stenotypistka
biegła w stenografii polskiej i
niemieckiej poszukuje posady. —
Oferty Kurjer zdw 46 374

Szofer - służący
bezdzielne małżeństwo, żona po-
krojowa poszukują posady, miej-
scowości obojętne. Łaskawe zgło-
szenia Kurjer zdw 46 377

Stenotypistka
poszukuje posady zaraz. Oferty
„Par”, Aleje Marcinkowskiego 11
pod nr. 54.242 Pw 11 016-54.242

Pracznka
młoda silna sumienna szuka pra-
ni poza domem. Łaskawe oferty
Kurjer zdw 46 385

Kucharka
umiejąca dobrze gotować poszu-
kuje posady od 1 maja. Oferty
Kurjer zdw 46 384

Inteligentny
młodzieniec mający zdolności
dziennikarskie oraz znajomość
kilku języków poszukuje posady
biurowej lub innej. Oferty Ku-
rjer zdw 46 382

Szofer - monter
władający językiem polskim, nie-
mieckim i francuskim poszukuje
posady, może złożyć kaucję. Ła-
skawe zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdw 46 402

Gospodyni
poszukuje posady samodzielnej
od 1. lub później. Najchętniej do
samotnej osoby. Miejscowości obo-
jętne. Oferty Kurjer zdw 46 415

Kucharka
samodzielną gotowaniem poszu-
kuje od 1. 5. posady. Oferty do
Kurjera zdw 46 414

Pokojuowa
z szyciem i haftowaniem poszu-
kuje posady od 1. 5. 30. Oferty
Kurjer zdw 46 408

Młoda
panienka przyjmie posadę elew-
ki zaraz bez wynagrodzenia. —
gdzie mogłaby się wyuczyć goto-
wania. Adres wskaże Kurjer
zdw 46 574

Fryzjerka
kursistka szuka posady zaraz. —
Adres wskaże Kurjer zdw 46 573

Osoba
starsza, inteligentna, znająca do-
brze prowadzenie pensjonatu, po-
szukuje posady lub też do inter-
natu. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 46 583

Dziewczyna
skromna, uczciwa, czysta poszu-
kuje posady do dzieci. — Oferty
Kurjer zdw 46 586

Mleczarz
serowar, dobrymi świadectwami
i poleceniami, poszukuje posady
lub dzierżawy. Zgłoszenia: agen-
tura Kurjera, Leszno, Komeni-
sza, nw 10522

Szofer
kawaler, z dobrymi świadectwa-
mi i poleceniami, poszukuje po-
sady. Oferty Kurjer zdw 46 600

Pomocnik
handlowy branży kolonialnej z
kilkuletnią praktyką biurową i
obezpieczeniową szuka odpowied-
niej posady, chętnie na majątku.
Zgłoszenia Kurjer zdw 46 593

Dziewczyna
z gotowaniem, prasowaniem bie-
lizny sztywnej, poszukuje po-
sady do wszystkiego. Oferty Ku-
rjer zdw 46 607

Dziewczyna
samotna, lat 26, poszukuje po-
sady zaraz lub później, obeznana
z wszelkimi maszynami motorowe-
mi, ssąco-gazowymi. Łaskawe of-
erty do Kurjera zdw 46 636

Szofer - monter
trzeźwy, sumienny, z kilkuletnią
praktyką warsztatową, dobrymi
świadectwami, poszukuje pry-
watnej posady, miejscowości obo-
jętne. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 46 552

Gospodyni
kucharka samodzielną, znająca
wykwintną kuchnię, poszukuje
posady od 1 maja. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 46 541

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem
i prasowaniem sztywnej bielizny
od 1. 5. Zgłoszenia Kurjer
zdw 46 542

Szukam
posady do wszystkiego, z goto-
waniem. Kurjer zdw 46 565

Leśnik
poznawczy, lat 30, energiczny te-
picier wszelkich szkodników, do-
brze obeznany z prowadzeniem
gospodarstwa leśnego i łowieckie-
go, skromnych wymagań, poszu-
kuje posady leśniczego lub jakiejkol-
wiek w prywatnych lasach
Poznańskiego lub Pomorza od
lipca lub października. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer Poznański pod
zdw 45 915

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami, uczci-
wa, pracowita, poszukuje posady
do wszystkiego. Oferty Kurjer
zdw 46 652

Szofer
młodszy, pilny, uczciwy, dobrze
poleciony, skromne wymagania,
poszukuje posady. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 46 649

Panienka
znająca króć i szycie poszukuje
posady do dzieci. Łaskawe zgło-
szenia przyjmują Julia Manka,
Częstochowa, Pułaskiego 9.
zdw 46 624

Leśnik
poszukuje posady jako taki, gajow-
cy, uchodząca, szlach, żonaty lat
33, obeznany z wszelkimi pracami,
długa praktyka, bażanternik,
dobry tpicier wszelkich szkodni-
ków, gospodarz rolny i rybny.
Łaskawe oferty pod zdw 46 627
Kurjer Poznański.

Inteligentna
panienka, pisząca na maszynie,
pracowała w większym przedsię-
wzięciu, szuka zaraz odpowied-
niej posady. Oferty Kurjer
zdw 46 633

Młynarz
lat 25, poszukuje posady od 1. V.
lub później na parowem, motoro-
wym młynie, wykonuje mniejsze
remonty przy motorach. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer zdw 46 634

Bona freblanka
z dobrymi świadectwami, z nie-
mieckim i szyciem poszukuje po-
sady. Grochowska 33. I. lewa.
zdw 46 630

Pomocnik
piekarski, który się zna na piecu
piersiowym może się natychmiast
zgłosić. Adres wskaże Kurjer
zdw 46 681

Osoba
inteligentna zajmie się gospodar-
stwem domowym i wychowaniem
dzieci. Oferty do Kurjera Po-
znańskiego zdw 46 677. Obejmie
posadę zaraz.

Książkowa - bilansistka
z długoletnią praktyką, umiejąca
pisać na maszynie, szuka posady.
Oferty Kurjer zdw 56 674

1 000 zł
kaucji złoży skłórnik na posadę z
branży, inkasenta lub inną. Oferty
Kurjer zdw 46 567

23 WOLNE MIEJSCA
Panowie i Panie
będą przyjęci w charakterze ak-
tywistów za dobrem wynagro-
dzeniem. Zgłoszenia ul. Seweryna
Mielżyńskiego 25 a. p. Szczepa-
ńska, godz. 12—15. zdw 46 018

Uczeń
potrzebny do drogerii przy wol-
nym stole i stacji. L. Weich-
man, Oborniki, Rynek 1.
zdw 46 035

Panie do tańca
poszukuje „Troadero”, pl. No-
womiejski 10-a. zdw 46 165

20
i więcej złotych dziennie zarobić
mogą starsze, inteligentne panie
przy sprzedaży opatentowanych
nowości dla pań. Zgłoszenia do
firmy B. Prusiewicz, wytwornia
pasów brzusnych „Pruiapol”,
biustonoszy etc. Poznań Młyn-
ska 9. Pw 11 004-17.33

Akwizytor
do odwiedzania klientów w Wiel-
kopolsce i na Pomorzu poszuki-
wany zaraz Reflektanci obezna-
ni z branżą materiałów budowlano-
wych i węgla mają pierwszeń-
stwo. Szczegółowe oferty z poda-
niem dotychczasowej działalności i
referencjami prosimy nadsyłać
„Par”, Poznań, Al. Marcinkow-
skiego 11 pod nr. 16.206.
Pw 10 928-16.207

Parkietówki
młode, przystojne do Winiarni w
Poznaniu. Adres wskaże Kurjer
zdw 46 278

Dyrektoryzy
samodzielną poszukuje zaraz Sa-
lon mód damskich w Poznaniu.
Zgłoszenia Kurjer zdw 45 870

Ucznia
z ukończoną szkołą handlową
lub 5 klas gimn. przyjmie zaraz
lub później przedsiębiorstwo zbo-
żowe. Firma Kotecki & Jaskow-
ski, Rawicz. zdw 45 247

Uczeń
fryzjerski. Wjazdowa 8.
zdw 46 490

Służąca
czysta, zdrowa, uczciwa, z do-
brzym gotowaniem, bez prania,
potrzebna. Pocztowa 21, parter,
prawo. zdw 46 513

Młodsza
księżkowa, pisząca biegle na ma-
szynie, potrzebna zaraz. Poznań,
Wielkie Garbary 37. skład.
zdw 46 508

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzeb-
na zaraz. Wskaże Kurjer
zdw 46 523

Panny
biegłe do krawiecczyni dam-
skiej oraz uczennice mogą się za-
raz zgłosić. Mostowa 26, III.
prawo. zdw 46 559

Człowiek
do prowadzenia gospodarstwa 80
morgowego, w średnim wieku,
dobre świadectwa, poszukiwany.
Oferty Kurjer zdw 46 580

Krawcowa
tylko z dobrem szyciem i krojem
dla dzieci potrzebna. Adamska,
ul. Łakowa 8. zdw 46 531

Służąca
uczciwa do wszystkiego potrzeb-
na od 1 maja. Jurkowska, Bzo-
wa 9, tel. 5124. zdw 46 597

Służąca
potrzebna zaraz. Poznański Zak-
ład Ortopedyczny, ul. Gasio-
rowskich 7. dw 4369

Kucharka
samodzielną z dobrem gotowa-
niem, do wszystkiego pracy domo-
wej od 1 maja. Wiek około 35
lat. (Pokojuowa w domu.) Zgło-
szenia pomiędzy 6—7 Plac Wolności
5, I. piętro. zdw 46 622

Służąca
do wszystkiego, uczciwa, czysta,
grzeczna, z dobrem gotowaniem,
potrzebna 1 maja. — Cukiernia
Górna Wilda 51. zdw 46 611

Krawcowa
wpracowane na sukienki na stałe
przyjmie Pilińska, Lodowa 1.
I. azar. zdw 46 555

Potrzebna
służąca do wszystkiego z dobrem
gotowaniem. Matejki 61, III. le-
wo. zdw 45 590

Poszukuje
inżyniera mechanika (warszta-
towiec) pożądana gruntowna zna-
jomość silników spalinowych. —
Oferty do Kurjera wraz poda-
niem wynagrodzenia oraz odpisy
świadectw zdw 45 608

Uczeń
inteligentny, możliwie z ukoń-
czoną szkołą handlową, potrze-
bny do biura. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdw 45 831

Administratorka
lub administratorki poszukuje
mniejsza apteka 400 — zł mie-
scisznie wolne utrzymanie i mie-
szkanie przy aptece. Zgłoszenia i
referencje do Apteki w Miejskiej
Górze, powiat Rawicz. dw 4 836

Dziewczyna
szkolna na popołudnie do dzieci.
Poplińskich 7, III. prawo. zdw 46 344

Służąca
czysta, sumienna, z dobrem go-
towaniem do wszystkich prac
potrzebna. Zgłoszenia od godz.
5—6. Św. Marcin 4, skład futer.
zdw 46 551

Potrzebne
panienki do sprzedaży wyrobów
miesznych poza dom. Oferty Ku-
rjer zdw 46 557

Ucznia
przyjmie Głębocki, mistrz stolar-
ski. Szewalska 19. zdw 46 545

Uczciwa
pracowita, czysta, z dobrymi
świadectwami służąca potrzebna
zaraz. Skromne, wiejskie dzie-
wczeta najchętniej widziane. Da-
browskiego 151, I. p. prawo.
zdw 46 543

Inkasenta
przyjmie drukarnia, — pożyczki
1000, posada stała. Małecki, Po-
znań, Rybaki 20-a. zdw 46 548

Potrzebny
pierwszorządny kucharz do obje-
cia kuchni na rachunek. Wlodo-
mość: Toruń, „Dwór Artusa”,
kawiarnia i restauracja.
Pw 11 029-64.130

Kucharka
gospodyni potrzebna do pierwszo-
rzednego hotelu na prowincję od
1. 5. 1930. Zgłoszenia: agentura
Kurjera Poznańskiego, Leszno,
Komeniusza, nw 10523

Kucharka
znająca bardzo dobrą kuchnię,
potrzebna 1. 5. Zgłoszenia: Cheł-
mońskiego 20, II p. zdw 46 540

Wolna posada
na stałe dla samodzielnej biuro-
wej. Wymagana kaucja 2 000 zł.
Oferty Kurjer zdw 46 616

Stelmach
potrzebny. Gospodarz, Focha 72.
zdw 46 643

Do apteki
w mniejszej miejscowości po-
trzebna od 1 czerwca, ewentual-
nie 1 lipca rutynowana męska siła
techniczna, możliwie władająca
językiem niemieckim. Ko-
rzystne warunki. Zgłoszenia wraz
z referencjami do ekspedycji Ku-
rjera Poznańskiego pod
zdw 46 623

Potrzebna
służąca z bardzo dobrym samo-
dzielnie gotowaniem i praniem.
Dwoje osób, dziecko, od pierwszo-
go maja. Warunek: czysta, lubi-
ać dzieci. Zgłaszać się od 9
rano. Mazowiecka 5, dzwonić
dwa razy. Inżynierowa Marowa.
zdw 46 620

Posługaczka
z świadectwami potrzebna. Plac
Asnyka 4, I. prawo, 2—3.
zdw 46 678

Pana
młodszego do ekspedycji z kauceją
500 zł. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 46 679

Apteka
w Pełpnie poszukuje aptekarza
(ki) na zastępstwo lub stałe. Zna-
jomość języka niemieckiego po-
trzebna. Upraszam się o podanie
referencji i warunków pod
dw 4 875

Bufetowa
potrzebna zaraz. Restauracja A-
tlantic, Stary Rynek 80/82.
zdw 46 664

Służąca
uczciwa i czysta z gotowaniem
od 1. 5. 1930 potrzebna. Stanisław
Górski, Poznań, Wroniecka 18.
rw 9 663

Lekarz
potrzebny na małe miasto. Powo-
dzenie i mieszkanie zapewnione.
Zgłoszenia Kurjer rw 9 654

Krawcowa
sila pierwszorządna potrzebna do
Salonu Mód. Adres wskaże Ku-
rjer zdw 46 575

Ekspedjentka
uczennica
potrzebna zaraz. Skład obuwi.
Marszałka Focha 65. zdw 46 340

Służąca
do wszystkiego dobrze polecona
potrzebna zaraz. Marszałka Fo-
cha 65, skład obuwi. zdw 46 339

Potrzebna
bufetowa do obsługi gości z lep-
szą garderobą zaraz św. Woj-
ciech 14/15. Kawiarnia,
zdw 46 338

Elewki
bezpłatnie wyucze dobrego goto-
wania. Zgłoszenia Kurjer
zdw 46 331

Służąca
uczciwa z gotowaniem i do wszy-
stkiego, potrzebna od 1. 5. 30.
Mielcarek, Półwiejska 19, skład.
zdw 46 329

Osoby
samotnej, starszej z gotówką 1000
— 1500 zł poszukuje do prowadze-
nia interesu komis używanych
rzeczy w powiatowym mieście.
Może być jako współnik. Zgło-
szenia „Par”, Poznań, Aleje Mar-
cinkowskiego 11, pod 54.240
Pw 11.017-54.240

Uczeń
młodszy, pilny, uczciwy, dobrze
poleciony, skromne wymagania,
poszukuje posady. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 46 649

Panienka
znająca króć i szycie poszukuje
posady do dzieci. Łaskawe zgło-
szenia przyjmują Julia Manka,
Częstochowa, Pułaskiego 9.
zdw 46 624

Leśnik
poszukuje posady jako taki, gajow-
cy, uchodząca, szlach, żonaty lat
33, obeznany z wszelkimi pracami,
długa praktyka, bażanternik,
dobry tpicier wszelkich szkodni-
ków, gospodarz rolny i rybny.
Łaskawe oferty pod zdw 46 627
Kurjer Poznański.

Inteligentna
panienka, pisząca na maszynie,
pracowała w większym przedsię-
wzięciu, szuka zaraz odpowied-
niej posady. Oferty Kurjer
zdw 46 633

Młynarz
lat 25, poszukuje posady od 1. V.
lub później na parowem, motoro-
wym młynie, wykonuje mniejsze
remonty przy motorach. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer zdw 46 634

Bona freblanka
z dobrymi świadectwami, z nie-
mieckim i szyciem poszukuje po-
sady. Grochowska 33. I. lewa.
zdw 46 630

Pomocnik
piekarski, który się zna na piecu
piersiowym może się natychmiast
zgłosić. Adres wskaże Kurjer
zdw 46 681

Osoba
inteligentna zajmie się gospodar-
stwem domowym i wychowaniem
dzieci. Oferty do Kurjera Po-
znańskiego zdw 46 677. Obejmie
posadę zaraz.

Książkowa - bilansistka
z długoletnią praktyką, umiejąca
pisać na maszynie, szuka posady.
Oferty Kurjer zdw 56 674

1 000 zł
kaucji złoży skłórnik na posadę z
branży, inkasenta lub inną. Oferty
Kurjer zdw 46 567

23 WOLNE MIEJSCA
Panowie i Panie
będą przyjęci w charakterze ak-
tywistów za dobrem wynagro-
dzeniem. Zgłoszenia ul. Seweryna
Mielżyńskiego 25 a. p. Szczepa-
ńska, godz. 12—15. zdw 46 018

Uczeń
potrzebny do drogerii przy wol-
nym stole i stacji. L. Weich-
man, Oborniki, Rynek 1.
zdw 46 035

Panie do tańca
poszukuje „Troadero”, pl. No-
womiejski 10-a. zdw 46 165

20
i więcej złotych dziennie zarobić
mogą starsze, inteligentne panie
przy sprzedaży opatentowanych
nowości dla pań. Zgłoszenia do
firmy B. Prusiewicz, wytwornia
pasów brzusnych „Pruiapol”,
biustonoszy etc. Poznań Młyn-
ska 9. Pw 11 004-17.33

Akwizytor
do odwiedzania klientów w Wiel-
kopolsce i na Pomorzu poszuki-
wany zaraz Reflektanci obezna-
ni z branżą materiałów budowlano-
wych i węgla mają pierwszeń-
stwo. Szczegółowe oferty z poda-
niem dotychczasowej działalności i
referencjami prosimy nadsyłać
„Par”, Poznań, Al. Marcinkow-
skiego 11 pod nr. 16.206.
Pw 10 928-16.207

Parkietówki
młode, przystojne do Winiarni w
Poznaniu. Adres wskaże Kurjer
zdw 46 278

Dyrektoryzy
samodzielną poszukuje zaraz Sa-
lon mód damskich w Poznaniu.
Zgłoszenia Kurjer zdw 45 870

Ucznia
z ukończoną szkołą handlową
lub 5 klas gimn. przyjmie zaraz
lub później przedsiębiorstwo zbo-
żowe. Firma Kotecki & Jaskow-
ski, Rawicz. zdw 45 247

Uczeń
fryzjerski. Wjazdowa 8.
zdw 46 490

Służąca
czysta, zdrowa, uczciwa, z do-
brzym gotowaniem, bez prania,
potrzebna. Pocztowa 21, parter,
prawo. zdw 46 513

Młodsza
księżkowa, pisząca biegle na ma-
szynie, potrzebna zaraz. Poznań,
Wielkie Garbary 37. skład.
zdw 46 508

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzeb-
na zaraz. Wskaże Kurjer
zdw 46 523

Panny
biegłe do krawiecczyni dam-
skiej oraz uczennice mogą się za-
raz zgłosić. Mostowa 26, III.
prawo. zdw 46 559

Człowiek
do prowadzenia gospodarstwa 80
morgowego, w średnim wieku,
dobre świadectwa, poszukiwany.
Oferty Kurjer zdw 46 580

Krawcowa
tylko z dobrem szyciem i krojem
dla dzieci potrzebna. Adamska,
ul. Łakowa 8. zdw 46 531

Służąca
uczciwa do wszystkiego potrzeb-
na od 1 maja. Jurkowska, Bzo-
wa 9, tel. 5124. zdw 46 597

Służąca
potrzebna zaraz. Poznański Zak-
ład Ortopedyczny, ul. Gasio-
rowskich 7. dw 4369

Kucharka
samodzielną z dobrem gotowa-
niem, do wszystkiego pracy domo-
wej od 1 maja. Wiek około 35
lat. (Pokojuowa w domu.) Zgło-
szenia pomiędzy 6—7 Plac Wolności
5, I. piętro. zdw 46 622

Służąca
do wszystkiego, uczciwa, czysta,
grzeczna, z dobrem gotowaniem,
potrzebna 1 maja. — Cukiernia
Górna Wilda 51. zdw 46 611

Krawcowa
wpracowane na sukienki na stałe
przyjmie Pilińska, Lodowa 1.
I. azar. zdw 46 555

Potrzebna
służąca do wszystkiego z dobrem
gotowaniem. Matejki 61, III. le-
wo. zdw 45 590

Poszukuje
inżyniera mechanika (warszta-
towiec) pożądana gruntowna zna-
jomość silników spalinowych. —
Oferty do Kurjera wraz poda-
niem wynagrodzenia oraz odpisy
świadectw zdw 45 608

Uczeń
inteligentny, możliwie z ukoń-
czoną szkołą handlową, potrze-
bny do biura. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdw 45 831

Administratorka
lub administratorki poszukuje
mniejsza apteka 400 — zł mie-
scisznie wolne utrzymanie i mie-
szkanie przy aptece. Zgłoszenia i
referencje do Apteki w Miejskiej
Górze, powiat Rawicz. dw 4 836

Dziewczyna
szkolna na popołudnie do dzieci.
Poplińskich 7, III. prawo. zdw 46 344

Służąca
czysta, sumienna, z dobrem go-
towaniem do wszystkich prac
potrzebna. Zgłoszenia od godz.
5—6. Św. Marcin 4, skład futer.
zdw 46 551

Potrzebne
panienki do sprzedaży wyrobów
miesznych poza dom. Oferty Ku-
rjer zdw 46 557

Ucznia
przyjmie Głębocki, mistrz stolar-
ski. Szewalska 19. zdw 46 545

Uczciwa
pracowita, czysta, z dobrymi
świadectwami służąca potrzebna
zaraz. Skromne, wiejskie dzie-
wczeta najchętniej widziane. Da-
browskiego 151, I. p. prawo.
zdw 46 543

Inkasenta
przyjmie drukarnia, — pożyczki
1000, posada stała. Małecki, Po-
znań, Rybaki 20-a. zdw 46 548

Potrzebny
pierwszorządny kucharz do obje-
cia kuchni na rachunek. Wlodo-
mość: Toruń, „Dwór Artusa”,
kawiarnia i restauracja.
Pw 11 029-64.130

Kucharka
gospodyni potrzebna do pierwszo-
rzednego hotelu na prowincję od
1. 5. 1930. Zgłoszenia: agentura
Kurjera Poznańskiego, Leszno,
Komeniusza, nw 10523

Kucharka
znająca bardzo dobrą kuchnię,
potrzebna 1. 5. Zgłoszenia: Cheł-
mońskiego 20, II p. zdw 46 540

Wolna posada
na stałe dla samodzielnej biuro-
wej. Wymagana kaucja 2 000 zł.
Oferty Kurjer zdw 46 616

Stelmach
potrzebny. Gospodarz, Focha 72.
zdw 46 643

Do apteki
w mniejszej miejscowości po-
trzebna od 1 czerwca, ewentual-
nie 1 lipca rutynowana męska siła
techniczna, możliwie władająca
językiem niemieckim. Ko-
rzystne warunki. Zgłoszenia wraz
z referencjami do ekspedycji Ku-
rjera Poznańskiego pod
zdw 46 623

Potrzebna
służąca z bardzo dobrym samo-
dzielnie gotowaniem i praniem.
Dwoje osób, dziecko, od pierwszo-
go maja. Warunek: czysta, lubi-
ać dzieci. Zgłaszać się od 9
rano. Mazowiecka 5, dzwonić
dwa razy. Inżynierowa Marowa.
zdw 46 620

Posługaczka
z świadectwami potrzebna. Plac
Asnyka 4, I. prawo, 2—3.
zdw 46 678

Pana
młodszego do ekspedycji z kauceją
500 zł. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 46 679

Apteka
w Pełpnie poszukuje aptekarza
(ki) na zastępstwo lub stałe. Zna-
jomość języka niemieckiego po-
trzebna. Upraszam się o podanie
referencji i warunków pod
dw 4 875

Bufetowa
potrzebna zaraz. Restauracja A-
tlantic, Stary Rynek 80/82.
zdw 46 664

Służąca
uczciwa i czysta z gotowaniem
od 1. 5. 1930 potrzebna. Stanisław
Górski, Poznań, Wroniecka 18.
rw 9 663

Lekarz
potrzebny na małe miasto. Powo-
dzenie i mieszkanie zapewnione.
Zgłoszenia Kurjer rw 9 654

Krawcowa
sila pierwszorządna potrzebna do
Salonu Mód. Adres wskaże Ku-
rjer zdw 46 575

Ekspedjentka
uczennica
potrzebna zaraz. Skład obuwi.
Marszałka Focha 65. zdw 46 340

Służąca
do wszystkiego dobrze polecona
potrzebna zaraz. Marszałka Fo-
cha 65, skład obuwi. zdw 46 339

Potrzebna
bufetowa do obsługi gości z lep-
szą garderobą zaraz św. Woj-
ciech 14/15. Kawiarnia,
zdw 46 338

Elewki
bezpłatnie wyucze dobrego goto-
wania. Zgłoszenia Kurjer
zdw 46 331

Służąca
uczciwa z gotowaniem i do wszy-
stkiego, potrzebna od 1